

СПІЛКА ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ
про діяльність Спілки економістів України
за 2021 рік

Київ-2022

Звіт про діяльність Спілки економістів України за 2021 рік.

З-34 За заг. ред. академіка АЕН України,
професора **В.В. Оскольського**. – К., 2022. – 100 с.

У звіті висвітлені основні результати роботи Спілки економістів України, її регіональних осередків та наукових секцій за 2021 рік з актуальних питань економічного і соціального розвитку України. Звіт також містить статистичний огляд соціально-економічного становища України за підсумками 2021 р. та завдання Спілки на 2022 рік в умовах воєнного стану та відбудови економіки країни після війни.

Видання буде корисним для працівників органів влади і органів місцевого самоврядування, науковців, фахівців у галузях державного управління, економічних та інших суспільних наук, викладачів, аспірантів, студентів та широкого загалу осіб, які цікавляться сучасними тенденціями розвитку наукової думки, практики господарювання та ринкової економіки.

УДК 33-051(477)"2021"(047.3)

© Спілка економістів України, 2022

© Художнє оформлення:

Тузиченко О.В., 2022

ЗВІТУЮТЬ ЕКОНОМІСТИ УКРАЇНИ

Для громадської організації «Спілка економістів України» (далі по тексту – Спілка, або СЕУ) минулий 2021 р. став черговим етапом реалізації статутних завдань, активної роботи її регіональних осередків і наукових секцій у різних напрямках розвитку економічної думки та організації господарської діяльності в складних умовах пандемічних обмежень, подальшого виконання завдань економічних реформ відповідно до умов інтеграції України у Європейський Союз, сприяння місцевим органам влади та територіальним громадам у вирішенні різноманітних проблем регіонального розвитку, підвищення рівня життя населення, забезпечення освітньої та науково-дослідної діяльності, інтелектуальної підтримки розвитку людського капіталу.

Водночас протягом 2021 року тривав негативний вплив на всі сфери життя країни пандемії коронавірусу, що призвело до подальшого скорочення ділової активності і темпів розвитку економіки, поглиблення глобальної нестабільності та певних проблем у роботі інститутів влади, посилення напруженості у міжнародних відносинах та на світових і регіональних ринках, суттєвого загострення проблем довкілля, сфери безпеки і умов життєдіяльності людини тощо.

Навіть за таких складних політико-економічних обставин досягнення Спілки, її регіональних осередків та наукових секцій за звітний рік, викладені у цьому звіті, підтверджують її потужний інтелектуальний потенціал, здатний генерувати потрібні ефективні рішення і пропозиції для всіх гілок влади і бізнесу.

Результати роботи у минулому році стали важливим етапом виконання рішень XIII Пленуму Правління Спілки, що відбувся наприкінці 2020 р., відображають здобутки аналітичного осмислення сучасної соціально-економічної динаміки та актуальні пропозиції з питань розвитку нашої держави в умовах глобальної нестабільності і формування економічної політики на нинішньому етапі переходу від індустріально-ринкової до інформаційно-мережевої економіки, який є надзвичайно суперечливим і потребує врахування закономірностей

цифрових трансформацій у глобальному вимірі та їх впливу на регіональні ринки і людський розвиток.

Повномасштабне вторгнення військ Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року і введення воєнного стану на всій території держави суттєво утруднило роботу регіональних осередків і наукових секцій Спілки, насамперед у регіонах, де здійснюються бойові дії і відбувається масова міграція населення. Крім того, члени Спілки разом з іншими нашими співвітчизниками включилися в роботу по наданню необхідної допомоги для Збройних сил України, сил територіальної оборони та для вирішення гуманітарних, соціальних і побутових питань в прифронтових регіонах та в місцях зосередження переселенців. Внаслідок таких непередбачуваних й трагічних для нашої держави обставин ряд обласних осередків і наукових секцій Спілки не змогли вчасно надати відомості про результати своєї діяльності у минулому році, що унеможливило їх відображення у цьому звіті. Попри це Президія Спілки докладє зусиль до організації роботи Спілки в умовах воєнного стану, орієнтує її інтелектуальні зусилля на пошук шляхів повоєнної відбудови країни, надання відповідної експертної та консультативної допомоги центральним і місцевим органам влади. Засуджуючи невмотивовану і жорстоку агресію Росії, Президія Спілки звернулася до багатотисячної спільноти наших членів з відповідним зверненням, що було надіслано наприкінці березня 2022 р. всім членам Правління Спілки, її регіональним осередкам і науковим секціям задля мобілізації всіх наших можливостей на виконання статутних завдань Спілки у цей складний і водночас історичної ваги період захисту нашої держави, її територіальної цілісності і суверенітету, свободи і незалежності Українського народу. Наша перемога неминуча, бо ми на своїй рідній Землі і боронимо її від споконвічного імперського зла, що загрожує нашим дітям, родинам, всьому Українському народу, його вибору вільного і мирного життя.

* * *

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА УКРАЇНИ ЗА ПІДСУМКАМИ 2021 РОКУ¹

Загальноєкономічні показники. Номінальний ВВП за 2021 р. становив 5459,6 млрд грн у фактичних цінах, а у розрахунку на одну особу склав 131944 грн. Реальний ВВП збільшився порівняно з 2020 р. на 3,4% (у постійних цінах 2016 р.) (Табл.1).

Таблиця 1

Валовий внутрішній продукт України

Роки	Обсяг ВВП у фактичних цінах, млрд грн	У постійних цінах 2016 р., % до відповідного періоду попереднього року	
		зміна обсягу	зміна дефлятора
2010	1079,3	4,1	13,7
2011	1300,0	5,5	14,2
2012	1404,7	0,2	7,8
2013	1465,2	0,0	4,3
2014	1586,9	- 6,6	15,9
2015	1988,5	- 9,8	38,9
2016	2385,4	2,4	17,1
2017	2983,9	2,5	22,1
2018	3560,6	3,4	15,4
2019	3978,4	3,2	8,2
2020	4194,1	- 3,8	9,8
2021	5459,6	3,4	25,1

Наочна ілюстрація динаміки ВВП за період з 2010 р. наведена на рис.1.

¹ Дані Держстату України. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.ukrstat.gov.ua>. Дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, за 2014–2021 роки – також без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях).

Про використання даних інших органів влади (Мінфіну, НБУ, Мінекономіки тощо) зазначається окремо.

Рис.1. Зміна реального ВВП (у % до попереднього року)

За даними Держстату України, у загальному обсязі валової доданої вартості (у фактичних цінах) за 2021 р. найбільшу частку становлять оптова і роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 755,2 млрд грн, або 13,8%, сільське, лісове та рибне господарство – 580,5 млрд грн, або 10,6%, переробна промисловість – 562,5 млрд грн, або 10,3%. За категоріями доходу ВВП складають оплата праці найманих працівників – та валовий прибуток, змішаний дохід – 2552,8 млрд грн (46,8%).

Промисловість. За підсумками 2021 р., порівняно з попереднім роком, індекс промислової продукції становив 101,1% (за 2020 р. – 95,5%).

У добувній промисловості і розробленні кар'єрів за 2021 р. індекс промислової продукції становив 100,9%, у т.ч. у добуванні кам'яного та бурого вугілля – 103,3%, металевих руд – 102,5%, інших корисних копалин та розробленні кар'єрів – на 119,0%), переробній – 101,5%, постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 99,9%. Водночас, за 2021 р. порівняно з 2020 р. індекс промислової продукції у добуванні сирої нафти та природного газу склав 97,8%.

У текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів індекс промислової продукції становив 101,5%, у т.ч. у текстильному виробництві – 114,0%, виробництві одягу – 88,4%, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – 109,8%.

У виготовленні виробів з деревини, виробництві паперу та поліграфічній діяльності виробництво продукції за 2021 р. зросло на 5,4%, у т.ч. у виробництві паперу та паперових виробів – на 3,3%, в обробленні деревини та виготовленні виробів з деревини та корка – на 13,2%. Водночас у поліграфічній діяльності, тиражуванні записаної інформації виробництво продукції зменшилося на 0,1%.

На підприємствах із виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення випуск продукції збільшився на 5,1%. Водночас, за 2021 р. обсяг виробництва хімічних речовин і хімічної продукції зменшився на 1,2%, у т.ч. виробництво основної хімічної продукції, добрив і азотних сполук, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах – на 6,1%, фарб, лаків і подібної продукції, друка-

рської фарби та мастик – на 10,3%, основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – на 2,6%, а випуск мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних та косметичних засобів збільшився на 0,7%.

У металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів, крім машин і устаткування, у 2021 р. порівняно з попереднім роком випуск промислової продукції збільшився на 5,2%, у т.ч. у виробництві чавуну, сталі та феросплавів – на 5,5%, труб, порожнистих профілів і фітингів зі сталі – на 16,0%, іншої продукції первинного оброблення сталі – на 8,0%, готових металевих виробів, крім машин і устаткування – на 3,2%. Водночас випуск дорогоцінних та інших кольорових металів зменшився на 3,9%.

У машинобудуванні за підсумками 2021 р. індекс промислової продукції становив 108,0%, у т.ч. у виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції – 109,5%, електричного устаткування – 118,9%, машин і устаткування загального призначення – 102,6%, машин і устаткування для сільського та лісового господарства – 127,9%, для добувної промисловості та будівництва – на 14,2%, у виробництві інших машин і устаткування загального призначення – 112,5%, автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів – 123,2%, залізничних локомотивів і рухомого складу – 101,5%. Водночас у виробництві машин і устаткування для металургії індекс виробництва продукції становив 71,6%.

На підприємствах із виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів виробництво продукції за 2021 р. зменшилося на 6,5%, у т.ч. у виробництві олії та тваринних жирів – на 20,6%, молочних продуктів – на 7,5%, продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів – на 1,7%, напоїв – на 0,1%, тютюнових виробів – на 11,2%. Разом із цим у виробництві м'яса та м'ясних продуктів спостерігалось зростання виробництва продукції на 2,1%, хліба, хлібобулочних і борошняних виробів – на 1,3%, какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів – на 0,5%, цукру – на 31,9%, переробленні та консервуванні фруктів і овочів – на 8,6%.

За 2021 р. всіма електростанціями вироблено 150,0 млрд кВт·год електроенергії, у т.ч. тепловими та атомними електростанціями відповідно 48,1 млрд кВт·год і 86,2 млрд кВт·год.

Сільське господарство. Згідно з даними Держстату України за попередніми розрахунками індекс сільськогосподарської продукції у 2021 р. порівняно із 2020 р. становив 114,4%, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 119,2%, у господарствах населення – 105,5%. Обсяг продукції сільського господарства (у постійних цінах 2016 р.) за попередніми даними становив 700,1 млрд грн., у т.ч. продукції рослинництва – 567,4 млрд грн, продукції тваринництва – 132,7 млрд гривень.

У 2021 р. індекс продукції рослинництва порівняно із 2020 р. склав 119,9%, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 124,0%, у господарствах населення – 110,9%.

У 2021 р. виробництво зернових і зернобобових культур у господарствах всіх категорій становило 86,0 млн т (у масі після доробки), що на 32,5% більше, порівняно із попереднім роком, а їх середня врожайність становила 53,9 ц з 1 га (на 26,8% більше, ніж у 2020 р.).

Індекс продукції тваринництва у 2021 р. порівняно з 2020 р. становив 95,6%, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 97,6%, у господарствах населення – 93,4%.

За попередніми розрахунками, на 1 січня 2022 р. у господарствах всіх категорій поголів'я великої рогатої худоби складало 2,7 млн голів (на 6,4% менше, ніж на 1 січня 2021 р.), у т.ч. корів – 1,6 млн (на 6,6% менше), свиней – 5,6 млн (на 5,8% менше), овець і кіз – 1,1 млн (на 4,1% менше), птиці свійської – 208,2 млн голів (на 3,8% більше). Населенням утримувалось 63,0% загальної кількості великої рогатої худоби, у т.ч. корів – 73,0%, свиней – 36,0%, овець і кіз – 85,0%, птиці всіх видів – 43,0%.

Будівництво. У 2021 р. підприємствами України виконано будівельних робіт на суму 253,9 млрд гривень. Індекс будівельної продукції у 2021 р. порівняно із 2020 р. становив 105,1%. Обсяг спорудження будівель зріс на 7,9%, у т.ч. житлових – на 16,8%, нежитлових – на 3,2%. Обсяг будівництва інженерних споруд зріс за 2021 р. на 3,1%.

Нове будівництво склало 29,6% від загального обсягу виконаних будівельних робіт, капітальний і поточний ремонт – 45,0%, реконструкція та технічне переоснащення – 25,4%.

У 2021 р. в Україні прийнято в експлуатацію 11433,8 тис.м² загальної площі житлових будівель, що становить 135,3% до попереднього року.

У міській місцевості прийнято в експлуатацію 7940,3 тис.м² загальної площі житла (69,4% загального обсягу), у сільській – 3493,5 тис.м² (30,6%). Обсяги прийнятого в експлуатацію житла у міській місцевості порівняно із 2020 р. збільшилися на 54,2%, у сільській – на 5,8%.

Крім того, у 2021 р. в країні прийнято в експлуатацію дачні та садові будинки загальною площею 629,1 тис.м². Загальна площа прийнятих в експлуатацію дачних і садових будинків порівняно із 2020 р. збільшилась на 7,1%.

У цілому загальна площа прийнятих в експлуатацію житлових будівель (включаючи дачні й садові будинки) у 2021 р. становила 12062,9 тис.м², що порівняно із 2020 р. більше на 33,5%.

Капітальні інвестиції. У січні–грудні 2021 р. індекс капітальних інвестицій проти аналогічного періоду 2020 р. становив 113,0%.

За цей період збільшення обсягу капітальних інвестицій спостерігається майже за усіма видами економічної діяльності. Найбільше зростання обсягу капітальних інвестицій проти 2020 р. відбулося у сфері мистецтва, спорту, розваг та відпочинку (на 101,5%), охорони здоров'я та надання соціальної допомоги (на 79,1%), надання інших видів послуг (на 78,2%).

Водночас спостерігається зменшення обсягу капітальних інвестицій у сфері фінансової та страхової діяльності (на 28,3%), в освіті (на 18,7%), у сфері інформації та телекомунікацій (на 16,3%), державного управління й оборони; обов'язкового соціального страхування (на 4,7%).

У промисловості у січні–грудні 2021 р. обсяг капітальних інвестицій зріс проти аналогічного періоду попереднього року у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – на 16,8%, у водопостачанні; каналізації, поводженні з відходами – на 12,6%, у добувній промисловості і розробленні кар'єрів – на 9,6%, у переробній промисловості – на 8,6%.

Основним джерелом капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств і організацій (68,6%, що на 2,1 в.п. більше проти 2020 р.). Частка коштів державного та місцевих бюджетів становила 17,6% (зменшилася на 1,5 в.п.), частка залучених і запозичених коштів (кредити банків та інші позики, кошти інвесторів-нерезидентів) – 5,1% (скоротилася на 2,0 в.п.).

Зовнішня торгівля. У 2021 р. експорт товарів становив 68,1 млрд дол. США, імпорт – 72,8 млрд дол. США. Порівняно з 2020 р. експорт товарів збільшився на 38,4%, імпорт зріс на 34,0%. Негативне сальдо склало 4,7 млрд дол. США (у 2020 р. також негативне – 5,1 млрд дол. США).

Обсяг експорту товарів до країн Європейського Союзу (ЄС) становив 26,8 млрд дол. США, або 39,4% від загального обсягу експорту, та збільшився порівняно із 2020 р. на 49,4%. Найбільші обсяги експорту до країн ЄС склали продукція агропромислового комплексу та харчової промисловості – 28,6% від загального обсягу експорту, недорогоцінні метали та вироби з них – 23,7%, мінеральні продукти – 14,5%, механічні та електричні машини – 11,9%,.

Найвагоміші експортні поставки товарів серед країн-членів ЄС здійснювалися до Польщі, Італії, Німеччини та Нідерландів. Серед інших країн світу найбільше екпортувалися товари до Китаю, Туреччини, Російської Федерації, Туреччини, Індії та Єгипту.

Порівняно із 2020 р. серед найбільших країн-партнерів експорт товарів збільшився до Італії на 79,9%, Чехії – на 71,2%, Туреччини – на 70,0%, США – на 64,9%, Польщі – на 59,7%, Румунії – на 42,8%, Німеччини – на 38,4%, Іспанії – на 34,1%, Угорщини – на 28,4%, Індії – на 26,5%, Російської Федерації – на 26,2%, Нідерландів – на 25,5%, Єгипту – на 20,2%, Китаю – на 12,7%.

Імпорт товарів із країн ЄС проти 2020 р. збільшився на 25,2% і становив 28,9 млрд дол. США, або 39,8% від його загального обсягу. Найбільшу питому вагу в імпорті товарів із країн ЄС мали: механічні та електричні машини – 20,3%, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості – 18,3%, продукти агропромислового комплексу та харчової промисловості – 13,0%, засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби – 12,2%, мінеральні продукти – 11,2%, полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них – 7,7%.

Серед країн ЄС найбільші імпортні поставки товарів надходили з Німеччини, Польщі, Італії та Франції, серед інших країн світу – з Китаю, Російської Федерації, Білорусі, США, Туреччини та Швейцарії.

Порівняно із 2020р. імпорт товарів збільшився зі Швейцарії на 185,0%, Білорусі – на 67,8%, Литви – на 58,7%, Чехії – на 54,0%, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії – на 51,8%, Туреччини – на 34,7%, Російської Федерації – на 33,9%, Китаю – на 31,9%, Італії – на 25,7%, Франції – на 20,2%, Польщі – на 19,8%, Німеччини – на 17,7%, Японії – на 14,0%, Угорщини – на 12,2% та США – на 8,6%, зменшився зі Словаччини на 19,3%.

Основу товарної структури експорту склали недорогоцінні метали та вироби з них, продукти рослинного походження, мінеральні продукти, жири та олії тваринного або рослинного походження, механічні та електричні машини, готові харчові продукти, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості й деревина і вироби з деревини.

Порівняно із 2020 р. у структурі експорту товарів збільшилась питома вага чорних металів, руд, шлаку і золи. Натомість зменшилась питома вага зернових культур, жирів та олії тваринного або рослинного походження, електричних машин, механічних машин.

Основу товарної структури імпорту склали мінеральні продукти, механічні та електричні машини, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби, полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них, недорогоцінні метали та вироби з них, готові харчові продукти, текстильні матеріали та текстильні вироби й продукти рослинного походження.

Порівняно із 2020р. у структурі імпорту товарів збільшилась питома вага палива мінерального; нафти та продуктів її перегонки, пластмас, полімерних матеріалів. Зменшилась питома вага механічних машин, засобів наземного транспорту, крім залізничного, електричних машин, фармацевтичної продукції.

За 2021 р. **експорт послуг** становив 13,2 млрд дол. США, імпорт – 7,6 млрд дол. США. Порівняно з 2020 р. експорт послуг збільшився на 14,2%, імпорт – відповідно на 32,9%. Позитивне сальдо становило 5,6 млрд дол. США (за 2020 р. також позитивне – 5,8 млрд дол. США).

Обсяг експорту послуг країнам ЄС становив 4,5 млрд дол. США, або 34,2% від загального обсягу експорту послуг, та збільшився порівняно із 2020 р. на 17,5%.

Найбільшу питому вагу в експорті послуг до країн ЄС мали: транспортні послуги – 29,6% від загального обсягу експорту цим країнам, послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні – 27,9%, послуги з переробки матеріальних ресурсів – 21,3%, ділові – 13,2%.

Серед країн-членів ЄС найбільші операції з експорту послуг здійснювалися з Німеччиною, Польщею, Кіпром та Нідерландами, серед інших країн світу – з Російською Федерацією, США, Швейцарією, Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії, Об'єднаними Арабськими Еміратами, Туреччиною та Ізраїлем.

Серед країн-партнерів найбільше зріс експорт послуг до Єгипту – у 5,3 раза, Туреччини – у 2,6 раза, Мальти – на 74,9%, Ізраїлю – на 72,6%, Швейцарії – на 49,1%, США – на 34,0%, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії – на 26,2%. Натомість зменшення експорту послуг спостерігалось Британським Віргінським Островам на 36,5%, Естонії – на 29,8% та Російській Федерації – на 26,6%.

Імпорт послуг від країн ЄС становив 3,2 млрд дол. США, або 42,6% від його загального обсягу, та збільшився порівняно із 2020 р. на 34,3%.

Найбільшу питому вагу в імпорті послуг із країн ЄС мали: транспортні послуги 25,5%, від загального обсягу імпорту від цих країн, ділові – 19,4%, пов'язані з подорожами, – 15,6%, роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності, – 12,2%, послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні – 11,6%.

Серед країн ЄС найвагомійші обсяги послуг одержувалися від Німеччини, Ірландії, Кіпру, Польщі та Мальти. Серед інших країн світу найбільші обсяги імпорту послуг приходились на Туреччину, США, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Китай і Швейцарію.

Порівняно із 2020р. імпорт послуг збільшився від Єгипту – у 2,3 раза, Туреччини – у 2,1 раза, Мальти – у 2,0 раза, Китаю – на 51,5%, Кіпру – на 43,4%, Ірландії – на 42,8%, США – на 13,6%. Натомість зменшення імпорту послуг спостерігалось від Канади – у 2,6 раза та Угорщини – на 29,3%.

Основу структури експорту послуг у 2021р. склали транспортні послуги, послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні, послуги з переробки матеріальних ресурсів та ділові.

Порівняно із 2020 р. у структурі експорту послуг збільшилась питома вага послуг у сфері телекомунікації, комп'ютерних та інформаційних. Натомість зменшилась питома вага транспортних послуг.

Оснoву структури імпорту послуг у 2021р. склали транспортні послуги, пов'язані з подорожами, ділові, державні та урядові.

Порівняно із 2020 р. у структурі імпорту послуг збільшилась питома вага послуг, пов'язаних з подорожами та транспортних. Зменшилась частка державних та урядових послуг та ділових.

Внутрішня торгівля. Згідно з даними Держстату України товарооборот підприємств оптової торгівлі (юридичних осіб) у 2021 р. становив 3341,1 млрд грн, а його фізичний обсяг знизився порівняно з 2020 р. на 6,8%.

Оборот роздрібної торгівлі, який включає дані щодо роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, у 2021 р. становив 1443,3 млрд грн, що у порівнянних цінах на 10,7% більше від обсягу попереднього року. Роздрібний товарооборот підприємств роздрібної торгівлі (юридичних осіб) за 2021 р. склав 1044,4 млрд грн, що на 10,9% більше від обсягу 2020 року.

Транспорт. У 2020 р. вантажообіг підприємств транспорту становив 289,6 млрд ткм (99,8% від обсягу 2020 р.), ними перевезено 621,3 млн т вантажів, що на 3,5% більше, ніж у 2020 році.

У 2021 р. залізничним транспортом перевезено у внутрішньому сполученні та на експорт 314,3 млн т вантажів, що на 2,9% більше, ніж за попередній рік.

Підприємствами автомобільного транспорту (з урахуванням перевезень фізичними особами-підприємцями) за 2021 р. виконано вантажообіг в обсязі 46,8 млрд ткм та перевезено 224,0 млн т вантажів, що, відповідно, на 11,4% та на 17,0% більше, ніж у 2020 році.

Водним транспортом у 2021 р. перевезено вантажів у обсязі 5,3 млн т, що на 4,8% менше, ніж у попередньому році.

У 2021 р. вантажообіг авіаційного транспорту становив 346,3 млн ткм, що на 9,5% більше, ніж у 2020 р., водночас обсяг перевезених ним вантажів склав за рік 81,8 тис. т, що на 7,3% менше, ніж за 2020 рік.

У 2021 р. усіма видами транспорту виконано пасажирообіг в обсязі 62,7 млрд пас.км, послугами пасажирського транспорту скористалися 2655,4 млн пасажирів, що становить, відповідно, 127,9% та 103,3% від обсягу 2020 року.

Перевезення пасажирів залізничним транспортом (з урахуванням перевезень міською електричкою) порівняно із 2020 р. збільшилося на 19,0%. Послугами автомобільного транспорту (з урахуванням перевезень фізичними особами-підприємцями) скористалися 1089,3 млн пасажирів, що на 0,5% більше, ніж у попередньому році. Авіаційним транспортом перевезено 9,3 млн пасажирів, що на 94,9% більше, ніж у 2020 р. Міським електротранспортом перевезено 1475,0 млн пасажирів, що на 4,4% більше, ніж у 2020 році.

Індекс споживчих цін (індекс інфляції) за 2021 р. у цілому становив 110,0% (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка індексу цін
(у %, грудень до грудня попереднього року)

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Споживчі ціни	100,5	124,9	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1	105,0	110,0
Ціни виробників промислової продукції	101,7	131,8	125,4	135,7	116,5	114,2	92,6	114,5	162,2

Базовий індекс споживчих цін (БІСЦ) у цілому за 2021 р. порівняно з попереднім роком становив 107,9%.

Ціни на продукти харчування та безалкогольні напої зросли на 12,7%. Найбільше (на 38,8–18,7%) подорожчали цукор, соняшникова олія, продукти переробки зернових, сало, яйця, хліб. На 13,9–9,3% підвищилися ціни на рис, масло, м'ясо та м'ясопродукти, овочі, молоко та молочні продукти, макаронні вироби, рибу та продукти з риби. Водночас на 10,2% подешевшали фрукти.

Ціни (тарифи) на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива зросли на 9,8%, що пов'язано з підвищенням тарифів на електроенергію на 26,5%, каналізацію – на 18,6%, природний газ – на 15,5%, водопостачання – на 11,8%.

Зростання цін у сфері охорони здоров'я на 6,1% відбулося за рахунок подорожчання амбулаторних послуг на 11,3%, послуг лікарень – на 10,5%.

Ціни на транспорт зросли на 11,1% передусім через подорожчання палива та мастил на 26,5% і транспортних послуг на 17,1%.

Індекс цін на житло за 2021 р. становив 117,7% (за 2020р. – 108,4%). На первинному ринку житла ціни зросли на 16,7%, на вторинному – на 18,4%.

Індекс цін виробників промислової продукції за 2021 р. становив 162,2% (за 2020р. – 114,5%).

У постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря ціни зросли майже у 2,9 раза, добувній промисловості і розробленні кар'єрів – на 56,5%, переробній промисловості – на 28,1%.

Індекс цін у будівництві за 2021 р. становив 120,5% (за 2020 р. – 109,6%). У будівництві будівель ціни зросли на 20,7%, інженерних споруд – на 20,3%.

Державний бюджет². Загальна сума доходів зведеного бюджету України за січень–грудень 2021 р. становила 1662,2 млрд грн, що на 285,6 млрд грн, або на 20,7% більше, ніж за аналогічний період 2020 року. Питома вага податкових надходжень в загальному обсязі надходжень до зведеного бюджету України становила 87,5%, неподаткових надходжень – 12,2%.

За січень–грудень 2021 р. Державний бюджет України отримав 1296,9 млрд грн, що на 220,8 млрд грн, або на 20,5% більше, ніж за аналогічний період 2020 року.

У загальному обсязі надходжень до Державного бюджету України частка податкових надходжень становили 85,4%, неподаткових надходжень – 13,5%.

До загального фонду державного бюджету за січень – грудень 2021 р. надійшло 1084,1 млрд грн, що на 206,5 млрд грн, або на 23,5% більше, ніж за 2020 рік.

Доходи спеціального фонду державного бюджету за січень – грудень 2021 року склали 212,7 млрд грн, що на 14,3 млрд грн, або на 7,2% більше порівняно із аналогічним періодом 2020 року.

Власні надходження бюджетних установ за 2021 р. зросли проти попереднього року на 19,4 млрд грн, або на 28,1%, і склали 88,4 млрд гривень.

Загальна сума касових **видатків** Зведеного бюджету України за січень–грудень 2021 р. становила 1844,4 млрд грн, що на 15,6%, або на 249 млрд грн більше, ніж за 2020 рік.

У структурі видатків **Зведеного бюджету України** найбільші частки припадають на соціальний захист та соціальне забезпечення (19,9%), на освіту (17%), на економічну діяльність (15,9%), на охорону здоров'я (11%), на громадський порядок, безпеку та судову владу (9,6%), на обслуговування боргу та виплати за державними деривативами (8,5%) та на оборону (6,9%).

Касові видатки Державного бюджету України за 2021 р. становили 1490,3 млрд грн, що на 15,7%, або на 202,1 млрд грн більше аналогічних видатків за попередній рік.

Касові видатки загального фонду державного бюджету за січень–грудень 2021 р. становили 1259,8 млрд грн, що перевищує їх обсяг за 2020 р. на 160,6 млрд грн, або на 14,6%.

У січні–грудні 2021 р. перераховано із державного бюджету **трансфертів** місцевим бюджетам у сумі 202,7 млрд грн, з яких: освітня субвенція – 100,1 млрд грн; базова дотація для забезпечення зміцнення податкової спроможності місцевих бюджетів – 15,7 млрд гривень.

² Джерело: Інформація Міністерства фінансів України про стан виконання Зведеного та Державного бюджетів України за січень-грудень 2020-2021 років (відповідно до місячного звіту Державної казначейської служби України від 25.01.2022). URL: <https://mof.gov.ua/uk/budget-process-projects-declaration>

За рахунок повернення кредитів до Державного бюджету України за січень–грудень 2021 р. надійшло 9,1 млрд грн, у тому числі до загального фонду – 8,7 млрд гривень.

За січень–грудень 2021 р. надано кредитів з державного бюджету у сумі 13,6 млрд грн, у тому числі з загального фонду – 1,9 млрд гривень.

Зведений бюджет за 2021 р. виконано з дефіцитом у сумі 186,9 млрд гривень. **Державний бюджет** за 2021 р. виконано з дефіцитом у сумі 197,9 млрд грн, у т.ч. загальний фонд – з дефіцитом у сумі 168,9 млрд гривень.

У січні–грудні 2021 р. **погашення** основної суми боргу державного бюджету становило 441,1 млрд гривень. Погашення внутрішнього боргу склало 343,5 млрд грн, зовнішнього боргу – 97,6 млрд гривень.

Державні запозичення до державного бюджету були здійснені протягом 2021 р. в обсязі 618,2 млрд грн, у складі яких 410,1 млрд грн – запозичення до загального фонду на внутрішньому ринку, 192,8 млрд грн – запозичення на фінансування загального фонду на зовнішніх ринках, 15,4 млрд грн – надходження до спеціального фонду державного бюджету для фінансування інвестиційних та інфраструктурних проектів від міжнародних фінансових організацій та країн-партнерів.

Від **приватизації** державного майна за 2021 р. надійшло до державного бюджету 5,1 млрд гривень.

Крім того, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб здійснював дострокові погашення векселів, що видані ним в обмін на облігації внутрішньої державної позики, у сумі 4,1 млрд гривень. Відповідно до пункту 13 статті 14 Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» кошти надходили до спеціального фонду і спрямовувались на забезпечення діяльності Фонду розвитку підприємництва, який реалізує державні програми «Доступні кредити 5-7-9 %» та «Доступна іпотека 7 %».

Державний борг³. Згідно з інформацією Мінфіну України станом на 31 грудня 2021 р. державний та гарантований державою борг України становив 2 672,02 млрд грн, або 97,95 млрд дол. США, у тому числі державний та гарантований державою зовнішній борг – 1 560,42 млрд грн (58,40 % від загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 57,20 млрд дол. США; державний та гарантований державою внутрішній борг – 1 111,60 млрд грн (41,60%), або 40,75 млрд дол. США.

³ Обсяг державного та гарантованого державою боргу розраховується у грошовій формі, як непогашена номінальна вартість боргових зобов'язань у валюті кредиту (позики). Стан державного та гарантованого державою боргу визначається у гривнях та доларах США за курсом Національного банку України на останній день звітного періоду та включає операції за цей день.

Державний борг України становив 2 362,68 млрд грн (88,42 % від загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 86,61 млрд дол. США. Державний зовнішній борг становив 1 300,12 млрд грн (48,66% від загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 47,66 млрд дол. США. Державний внутрішній борг становив 1 062,56 млрд грн (39,77% від загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 38,95 млрд дол. США.

Гарантований державою борг України становив 309,33 млрд грн (11,58%), або 11,34 млрд дол. США, в тому числі: гарантований державою зовнішній борг – 260,30 млрд грн (9,74%), або 9,54 млрд дол. США; гарантований державою внутрішній борг – 49,04 млрд грн (1,84%), або 1,80 млрд дол. США.

За 2021 рік державний та гарантований державою борг збільшився у гривневому еквіваленті на 120,14 млрд гривень. На кінець 2021 року державний борг та гарантований державою борг України знаходились в межах їх граничних обсягів, визначених Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік».

Платіжний баланс України. Згідно з повідомленням Національного банку України у цілому за 2021 р. зведений платіжний баланс сформувався з профіцитом 487 млн дол. США (у 2020 р. – 2,0 млрд дол. США). Чисте погашення боргу перед МВФ у 2021 р. становило 685 млн дол. США.

Станом на кінець 2021 р. міжнародні резерви становили 30,9 млрд дол. США, що забезпечує фінансування імпорту майбутнього періоду протягом 3,8 місяця. Поточний рівень резервів у тому числі забезпечувався надходженням у III кварталі коштів у сумі 2.7 млрд дол. США (1 928,2 млн СПЗ) у межах загального розподілу від МВФ.

Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу у 2021 р. становив 2,6 млрд дол. США (1,3% від ВВП) порівняно з профіцитом у 5,3 млрд дол. США (3,4% від ВВП) у 2020 році. Дефіцит сформувався насамперед під впливом значних виплат дивідендів (особливо в кінці року) та реінвестованих доходів. Без урахування реінвестованих доходів профіцит поточного рахунку становив 1,5 млрд дол. США, або 0,8% від ВВП (за 2020 р. – 4,8 млрд дол. США, або 3,1% від ВВП).

Банківська діяльність⁴. Банківський сектор успішно адаптувався до роботи в умовах пандемії і у 2021 р. належним чином виконував свої функції, підтримуючи економіку. Достатня ліквідність банків дала можливість зберігати довіру вкладників та відносно низькі ставки за депозитами попри цикл підвищення облікової ставки Національного банку України. Протягом року облікова

⁴ Річний звіт. 2021. // Національний банк України.

URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2021.pdf?v=4

ставка з історично найнижчого рівня у 6% річних підвищувалася п'ять разів загалом до 9% річних.

За 2021 р. **чисті активи** банків (платоспроможних на кінець 2021 р.) зросли на 12,8% – до 2 054 млрд грн, насамперед завдяки прискореному нарощенню кредитування населення а бізнесу. Натомість темпи зростання вкладень банків в ОВДП суттєво уповільнилися – до 1,6%, зокрема державні банки істотно скоротили вкладення в ОВДП. Надлишкову ліквідність банки вкладали в депозитні сертифікати Національного банку України.

За рік чисті гривневі кредити суб'єктам господарювання збільшилися на 40,2%. Найдинамічніше кредитували бізнес державні банки (крім АТ КБ «ПриватБанк») – темпами понад 50%. Чисті валютні кредити збільшилися на 9,6% за рік у доларовому еквіваленті. Малі підприємства, які залишалися вразливими до проявів коронакризи, активно користувалися державними програмами підтримки бізнесу. Такі програми передбачали часткову компенсацію відсоткової ставки та державні гарантії за кредитами. Передусім йдеться про програму «Доступні кредити 5–7–9%», яка стала додатковим фактором стимулювання кредитування в сегменті малого і середнього підприємництва. У межах програми за рік надано близько чверті всіх нових чистих гривневих кредитів на загальну суму приблизно 64 млрд грн.

Чистий гривневий кредитний портфель фізичних осіб за 2021 р. зріс на 36,9% порівняно з 5,4% приросту у 2020 році. Вищими темпами зростало іпотечне кредитування, хоча й з порівняно низької бази: приріст чистих гривневих кредитів на придбання та реконструкцію нерухомості наприкінці 2021 р. вкотре оновив максимум, додавши 62,4% р/р⁵. Основним каталізатором іпотечного кредитування стали низькі ставки та державна програма «Доступна іпотека».

Вартість кредитів фізичним особам упродовж року залишалася на рівні близько 30% річних через високу питому вагу високо ризикових споживчих кредитів. Вартість іпотечних кредитів за рік несуттєво знизилася: до 13,6% річних на вторинному ринку житла та до 16,1% річних – на первинному. Частка непрацюючих кредитів зменшилася за 2021 р. на 11,0 в. п. – до 30,0%.

Протягом 2021 р. **зобов'язання** банків зросли на 11,5% і на кінець грудня становили 1 798 млрд грн. Серед основних складових приросту – кошти клієнтів та підтримка ліквідності банків з боку Національного банку. Приплив коштів клієнтів формували макроекономічні чинники: економіка відновлювалася, доходи домогосподарств і бізнесу зростали та частково накопичувалися на рахунках у банках. Частка коштів населення та бізнесу в зобов'язаннях на кінець року становила 84,9%. Обсяг кредитів рефінансування за рік збільшився більш ніж наполовину, а частка коштів Національного банку в зобов'язаннях підви-

⁵ У розрахунку рік до року (р/р).

щилася на 1,5 в. п. – до 5,3%. Натомість валовий зовнішній борг банків за рік скоротився на 7,2%. Також скоротилися обсяги міжбанківських зобов'язань.

У 2021 р. гривневі депозити населення зросли проти 2020 р. на 15,3%. Водночас валютні вклади зменшилися на 1,8% у доларовому еквіваленті за рахунок відпливу строкових коштів. Найсуттєвіше зростання гривневих вкладів протягом року спостерігалось у приватних банках, валютних – у банках з іноземним та приватним капіталом.

Прибуток банків за 2021 р. становив історично рекордні 77,5 млрд грн. Це вдвічі вище, ніж за підсумками кризового 2020 року. Середня рентабельність капіталу сектору зросла до 35%. Кількість збиткових банків за рік скоротилася з 8 до 5, їхній сукупний збиток залишався несуттєвим. З рентабельністю капіталу понад 15% працював 31 банк, яким належало 82% активів сектору, серед них – три державних банки. АТ КБ «ПриватБанк» отримав найвищий прибуток – 45% загального прибутку сектору.

Протягом 2021 року один банк визнаний неплатоспроможним у зв'язку з невиконанням своїх зобов'язань перед вкладниками та іншими кредиторами через недостатність коштів. Крім того, ПАТ «Розрахунковий центр» склав банківську ліцензію без припинення юридичної особи та став небанківською фінансовою установою – центральним контрагентом. У результаті наприкінці 2021 р. на ринку працював 71 платоспроможний банк.

Частка державних банків у чистих активах за рік скоротилася на користь приватних на 5,8 в. п. – до 46,7%. АТ КБ «ПриватБанк» залишився лідером за обсягом депозитів фізичних осіб із понад 30% залучених сектором вкладів. Внаслідок перерозподілу активів на користь менших за розміром банків рівень концентрації сектору поступово знижувався. На найбільші 20 банків припадає майже 90% усіх чистих активів сектору.

У 2021 р. Національний банк після річної перерви, спричиненої коронакризою, відновив стрес-тестування найбільших банків України. Його пройшли 30 фінустанов, на які загалом припадало 93% активів банківської системи.

Ринок праці. У 2021 р. кількість безробітного населення (за методологією МОП) віком 15 років і старше та у віці 15–70 років складала по 1,7 млн. осіб. Рівень безробіття населення у віці 15 років і старше склав 9,8%, а серед осіб віком 15–70 років становив 9,9% робочої сили відповідного віку.

Серед осіб віком 15–70 років цей показник був вищий у жінок порівняно з чоловіками (10,2% проти 9,6%) та у сільських жителів, ніж у мешканців міської місцевості (10,7% проти 9,5%). Найвищий рівень безробіття населення (за методологією МОП) спостерігався у молоді віком 15–24 роки (19,1%), а найнижчий – у осіб віком 30–34 роки (8,4%) та осіб віком старше 60 років (0,3%).

Кількість осіб, які не входять до складу робочої сили, віком 15 років і старше у 2021 р. становила 14,45 млн осіб (14,4 млн осіб – у 2020 р.). Із загальної кількості осіб, які не працювали або не шукали роботу, 56,7% склали особи, віком від 60 років і старше, а 4,1% загальної кількості безробітного населення у віці 15-70 років були без роботи через виконання домашніх (сімейних) обов'язків.

Доходи населення у 2021 р. становили 4698,6 млрд грн, витрати – 4876,0 млрд грн, заощадження зменшились на 177,4 млрд гривень. Наявний дохід у розрахунку на одну особу становив 86016 гривень. Реальний наявний дохід⁶ збільшився за 2021 р. на 4,3%.

У 2021 р. розмір **середньомісячної номінальної** заробітної плати штатного працівника підприємств, установ, організацій (з кількістю працюючих 10 осіб і більше) становив 14 014 грн і порівняно з 2020 р. збільшився на 20,9%.

До видів економічної діяльності з найвищою середньомісячною заробітною платою належали працівники державного управління й оборони; обов'язкового соціального страхування, професійної, наукової та технічної діяльності, фінансових та страхових установ, сфери інформацій та телекомунікацій, а також авіаційного транспорту; серед промислових видів діяльності – підприємств добувної промисловості і розроблення кар'єрів, із постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, із виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів, де середньомісячна заробітна плата перевищила середній показник по економіці в 1,4–2,0 раза.

Найнижча середньомісячна заробітна плата спостерігалася на підприємствах поштової та кур'єрської діяльності, тимчасового розміщування й організації харчування, текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури і не перевищувала 74,7% від середнього показника по економіці.

Середньомісячна заробітна плата в усіх регіонах була вище мінімальної, разом з тим лише у трьох із них вона перевищила середній рівень по Україні: м. Київ – 20558 грн, Донецька область – 14853 грн, Київська – 14290 грн. Найнижчий рівень середньомісячної заробітної плати, який не перевищував 81,7% від середнього по економіці, спостерігався в Чернівецькій, Кіровоградській, Чернігівській, Херсонській та Волинській областях.

Індекс реальної заробітної плати (з урахуванням змін споживчих цін) у 2021 р. порівняно з 2020 р. становив 110,5%.

⁶ Наявний дохід – це номінальні доходи за вирахуванням податків та інших обов'язкових платежів, тобто кошти, що використовуються населенням на споживання й заощадження. Реальний наявний дохід – це номінальний наявний дохід з урахуванням цінового фактору.

Загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати у 2021 р. збільшилася на 22,8%, або на 595,5 млн грн, і на 1 січня 2022 р. становила 3207,1 млн гривень.

Суттєве збільшення заборгованості з виплати заробітної плати у 2021 р. спостерігалось на підприємствах із виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів (на 110,7 млн грн), будівництві (на 69,0 млн грн), добуванні кам'яного та бурого вугілля (на 57,3 млн грн), транспорті, складському господарстві, поштовій та кур'єрській діяльності (на 55,4 млн грн).

Заборгованість з виплати заробітної плати у 2021 р. збільшилась у 19 регіонах, а найсуттєвіше – у Дніпропетровській (на 177,8 млн грн), Харківській (на 83,4 млн грн), Львівській (на 60,9 млн грн) областях та м. Києві (на 129,9 млн грн).

Кількість працівників, яким не виплачено заробітну плату, зменшилась на 25,7% і на 1 січня 2022р. становила 1133,8 тис. осіб, або 1,6% від середньооблікової кількості штатних працівників. Кожному із зазначених працівників не було виплачено в середньому 28,2 тис.грн, що в 1,6 раза перевищує середню заробітну плату за грудень 2021 року.

На кінець грудня 2021 р. **заборгованість населення** зі сплати за постачання та розподіл природного газу становила 33,8 млрд грн, за постачання теплової енергії та гарячої води – 26,6 млрд грн, за постачання та розподіл електричної енергії – 7,7 млрд грн, за централізоване водопостачання та водовідведення – 6,4 млрд грн, за управління багатоквартирним будинком – 5,6 млрд грн, за надання послуг з вивезення побутових відходів – 1,3 млрд гривень.

Відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 21.10.1995 № 848 та від 27.06.2003 № 976 у грудні 2021 р. з населенням було укладено 4,5 тис. договорів щодо погашення реструктуризованої заборгованості на загальну суму 49,3 млн гривень. За 2021 р. сума внесених платежів, з урахуванням довгострокових договорів, становила 35,3 млн гривень.

Населення. Чисельність наявного населення в Україні, за оцінкою Держстату України, на 1 січня 2022 р. становила 41167,3 тис. осіб. Упродовж 2021 р. чисельність населення зменшилася на 421,0 тис. осіб.

Природний рух населення у 2021 р. характеризувався суттєвим перевищенням числа померлих над живонародженими: на 100 померлих – 38 живонароджених. В цілому за 2021 р. кількість живонароджених у 2021 р. становила 272,0 тис. осіб, померлих – 714,3 тис. осіб

Міграційний приріст населення за 2021 р. становив 21,3 тис. осіб (за 2020 р. приріст склав 9,3 тис. осіб). За 2021 р. обсяг природного скорочення населення склав 442,3 тис. осіб (на 118,9 тис. осіб більше, ніж у 2020 р.). Загальний об-

сяг скорочення чисельності населення за 2021 р. склав 421,0 тис. осіб, що на 106,9 тис. осіб більше, ніж у 2020 році.

ДІЯЛЬНІСТЬ ОБЛАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ (ОСЕРЕДКІВ) СПІЛКИ ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

Згідно зі Статутом Спілки економістів України до її складу, як всеукраїнської громадської організації, входять регіональні (обласні) осередки (організації), що утворюються і діють в областях та місті Києві. Їхня діяльність спрямовується на виконання статутних завдань Спілки та забезпечує якнайширше представництво інтересів економічної громадськості країни у проведенні наукових досліджень, їх практичному застосуванні, розробці пропозицій органам влади і органам місцевого самоврядування з актуальних питань соціально-економічного розвитку України та її регіонів.

Обласні та Київська міська організації СЕУ протягом 2021 року здійснювали роботу щодо забезпечення виконання фундаментальних і прикладних наукових досліджень у сфері економіки і менеджменту, підготовки фахівців та наукових кадрів у закладах вищої освіти і наукових установах, розробки пропозицій з актуальних питань управління соціально-економічним розвитком регіонів та об'єднаних територіальних громад з урахуванням наслідків пандемії COVID-19, пропагування сучасних економічних знань та методів ведення бізнесу, надання науково-методичної і консультативної допомоги представникам малого і середнього підприємництва, зокрема в частині зовнішньоекономічної діяльності, поширення знань про переваги і ризики цифровізації господарських відносин та про ринки фінансових послуг і застосування сучасних інформаційних технологій, сприяння органам місцевого самоврядування у розвитку інфраструктури регіонів та поліпшенню надання необхідних адміністративних і соціальних послуг населенню, а також у багатьох інших напрямках фахового забезпечення економічного і соціального розвитку країни.

Члени обласних організацій СЕУ брали активну участь у роботі різноманітних наукових форумів, всеукраїнських та міжнародних науково-практичних

конференцій, семінарів, круглих столів, промислових виставок і презентацій інвестиційних ініціатив для регіонів, підготовці та експертизі проектів концепцій і програм регіонального розвитку, обміні досвідом роботи з рядом зарубіжних наукових установ, господарських асоціацій, громадських об'єднань та неурядових організацій, насамперед в частині виконання проектів транскордонного співробітництва і застосування кращої практики роботи органів місцевого самоврядування тощо.

Про проведену роботу обласних організацій Спілки економістів України у 2021 році свідчать результати, що подані нижче (згідно з надісланими обласними організаціями звітними матеріалами).

ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ (Голова правління – д.е.н., професор Погріщук Б.В.)

Діяльність Вінницької обласної організації СЕУ у 2021 р. проводилась в умовах викликів пандемії COVID-19 за основними статутними напрямками: навчальна, наукова, педагогічна, виробничо-консультаційна, он-лайн робота, що знайшло своє відображення: в активному обговоренні результатів наукових досліджень на конференціях, вебінарах, он-лайн зустрічах різного рівня; у плідній просвітницькій діяльності з формування сучасного суспільно-економічного світогляду майбутніх і теперішніх представників різних ланок національного господарського комплексу; в проведенні актуальних наукових досліджень різних складових економічного буття, тощо.

Членами Вінницької обласної організації СЕУ у 2021 р. було організовано та проведено низку наукових заходів на базі Вінницького навчально-наукового інституту економіки Західноукраїнського національного університету (ВННІЕ ЗУНУ).

22-23 квітня 2021 р. на базі Вінницького навчально-наукового інституту економіки в он-лайн режимі була проведена Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціально-економічні трансформації у розвитку держави» та Міжвузівська науково-практична конференція «Науково-дослідна робота студентів: формування особистості майбутнього вченого, фахівця високої кваліфікації».

Безпосередньо в роботі 5-ти наукових секцій конференції взяли участь 428 осіб, з них: 30 докторів наук, з яких 22 – професори; 59 кандидатів наук, з яких – 51 доцент; 45 викладачів, аспірантів, здобувачів; 294 студенти.

Географія учасників конференції представлена 49 навчальними закладами та установами України; серед закордонних учасників – Wrocław University of Science and Technology, Poland; Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Kielcach (Polska); Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych im. Prof. E. Lipińskiego w Kielcach, (Polska); Westfield, Indiana USA; Incsmps Artifex University, Bucharest, Romania; Świętokrzyskiej Szkoły Wyższej w Kielcach, (Polska).

За результатами роботи конференції видано збірник доповідей учасників конференції у двох томах: Соціально-економічні трансформації у розвитку держави: збірник матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 22-23 квітня 2021 р.). У 2-х т. / За заг. ред. В.І. Мельник. Тернопіль: Крок, 2021.

Також на базі ВННІЕ ЗУНУ членами Вінницької обласної організації СЕУ у 2021 р. було проведено наступні наукові заходи:

- науковий Zoom-семінар «Тенденції розвитку та функціонування фондового ринку в Україні» (02.03.2021 р.);

- науковий Zoom-семінар «Акцизне оподаткування в Україні: сучасні проблеми та перспективи подальшого використання» (04.03.2021 р.);
- науковий семінар он-лайн «Перспективи впровадження циркулярної економіки в Україні» (06.04.2021 р.);
- науковий семінар «Перспективи впровадження сімейного оподаткування доходів в Україні» (27.05.2021 р.);
- науковий семінар «Фінансове стимулювання розвитку територіальних громад» (14.09.2021 р.);
- науковий семінар «Розвиток фіскального механізму регулювання інвестиційних процесів в умовах пандемії COVID-19» (19.05.2021 р.);
- науково-практичний он-лайн круглий стіл «Роль банківського капіталу в передачі грошово-кредитної політики в Україні» (28.04.2021 р.);
- науково-практичний круглий стіл «Розвиток митного постаудиту як складової модернізації системи митного контролю в Україні» (30.09.2021 р.);
- науково-практичний круглий стіл «Надання житлово-комунальних послуг: національна та європейська практика правового врегулювання конфліктних ситуацій» (05.10.2021 р.);
- науково-практичний круглий стіл «Служителі Закону, Правди, Справедливості» (07.10.2021 р.).

За звітний період членами Вінницької обласної організації СЕУ (особисто та у співавторстві) було опубліковано 199 наукових праць загальним обсягом – 70,53 др. арк., серед них :

- статей в наукових журналах всього 83 / (46,18 друк. арк.), у тому числі:
- наукових публікацій в міжнародних наукометричних базах даних Scopus (6) або Web of Science (10) Core Collection – 16 наукових праць, загальним обсягом 7,96 др. арк.;
- у фахових виданнях (категорія Б) 53 праці, обсягом 31,57 друк. арк.;
- за кордоном, які не входять у вищезазначені наукометричні бази 14 праць, загальним обсягом 6,65 друк. арк.

Видано 114 тез та текстів доповідей, зроблених членами Вінницької обласної організації СЕУ на різних наукових конференціях, загальним обсягом 23,64 др. арк.

Видано 18 наукових праць у зарубіжних виданнях обсягом 9,52 др. арк.

Протягом року 30 членів Вінницької обласної організації СЕУ брали участь у наукових конференціях (не враховуючи конференцію, яка була проведена у ВННІЕ), у тому числі – 47 Міжнародних конференціях; 16 – Всеукраїнських; 2 – Регіональних.

На цих конференціях ними було зроблено 85 доповідей за результатами яких опубліковані тези, загальним обсягом 17,4 д.а.

Науковці – члени обласної організації СЕУ брали участь у написанні 4-ох колективних монографій та опублікували 1 одноосібну монографію загальним обсягом 67,5 др. арк., доробок викладачів ВННІЕ ЗУНУ – 31,61 др. арк., а саме:

1. Цивільні правовідносини з надання послуг в умовах цифровізації: монографія. Світлак І.І. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2021. 343 с.

2. Циркулярна економіка: як новий спосіб господарювання в умовах цифрової трансформації: колективна монографія / за заг. ред. І. Л. Татомир., Л. Г. Квасній. Трускавець: ПОСВІТ, 2021. 234 с. (від ВННІЕ Роледерс В.В. 0,31 др. арк.).

3. Стан і перспективи розвитку бухгалтерського і управлінського обліку в умовах глобалізації: монографія / за наук. ред. д. е. н., проф. З.-М. В. Задорожного. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 250 с. (від ВННІЕ Сисоєва І.М., 1,0 др. арк.)

4. Фінансова підзвітність суб'єктів господарювання у розвитку громадянського суспільства: монографія / Віктор Мошинський, Наталія Позняковська, Олеся Міклуха, Олена Дорошенко та ін. Рівне: НУВГП, 2021. 320 с. (від ВННІЕ Сисоєва І.М., Балазюк О.Ю., Мельник В.І., Мельник Ю.О., Пилявець В.М., Дончак Л.Г., Шкварук Д. Г., Ясишена В.В., Ціхановська О.М. – 5,35 др. арк.)

5. Правова підготовка менеджерів охорони здоров'я в системі неперервної освіти: колективна монографія. Пугач В.М., Пугач С.С., Погріщук О.Б. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю.В., 2021. 236 с.

У звітному періоді членами Вінницької обласної організації СЕУ було захищено 3 докторських та 1 кандидатську дисертації:

- докторська дисертація – Ясишена Валентина Валеріївна «Методологія та організація обліку нематеріальних активів», 22.12.2020 р., Західноукраїнський національний університет (Д 58.082.03), за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності);

- докторська дисертація – Світлак Ірина Іванівна «Трансформація цивільних правовідносин з надання послуг в умовах цифровізації: теоретичні та практичні аспекти». 29.09.21 р., Західноукраїнський національний університет (Д 58.082.04), за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право.;

- докторська дисертація – Сисоєва Інна Миколаївна «Організаційно-методологічне та інформаційне забезпечення соціального аудиту», 30.09.2021 р., Західноукраїнський національний університет (Д 58.082.03), за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності);

- кандидатська дисертація – Мазур Віталій Григорович «Упровадження інноваційних технологій у діяльність органів влади на регіональному рівні», 27.08.2021 р., Національний університет цивільного захисту (Д 64.707.03), за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Активну участь беруть члени Вінницької обласної організації СЕУ в дослідженнях наукових тем:

1. «Фінансова політика України в сучасних умовах» (термін виконання січень 2019 р. – грудень 2023 р., науковий керівник – д.е.н., професор Погріщук Галина Борисівна).

2. «Управління кредитоспроможністю підприємства у ринкових умовах» (термін виконання березень 2021 р. – грудень 2021 р., науковий керівник – д.е.н., професор Погріщук Галина Борисівна).

3. «Аналіз потенційних загроз діяльності суб'єктів господарювання» (термін виконання січень 2021 р. – листопад 2021 р., науковий керівник – к.е.н., доцент Пилявець Віктор Миколайович).

4. «Організація ефективної договірної роботи та загальні шляхи вдосконалення на підприємстві» (термін виконання 19.04.2021 р. – 19.11.2021 р., науковий керівник – д.ю.н., проф. Світлак Ірина Іванівна).

У звітному 2021 р. представники Вінницької обласної організації СЕУ організували і провели 14 наукових конференцій, семінарів, «круглих столів», онлайн зустрічей; до участі у науковій роботі залучили 238 студентів. На базі ВННІЕ ЗУНУ активно функціонує 3 студентських наукових гуртки та 3 проблемних групи, де займаються 168 студентів. За всебічної підтримки та сприяння членів Вінницької обласної організації СЕУ студенти опублікували 219 наукових праць, загальним обсягом 39,18 др. арк. Результатом такої науково-просвітницької роботи стало одержання двох нагород за результатами конкурсів та олімпіад.

Перспективними напрямками подальшої роботи Вінницької обласної організації СЕУ визначено активізацію навчально-наукової та громадської роботи, яка буде спрямована на дослідження процесів підвищення якості життя та добробуту населення на основі реалізації обґрунтованих структурних реформ, зростання конкурентоспроможності економіки області, впровадження інноваційно-інвестиційної моделі сталого розвитку на сучасній технологічній основі, комплексного економічного і соціального розвитку міст, районів, селищ і сіл Вінницької області у постпандемічних умовах, розвитку громадянського суспільства, підтримання стабільного і задовільного стану навколишнього природного середовища регіону та держави, а також виховання майбутнього покоління економістів (науковців та практиків); участь у створенні програм соціально-економічного розвитку Вінниччини; поглиблення досліджень інноваційно-орієнтованого розвитку сільськогосподарського виробництва на засадах екологізації, туристичного та рекреаційного потенціалу Поділля, як перспективного напрямку формування інвестиційної привабливості регіону; удосконалення системи економічної освіти, дослідження інноваційно-інвестиційного потенціалу

підприємств області, участь у спільних проектах з Вінницькою обласною державною адміністрацією та муніципальними органами, тощо.

Підґрунтям для подальшого успішного функціонування та розвитку Вінницької обласної організації СЕУ постає науковий потенціал ВННІЕ ЗУНУ, що поєднується з активною та плідною роботою, пов'язаною з підготовкою і захистом докторських та кандидатських дисертацій, формуванням наукових уявлень про економічний розвиток, стабільність, глобалізацію в межах виконання науково-дослідних тем; постійною співпрацею з провідними підприємствами міста та області, а також істотним підвищенням інтересу до питань та проблем розвитку соціально-економічних формацій Світу та України після пандемії з боку нашої студентської молоді.

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова Правління – д.е.н., професор, академік АЕН України,
Заслужений економіст України Швець В.Я.)*

Протягом 2021 р. за участю членів обласної організації СЕУ проводились семінари, тренінги на некомерційній основі щодо економічних питань, сталого розвитку економіки України в форматах off-line та on-line.

Спільно з НТУ «Дніпровська політехніка» здійснювалось керівництво науковою роботою студентів з підготовкою тез та доповідей на конференціях: Міжнародний форум студентів та молодих учених «Widening our horizons», Всеукраїнська науково-технічна конференція студентів, аспірантів і молодих учених «Наукова весна», студентська науково-технічна конференція «Тиждень студентської науки», Міжнародна науково-практична конференція студентів та молодих вчених «Majesty of marketing» тощо.

У лютому 2021 р. кафедра менеджменту НТУ «Дніпровська політехніка» на чолі із завідувачем кафедри професором Швецем В.Я. стала асоційованим членом Української Асоціації з розвитку менеджменту та бізнес-освіти, а у березні 2021 р. Швець В.Я. був переобраний членом Ради цієї Асоціації.

15 квітня 2021 р. за участю обласної організації СЕУ організований та проведений круглий стіл «Трансформація менеджменту як відповідь на виклики пандемії» (он-лайн), а 22 квітня члени організації брали участь у зустрічі з представниками міжнародної аудиторської компанії PwC.

14 травня 2021 р. зацікавлені члени обласної організації СЕУ брали участь у Форумі з питань обговорення інтерактивних форм навчання з імплементації знань про сталий розвиток. Захід організований Глобальним договором ООН в Україні та Українською асоціацією менеджменту та бізнес-освіти (УАРМБО).

18 травня 2021 р. ряд членів обласної організації СЕУ брали участь в онлайн Круглому столі «Професійний стандарт викладача ЗВО: зміст та практичне застосування», який був ініційований представниками Міністерства освіти і науки України та Українською асоціацією менеджменту та бізнес-освіти (УАРМБО). У заході взяли участь 75 фахівців і викладачів університетів України.

21 травня звітнього року члени обласної організації СЕУ брали участь у вебінарі від MARS UKRAINE «Project Management: від ідеї до втілення», а 3 липня – в освітньому фестивалі «Dnipro Education City».

22 вересня 2021 р. в рамках діяльності Школи Менеджера проведено екскурсію на Середньодніпровську гідроелектростанцію (м. Кам'янське), де відбулося засідання у форматі «круглого столу» з питань подальшого розвитку підприємства.

7 жовтня 2021 р. на засіданні Школи менеджера проведено круглий стіл «Майбутнє – очима молоді».

Протягом місяця, з 18 жовтня по 19 листопада 2021 р., в рамках Меморандуму з Бранденбурзьким технічним університетом Коттбус-Зенфтенберг «Сталий розвиток та е-навчання у вищій освіті» (гарант Меморандуму проф. Швець В.Я.) за підтримки DAAD проведено XI Зимову школу «Transition to Sustainable Consumption and Production in Industry: The Business Management Context».

9 листопада 2021 р. організовано workshop за темою «Бізнес-адміністрування: передова теорія управління, практика та досвід» із представником Ради інвесторів при МЗС України Ігорем Снітівкером.

У звітньому році членами обласної організації СЕУ за матеріалами наукових досліджень опубліковано понад 20 наукових і навчальних праць.

ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ (Голова правління - д.е.н., професор Цаль-Цалко Ю.С.)

У 2021 р. Житомирське обласне об'єднання громадської організації «Спілка економістів України» (ЖОО ГО СЕУ) відповідно до затвердженого плану виконувала роботи наукового і практичного характеру, що були пов'язані з вирішенням проблемних питань самодостатнього розвитку територіальних громад Житомирської області на рівні функціонування сільських, селищних, міських, районних і обласної рад в контексті діяльності суб'єктів господарювання та бюджетних установ за наступними напрямками:

1) формування і використання в національній економіці України віртуальних активів;

2) управлінські підходи до моделювання та оптимізації витрат суб'єктів господарювання;

3) забезпечення формування, розподілу і використання фінансових результатів на державних підприємствах;

4) економічний механізм участі АПК у розвитку сільських територіальних громад;

5) соціальна відповідальність АПК за самодостатній розвиток сільських територій;

6) сучасні виклики та тенденції розвитку обліку, оподаткування, аудиту і звітності в Україні й світі;

7) управлінський облік в системі бухгалтерської інформатики на підприємствах в умовах цифрової економіки;

8) роль громадських організацій в діяльності державних адміністрацій на рівні районів і області.

Результати проведеної роботи членами ЖОО ГО СЕУ публікувалися у виданнях, які входять до міжнародної бази Scopus та вітчизняних фахових виданнях (д.е.н., проф. Мороз Ю.Ю., д.е.н., проф. Цаль-Цалко Ю.С., д.е.н., проф. Малуґа Н.М., к.е.н., доц. Чугаєвська С.В., к.е.н., доц. Гайдучок Т.М., к.е.н., доц. Савченко Н.М., к.е.н., доц. Дмитренко О.М., к.е.н., доц. Ярмолюк О.Ф., к.е.н., доц. Цегельник Н.І.), матеріалах конференцій та журналі «Економіка, облік, податки в суспільстві», який видається при кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету та ЖОО ГО СЕУ.

Членами ЖОО ГО СЕУ здійснюються наукові дослідження на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальностями 071 «Облік і оподаткування» та 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» зокрема за темами:

Панічук О. В. Облікове забезпечення формування інформації для оцінювання кредитоспроможності підприємств;

Денисовець Ю.М. Облікові та контрольні-аналітичні аспекти виконання бюджетних програм територіальних громад;

Літвінчук В.В. Управлінський облік в системі інформаційного забезпечення фінансової стійкості банків;

Нагірняк М.Ф. Обліково-аналітичні інструменти попередження фактів приховування об'єктів оподаткування;

Пиршин М.І. Формування конкурентної стратегії забезпечення самодостатності лісгосподарських підприємств.

Члени ЖОО ГО СЕУ продовжували приймати участь в громадських органах управління при Державній аудиторській службі України, державних адміністраціях Житомирської області та територіальних органах державної податкової служби в Житомирській області.

Член ЖОО ГО СЕУ д.е.н., проф. Мороз Ю.Ю. працювала в Громадських радах при Державній аудиторській службі України та Головному управлінні ДПС у Житомирській області.

Голова правління ЖОО ГО СЕУ д.е.н., проф. Цаль-Цалко Ю.С. очолює комісію з питань економічного розвитку, бюджету, фінансів, міжнародних та зовнішньоекономічних зв'язків, управління комунальною власністю, ЖКХ та захисту прав споживачів в Громадській раді при Житомирській районній державній адміністрації.

Члени ЖОО ГО СЕУ брали активну участь в оприлюдненні результатів наукових досліджень шляхом підготовки окремих розділів до монографії «Сучасні виклики та тенденції розвитку обліку, оподаткування, аудиту і звітності в Україні й світі»: колективна монографія. Житомир: ПП «Рута», 2020. 347 с.

ЖОО ГО СЕУ активно співпрацює в сфері підготовки майбутніх фахівців економічних спеціальностей. Під керівництвом членів ЖОО ГО СЕУ у 2021 р. були підготовлені наукові роботи на Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт при Міністерстві освіти і науки України за спеціальностями 071 «Облік і оподаткування» та 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Наукові роботи були представлені за наступними темами:

1. Підходи до облікового забезпечення використання віртуальних активів підприємствами України (автор Шуневич А.В., керівник д.е.н, проф. Мороз Ю.Ю.).

2. Проблеми формування і використання облікової інформації для управління витратами виробництва сільськогосподарських підприємств (автор Пивовар М.М., керівник к.е.н, доц. Цегельник Н.І.).

3. Облікове забезпечення формування, розподілу і використання фінансових результатів на державних підприємствах (автор Іванова А.Є., керівник д.е.н, проф. Цаль-Цалко Ю.С.).

4. Інформаційне забезпечення управління прибутком на державних аграрних підприємствах (автор Плисак М., керівник д.е.н, проф. Мороз Ю.Ю.).

5. Модернізація інформаційного забезпечення управління витратами виробництва для потреб стейкхолдерів сільськогосподарських підприємств (автор Науменко І., керівник к.е.н., доц. Гайдучок Т.С.).

6. Управління результатами діяльності державних підприємств: суспільний вимір (автор Мошківська І., керівник д.е.н., проф. Малюга Н.М.)

7. Гармонізація інформаційних ресурсів в системі управління витратами на виробництво сільськогосподарської продукції (автор Купріячук Н., керівник к.е.н., доц. Ярмолюк О.Ф).

Вперше членами ЖОО ГО СЕУ – студентами Поліського національного університету були представлені наукові дослідження на Міжнародний конкурс за участю країн Європейського Союзу, зокрема:

1. Vasylenko Iryna Accounting as a tool for overcoming illegal timber circulation at forest and logging enterprises.

2. Plysak Maryna Profit formation in the accounting system to ensure the management of the enterprise.

3. Gaidamachenko Lilia, Moroz Daria Organization of the self-sufficient accounting process for the enterprise management.

Василенко Ірина за результатами цього конкурсу зайняла 2 місце.

Член ЖОО ГО СЕУ, секретар Правління к.е.н., доц. Цегельник Н.І. стала переможцем за результатами участі у Всеукраїнському конкурсі наукових робіт здобувачів вищої освіти та молодих вчених «Соціально відповідальне ведення бізнесу – складова сталого розвитку» з нагоди 30-ї річниці Незалежності України та нагороджена дипломом I-го ступеня Уповноваженою Верховної ради України з прав людини Людмилою Денисовою.

АСОЦІАЦІЯ ЕКОНОМІСТІВ ЗАКАРПАТТЯ

(Голова Асоціації – д.е.н., професор,

член-кореспондент НАН України Мікловда В.П.)

Асоціація економістів Закарпаття продовжувала досліджувати «Партнерські підходи до розвитку громад поліетнічного прикордонного регіону».

У рамках даної проблеми членами Асоціації впродовж 2021 р. отримано наступні дослідні результати.

1. За результатами емпіричних матеріалів і баз даних, отриманих шляхом проведення структурованих інтерв'ю органів місцевого самоврядування (ОМС) та лідерів громадських організацій (ГО), здійснено узагальнення характеристик сучасного стану взаємодії між органами місцевого самоврядування та ГО (рівень взаємодії Влада – ГО) в контексті спільного вирішення ними проблем соціально-економічного розвитку; виявлено характерні особливості міжсекторного партнерства на цьому рівні, проблеми та перешкоди в його організації.

2. Констатовано, що фінансова взаємодія є невід'ємною складовою партнерських відносин між громадським сектором, владою та бізнесом, адже без фінансового забезпечення практично неможливо реалізувати проекти та вирішувати проблеми соціально-економічного розвитку територіальних громад. Найбільш значимими для ГО є кошти грантів, на другому місці кошти органів влади; фінансові ресурси від бізнесу практично не використовуються. Органи влади розглядають партнерство з ГО, зокрема, як механізм доступу до додаткових фінансових ресурсів (доступ до грантових коштів і співучасть органів влади через співфінансування).

3. За результатами емпіричного дослідження стану партнерської взаємодії на рівні Влада – ГО виявлено: її основні характеристики (переважно неформальний характер; недовіра до органів влади; низька активність та ініціативність громадян, несвідома громадянська позиція, нерозуміння з боку ГО ; основні форми співпраці – обмін інформацією, спільне планування, координування та проведення заходів, тренінгів/програм; різний рівень розвитку партнерських відносин на рівні «ГО – влада» в різних територіальних громадах); перешкоди та проблеми розвитку партнерських відносин (низька активність та ініціативність населення, нерозуміння з боку ГО, сумнівний статус окремих ГО, недовіра до органів влади, труднощі в налагоджуванні контактів, нестача фінансових ресурсів, організаційні перешкоди, відсутність знань і досвіду, в т.ч. за кордоном; отримання результату вигоди, досягнення якісних показників; раціональне використання наявних ресурсів; розвиток і матеріальне забезпечення соціальної сфери; розвиток інституційного середовища; подолання бар'єрів, пов'язаних із недосконалістю законів і бюрократичних процесів у дозвільній сфері, а також викликаних нестачею фінансових ресурсів). Виявлені характеристики та проблеми є визначальними при розробці та пропонуванні заходів з активізації партнерської взаємодії між усіма суб'єктами міжсекторного партнерства.

4. Для виявлення стану міжсекторного партнерства між місцевою владою та бізнесом проведено глибинні напівструктуровані інтерв'ю органів місцевого самоврядування міських, селищних та сільських територіальних громад Закарпаття, а також представників бізнесу. Проведено порівняльний аналіз та дано оцінку міжсекторній співпраці «влада – бізнес» в розрізі типів територіальних громад Закарпаття (міські, селищні, сільські).

5. Досліджено, що найвищий рівень довіри бізнес серед усіх секторів виявив саме до органів місцевого самоврядування (80%). Це свідчить про готовність та налаштованість бізнесу до контактів саме з місцевою владою, до участі в обговоренні питань щодо можливої співпраці.

6. Виявлено наявність кореляції між рівнем урбанізації територіальної громади та рівнем офіційно задокументованої взаємодії бізнесу і місцевої влади. Визначено рівень надання та потреби ресурсів бізнесу у міжсекторній співпраці.

7. Проаналізовано досвід використання інструменту міжмуніципального співробітництва територіальних громад Закарпаття та структуровано відповідно до найбільш використовуваних форм співпраці органів місцевого самоврядування. У Реєстрі договорів по співробітництву територіальних громад виявлено дуже малу кількість договорів з громадами Закарпатської області (7 з 752 станом на 28.10.2021). Це свідчить про непоширення використання Закону України «Про співробітництво територіальних громад» у міжмуніципальній співпраці.

8. За допомогою аналізу був здійснений попередній відбір громадських організацій регіону за двома критеріями, а саме сукупні надходження грошових коштів, які надійшли протягом року та кількість працюючих. В результаті такого відбору було відібрано найуспішніші ГО – 277 одиниць, що склало 12,1% від усіх зареєстрованих в реєстрі організацій. Найактивніші громадські організації, які зголосилися взяти участь в анкетному опитуванні склало 51 ГО (18,4%). Виявлено, партнерство ГО з бізнесом серед опитуваних організацій свідчить про слабку міжсекторальну взаємодію і нерозуміння для чого потрібна співпраця 2 секторів. В цілому можна говорити про те, що організації громадянського суспільства більше довіряють ГО, а тому готові співпрацювати з ними. Повної довіри бізнесу до ГО немає, як свідчать результати опитування респондентів від бізнесових структур.

9. Сформовано рекомендації для органів місцевого самоврядування громад та визначено основні напрями активізації міжсекторного партнерства та міжмуніципальної співпраці.

Як і в попередні роки, члени Асоціації брали участь у підготовці Програми економічного і соціального розвитку Закарпатської області на 2022 рік.

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – президент Запорізької ТПП, к.е.н.,
академік УАН, Заслужений економіст України Шамілов В.І.)*

У 2021 р. Запорізька обласна організація СЕУ спрямовувала свою діяльність на виконання статутних завдань Спілки та забезпечення якнайширшого представлення інтересів економічної громадськості у проведенні наукових досліджень, розробці пропозицій органам влади і органам місцевого самоврядування з актуальних питань соціально-економічного розвитку Запорізького регіону, обміні досвідом з рядом зарубіжних установ, активізації кластерного руху.

Стратегічне планування. Члени обласної організації СЕУ брали участь у стратегічному плануванні і формуванні таких програм регіонального розвитку:

- Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року;

- Комплексної програми розвитку малого і середнього підприємництва в Запорізькій області на 2021 – 2023 рр.;

- Програми сприяння розвитку малого і середнього підприємництва міста Запоріжжя на 2017 – 2021 рр.;

- Стратегії залучення інвестицій в економіку Запорізької області.

Наукова підтримка кластерного руху. Один із сучасних форматів економічного розвитку – бізнес-кластери. Запорізька обласна організація СЕУ пра-

цює над розвитком кластерного руху у регіоні. Наразі Запорізький кластер «Інжиніринг – Автоматизація – Машинобудування» демонструє синергію зусиль бізнесу, науки, влади, громадськості. У складі запорізького об'єднання – 20 компаній, що представляють сектори промислового інжинірингу, автоматизації, ІТ та машинобудування, а серед учасників – представники науки і освіти.

Спільно працюємо над реалізацією стратегічної мети – організації індустріального парку у регіоні. Для цього залучаємо закордонний досвід і участь у спільних міжнародних проєктах. Протягом 2021 р. відбулися: експертна зустріч «Литва - Україна» у Запоріжжі, профільні форуми у Запоріжжі, Миколаєві і Харкові, серія виїзних зустрічей на промислових підприємствах регіону, участь у Міжнародній машинобудівній виставці MSV, м. Брно (Чехія).

Також разом з бізнесом, експертами Запорізької торгово-промислової палати, об'єднаними територіальними громадами, профільними асоціаціями працюємо над стратегію створення туристичного кластеру.

Участь у конгресно-форумних, виставкових заходах. Протягом звітнього року члени обласної організації СЕУ брали активну участь у роботі ряду форумів, науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, презентацій інвестиційних ініціатив Запорізького регіону для закордонних партнерів. Серед них:

«Запорізький Промисловий Форум 2021» (18 – 21 травня, м. Запоріжжя, ВЦ «Козак-Палац») – презентовані актуальні розробки в галузі металургії, машинобудування, ливарних технологій, зварювання, енергетики, автоматизації, ІТ-рішень, а також – реалізована насичена програма науково-практичних конференцій, ділових заходів. У виставковому форумі 2021 р. взяли участь близько 100 учасників, що представляють понад 300 торговельних марок. У рамках заходу відбулася науково-практична конференція «Литво».

5-й Міжнародний екологічний форум «Еко Форум – 2021» (14 – 16 вересня, м. Запоріжжя, ВЦ «Козак-Палац»). Захід об'єднав експертів з питань охорони довкілля, представників бізнесу, науки, освіти. Організаторами виступили Запорізька міська рада і Запорізька торгово-промислова палата. Захід підтримали Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерство освіти і науки України, Комітет підприємців з питань природокористування та охорони довкілля при ТПП України, ЗОСПП(Р) «Потенціал». Протягом трьох днів на 14-ти основних локаціях виступили близько 100-та спікерів з України, а також Великої Британії, Грузії, Естонії, Німеччини, Угорщини, Чехії. У виставковій залі працювали спеціалізовані виставки «Еко», «Енергозбереження». Щоденно заходи форуму відвідували близько 600 учасників. До онлайн-трансляцій приєдналися понад 1500 глядачів. Головна тема форуму – впровадження локальних ініціатив у контексті Європейського зеленого курсу.

У рамках «Еко Форуму» видано збірку тез доповідей наукових праць, до якого увійшли наукові та аналітично-довідкові роботи понад 160 авторів з усієї України.

V Міжнародний форум інтеграції та кооперації «InCo Forum-2021» відбувся у Запоріжжі, у виставковому центрі «Козак-Палац», також тривала онлайн-трансляція заходу. Організатори – Запорізька обласна державна адміністрація, Запорізька торгово-промислова палата – запросили до діалогу представників бізнесу, науки, освіти, громад, міжнародних експертів і дипломатичних установ.

Форум-2021 було присвячено соціально-економічному розвитку Запорізької області та сучасним викликам. Разом – формуємо візію розвитку регіону на найближче майбутнє.

Протягом форумного дня дискутували у рамках трьох панельних дискусій:

- 1) Розбудова Запорізької області: ретроспектива 30 років незалежності та візія майбутнього;
- 2) Міжнародна технічна допомога для розвитку громад;
- 3) Індустріальні парки та кластери як дієвий механізм активізації інвестиційного розвитку.

Фестиваль бізнес-ідей «Startup Fest – 2021». Захід організовано у рамках Програми підтримки МСП у м. Запоріжжі. Об'єднав конкурс стартапів і онлайн-конференцію за участі бізнес-експертів і стартаперів, онлайн-виставку.

Серед стратегічних напрямів роботи у 2022 році обласна організація СЕУ особливий акцент робить на співпраці з бізнесом заради ефективної реалізації соціально-економічних ініціатив, якнайширшого представлення інвестиційного потенціалу в Україні і за кордоном, експертно-аналітичних досліджень актуальних для розвитку економіки питань, а саме – кластеризації, інноваційних підходів у бізнес-освіті, екологічній модернізації регіону і впровадженні принципів Європейського Зеленого Курсу.

Зокрема, Запорізький кластер ІАМ вже має дві міжнародні угоди про співпрацю: з Литовським автомобільним кластером та чеським об'єднанням інженерних та ІТ-компаній INDUSTRY CLUSTER 4.0. А це – перший крок до налагодження експорту, адже виходити на закордонні ринки значно легше разом, ніж поодиночі.

Крім Запоріжжя, під час конференції представили результати розвитку кластеру «Інжиніринг – Автоматизація – Машинобудування» (ІАМ) у Харкові. Також у заході взяли участь представники Морського кластеру України, Вінницького кластеру приладобудування, Центральноукраїнського кластеру ІАМ.

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

(Голова правління – к.держ.упр. Попович В.В.)

Протягом 2021 р. на засіданнях правління Івано-Франківської обласної організації СЕУ були розглянуті наступні основні питання:

1. Обговорення питань, пов'язаних із забезпеченням нормалізації соціально-економічних процесів, які зазнали впливу внаслідок пандемії коронавірусу COVID-19.

2. Розгляд основних прогнозних макроекономічних показників розвитку області до проекту Програми соціально-економічного та культурного розвитку на 2022 рік.

3. Напрацювання стратегічних пріоритетів у середньостроковому вимірі програми соціально-економічного розвитку області в контексті бюджетного планування Прогнозу видатків місцевих бюджетів на наступні бюджетні періоди.

4. Обговорення законопроектів, що стосуються регулювання податкової, митної, бюджетної політики.

5. Напрацювання пропозицій щодо проектів та програм до плану заходів з реалізації Стратегії Івано-Франківської області на 2021-2027 роки.

6. Обговорення основних завдань і заходів проекту Регіональної цільової програми розвитку малого та середнього підприємництва в Івано-Франківській області на 2022-2023 роки.

7. Питання стосовно перспектив підприємницького потенціалу міста та області, обміну досвідом щодо поточного стану справ в економіці, пошуку шляхів врегулювання кризових явищ в економіці держави.

8. Обговорення економічних основ та фінансового підґрунтя діяльності та функціонування територіальних громад в умовах реформованої системи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

9. Енергозбереження та альтернативні джерела енергетики – важливі складові економічного регулювання енергоефективності регіону.

10. Фінансова основа місцевого самоврядування – запорука стабільного розвитку економіки регіону.

Члени правління Івано-Франківської обласної організації СЕУ протягом року брали участь в заходах з обговорення питань розвитку регіональних економічних систем та інституційного забезпечення функціонування механізмів місцевих громад, зокрема:

1. 13 травня 2021 р., Івано-Франківськ. Конференц-зал «Промприлад. Реновація». Голова правління обласної організації СЕУ Володимир Попович взяв участь у семінарі «ІТ інфраструктура для продуктивної роботи в громаді». В рамках заходу фахівці презентували аналіз територіальних громад Прикарпат-

тя, а також розповіли про управління громадою на основі відкритих даних та інструменти електронної демократії та громадських технологій.

Семінар проведений в рамках проекту «Впровадження інструментів громадських технологій в процесах прийняття рішень місцевого розвитку територіальних громад Прикарпаття»

2. На запрошення дирекції «Агенції розвитку ОТГ Прикарпаття», як Голова правління обласної організації СЕУ, Володимир Попович взяв участь у засіданні асоціації голів громад та у роботі конференції на тему «Лідерство й місцевий розвиток територіальних громад Прикарпаття». Такий захід було організовано у с. Устеріки Верховинського району.

3. На запрошення інвесторів (керівництва «Галвапно») Голова правління обласної організації СЕУ Володимир Попович 24 квітня 2021 р. взяв участь у презентації першого етапу будівництва нового комплексу по випалу вапна, що працює на території Стриганецького кар'єру в с. Довге.

4. Голова правління обласної організації СЕУ Володимир Попович взяв участь та виступив з доповіддю на засіданні круглого столу «Інвестиційна привабливість Прикарпаття, успішні проекти, виклики та перспективи». Заходи проходили за безпосередньої участі Міхеїла Саакашвілі – голови виконавчого комітету Національної ради реформ, Андрія Бойчука – голови Івано-Франківської ОДА, Іллі Марчевського – інвестора та власника ГК «Галвапно», а також інших представників великого та середнього бізнесу, місцевої влади, громадських організацій та громади. Захід відбувся 24 квітня 2021 року.

5. Вчений секретар правління обласної організації СЕУ Н. Косаревич взяв участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток компетентності в публічному секторі: європейські стандарти та перспективи», що відбулася 30 вересня 2021 р. у Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу.

6. Протягом 2021 р. вчений секретар правління обласної організації СЕУ Н. Косаревич сприяв впровадженню Івано-Франківським національним технічним університетом нафти і газу Проекту 2SOFT/1.2/86 «Ro-Ua Транскордонний академічний розвиток для досліджень та інновацій», що фінансувався ЄС в рамках Спільної операційної програми Румунія – Україна 2014-2020.

7. 12 травня 2021 р. вчений секретар правління обласної організації СЕУ Н. Косаревич взяв участь у відкритті Центру інноваційного розвитку при Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу, який створений для підвищення потенціалу розвитку, наукових досліджень та інновацій в галузі механіки, електрики, електроніки та охорони навколишнього середовища з метою зменшення технологічних відмінностей і сприяння економічному розвитку прикордонного регіону.

8. Протягом 2021 р. вчений секретар правління обласної організації СЕУ Н. Косаревич брав участь у реалізації в області програми «Децентралізація приносить кращі результати» (DOBRE) за участю партнерів – Краківський економічний університет і Малопольська школа публічного адміністрування.

Реалізація проекту передбачала двосеместровий курс викладання фінансового блоку питань в рамках навчання представників територіальних громад Івано-Франківської області за програмою «Професійна діяльність фахівців з надання публічних послуг в органах місцевого самоврядування».

9. 21–22 жовтня 2021 р. Голова правління обласної організації СЕУ Володимир Попович взяв участь у міжнародній конференції «Досвід ЄС у стимулюванні місцевого економічного зростання у процесі європейської інтеграції: кращі практики країн Східного партнерства». Конференція проводилася на базі ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України».

Виступив на панельній дискусії «Транскордонне співробітництво» з доповіддю на тему «Можливості конкурентоспроможності гірських територій Івано-Франківщини в умовах транскордонного співробітництва».

10. Голова правління обласної організації СЕУ Володимир Попович виступив співавтором друкованого видання щорічного Каталогу найвагоміших винаходів, корисних моделей, промислових зразків і раціоналізаторських пропозицій «Інтелектуальний продукт вчених, винахідників і раціоналізаторів Прикарпаття».

Чергове видання каталогу – це продовження висвітлення відомостей про напрацьований інтелектуальний продукт жителями краю, покликане підвищити мотивацію творчої активності, сприяти налагодженню співпраці, обміну досвідом між вченими, винахідниками, раціоналізаторами, творчими особистостями, самодіяльними авторами і юними талантами.

ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
академік НАН України Буркинський Б.В.)*

Фундаментальні та прикладні дослідження економічної спільноти наукових та урядових закладів Одеського регіону (у складі Одеського осередку Спільноти економістів України – далі ОО СЕУ) у 2021 р. були спрямовані на приращення нових знань у сфері вдосконалення механізмів реалізації ринкових реформ національного, регіонального рівнів та рівня об'єднаних територіальних громад; розробки інструментарію впровадження соціо-економіко-екологічної політики; розбудови інвестиційного та інноваційного потенціалу територій, в умовах децентралізації систем управління; підготовки наукових і науково-

практичних рекомендацій для досягнення соціальних, економічних та екологічних показників європейського рівня.

Представники ОО СЕУ протягом 2021 р. підготували низку наукових доповідей, доповідних та аналітичних записок, рекомендацій, експертних висновків та направили їх до Комітетів Верховної Ради України, профільних (зацікавлених) міністерств, Департаментів Одеської обласної державної адміністрації, Одеської міської ради, а також надавали консультативно-експертні послуги сільським та районним радам Одеської області для створення сприятливого інституційного середовища та впровадження важливих результатів досліджень бюджетної та госпрозрахункової тематики.

Науковці ОО СЕУ на постійній основі брали активну участь у поточній роботі за окремими напрямками діяльності, розробці програмних документів, круглих столах із представниками усіх рівнів влади з наданням експертних висновків, рекомендацій, зауважень щодо розглянутих питань, зокрема входили до складу: комітетів Асоціації портів України «Укрпорт», Науково-технічної ради з питань охорони навколишнього природного середовища, моніторингу довкілля, реалізації регіональних програм Одеської області та сталого розвитку в регіоні, комісії з питання перезонування території Дунайського біосферного заповідника НАН України та врегулювання ситуації щодо збереження традиційного рибальства в заповідній зоні, робочої групи НАН України щодо співпраці з ЮНЕСКО, Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції ЄСПО при Мінприроди, Міжвідомчої координаційної ради з питань морських досліджень МОН та НАН України, Наукової ради НАН України з проблем навколишнього середовища і сталого розвитку, Наглядних рад при ЗВО, обласної ради експортерів Одеського регіону, Обласної ради вітчизняних та іноземних інвесторів, робочої групи при Одеській обласній науково-технічній раді, Регіональної координаційної ради з питань сприяння розвитку громадянського суспільства при голові Одеської ОДА, Робочої групи з питань розроблення регіонального плану управління відходами до 2030 року, Обласної науково-експертної ради при ОДА тощо.

Фахівці ОО СЕУ входять до Експертної ради Міністерства освіти і науки України з експертизи проєктів наукових робіт, науково-технічних (експериментальних) розробок молодих учених, секція «Економічні перетворення; демографічні зміни та благополуччя суспільства» (експертиза 18 проєктів на державне фінансування в 2021 р.- <https://mon.rit.org.ua/taxonomy/term/3836>).

У звітному році члени ОО СЕУ залучалися до діяльності у робочій групі з питань охорони навколишнього природного середовища, моніторингу довкілля, реалізації регіональних програм області та сталого розвитку в регіоні Одеської обласної державної адміністрації, а також брали участь у робочих нарадах з пи-

тань відновлення, стабілізації та оздоровлення водних ресурсів Куяльницького лиману.

8 червня 2021 р. науковці ОО СЕУ брали участь у засіданні Координаційного центру з провадження діяльності, пов'язаної з участю України в реалізації Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону (ЄСДР) з наданням пропозицій щодо пріоритетних напрямів та заходів в рамках головування України в ЄСДР.

Фахівці ОО СЕУ плідно співпрацюють з Одеською обласною державною адміністрацією та її Департаментами, зокрема:

- з Департаментом екології та природних ресурсів Одеської ОДА: науковці неодноразово виступали експертами щодо розширення екомережі та природно-заповідних територій, зокрема протягом 2021 р. ними підготовлені такі експертні висновки: «Експертний висновок щодо розробки проекту закону про Стратегічну екологічну оцінку»; «Експертний висновок щодо поводження з відходами на період до 2030 року»; «Експертний висновок: Хаджибейський та Куяльницький лимани – напрями вирішення екологічної катастрофи»;

- на запит Департаменту економічної політики та стратегічного планування Одеської ОДА підготовлено «Науково-експертний висновок щодо можливого економічного ефекту для країни від подовження туристичного сезону».

Представники Державної установи «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України» (далі – ДУ «ІРЕЕД НАН України») акад. НАН України Буркинський Б.В., д.е.н., проф. Хумарова Н.І. та д.е.н., проф. Єрмакова О.А. входять до складу Регіональної координаційної ради з питань сприяння розвитку громадянського суспільства при голові Одеської ОДА (Розпорядження Одеської ОДА від 27.10.2021 № 1086/од-2021), метою якої є налагодження партнерської взаємодії між органами виконавчої влади, місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства.

Також акад. НАН України Буркинський Б.В. та д.е.н., проф. Хумарова Н.І. є членами Науково-технічної екологічної ради при Одеському міському голові.

Протягом 2021 р. науковці ОО СЕУ розробляли Стратегію розвитку Визирської сільської територіальної громади Одеської області до 2030 року з врахуванням сучасних вимог до процесу децентралізації управління економічним розвитком та забезпечення конкурентних та ефективних умов для добровільного об'єднання громад та надавали консультації щодо прогнозування стратегічних пріоритетів сталого розвитку територіально-виробничих утворень і їх реалізації, що обумовлено можливістю подальшого отримання портфеля замовлень госпдоговірних НДР.

Значна увага науковців приділяється підготовці науково-педагогічних кадрів, яка здійснюється через аспірантуру та стажування установ Одеського осе-

редку Спілки економістів України: більш ніж 70 аспірантів проходять навчання у підзвітних установах. У 2021 р. в спеціалізованих вчених радах установ обласної організації СЕУ захищено 27 дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, 38 дисертацій – ступеня кандидата економічних наук, 17 дисертацій – ступеня доктора філософії за економічною сферою. Набувають подальшого розвитку наукові школи регіону. Загалом опубліковано понад 50 монографій, 25 навчальних посібників та більше 800 статей (в тому числі у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних – 350, у міжнародних виданнях, що входять до SCOPUS/WoS - 82) та тез наукових доповідей – більше 900.

З метою актуалізації наукової роботи вищої школи та академічної науки під егідою ДУ «ІРЕЕД НАН України» в Південному регіоні працює 5 науково-навчальних комплексів: «Економічна освіта і наука» спільно з Одеським національним економічним університетом (ОНЕУ, 2004 р.); «Економічна наука і освіта» спільно з Одеським національним технологічним університетом (ОНТУ, 2007 р.); «Інноватика у сучасній економічній освіті та науці» спільно з ДУ «Одеська політехніка» (ДУ «ОП», 2007 р.); «Екологічна економіка: освіта і наука» спільно з Одеським державним екологічним університетом (ОДЕкУ, 2008 р.); «Прогресивні технології та інструменти економічної науки і освіти» спільно з Національним університетом кораблебудування імені адмірала Макарова (НУК ім. Макарова, м. Миколаїв, 2008 р.), а також 9 філій кафедр з економічних дисциплін.

В рамках діяльності з ННК у 2021 р. було проведено 15 відкритих лекцій у ЗВО, 12 гостьових семінарів з іноземними лекторами тощо.

Протягом 2021 р. учені-фахівці ОО СЕУ проводили активну роботу з організації наукових конференцій, круглих столів та інших наукових дискусійних майданчиків, зокрема, найбільш авторитетними та продуктивними серед них визначено такі:

- I Міжнародна науково-практична конференція «Сталий розвиток, циркулярне управління та екологічна інженерія» (ISCMEE 2021), 16 квітня 2021 р., м. Одеса;

- Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Формування потенціалу економічного розвитку промислових підприємств» 3-4 червня 2021 р., м. Одеса;

- IX Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту», 28 травня 2021 р., м. Одеса;

- XII Міжнародна науково-практична конференція «Україна в світовому економічному просторі: сучасні виклики та інноваційні рішення», 9-10 вересня 2021 р., смт. Залізний Порт Херсонської обл.;

- Міжнародна науково-практична конференція «Сучасний менеджмент економічних систем в координатах парадигми сталого розвитку», 20 вересня 2021 р., м. Одеса;

- Міжнародна науково-практична конференція «Транспорт та логістика: сучасні виклики та перспективи розвитку», 18 листопада 2021 р., м. Одеса;

- V Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання в умовах трансформації публічного управління», 11 листопада 2021 р., м. Одеса;

- XVII Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасного управління в соціально-економічних, гуманітарних та технічних системах», 19 листопада 2021 р., м. Одеса.

16 квітня 2021 р. у м. Одеса Південним науковим центром НАН України і МОН України спільно з Інститутом проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України було проведено I Міжнародну науково-практичну конференцію «**Сталий розвиток, циркулярне управління та екологічна інженерія**» ISCMEE 2021, матеріали якої подані для індексації до наукометричних баз Scopus та Web of Science Core Collection (Conference Proceedings Citation Index). Науковий захід проведено з метою здійснення обміну передовими ідеями та результатами наукових досліджень між дослідниками, розробниками, науковцями і практиками, розгляду актуальних проблем формування стратегій, моделей та технологій управлінням сталого розвитку, циркулярної економіки та охорони навколишнього середовища; сприяння розвитку наукових відносин і знаходженню партнерів для подальшої співпраці та проведення спільних наукових досліджень.

Інтеграційні зв'язки з національними та міжнародними інституціями: Науковці та освітяни ОО СЕУ входили до складу робочих груп: з Проекту ПРООН/ГЕФ «Інтеграція положень Конвенцій Ріо у національну політику України», Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції ЄСПО при Мінприроди. Приймали участь у роботі координаційного центру по імплементації Європейської Стратегії щодо розвитку Дунайського регіону (Мінекономіки України).

Вчені приймають активну участь у реалізації міжнародних стратегій та програм: 7 Рамкова програма, Спільна операційна програма транскордонного співробітництва «Басейн Чорного моря 2014-2020 рр.», Територіальне співробітництво країн Східного партнерства (ЕaPТС), «Горизонт 2020», «Еразмус+», в рамках реалізації грантових проєктів науковці СЕУ приймали участь та організували понад 70 робочих зустрічей, семінарів, воркшопів тощо. Ведеться активна робота по залученню наукового потенціалу членів Обласної організації СЕУ до укладання договорів про науково-технічне співробітництво з іноземни-

ми фаховими установами (Австрія, Болгарія, Греція, Литва, Молдова, Польща, Румунія та ін.). Відповідно до укладених угод про академічну мобільність та наукове співробітництво фахівці ОО СЕУ проходили стажування за кордоном (Австрія, Польща, Німеччина).

У 2021 р. опубліковано 6 випусків журналу «Економіка: реалії часу» (ДУ «ОП»), 4 випуски щоквартального наукового журналу «Економіка харчової промисловості» (спільно з ОНТУ), 4 збірники наукових праць «Економічні інновації», 4 випуски «Вісник соціально-економічних досліджень» (ОНЕУ), 8 випусків Наукового вісника Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент», а також 4 випуски електронного міжнародного науково-практичного журналу «Економіка. Екологія. Соціум».

У 2021 р. співробітники ДУ «ІРЕЕД НАН України» були відзначені престижними нагородами, зокрема:

- д.е.н., проф. Хумарова Н.І. нагороджена Почесним званням «Заслужений діяч науки і техніки» (Указ Президента №195/2021 від 17 травня 2021 р.) та відзнакою Президії НАН України «За наукові досягнення»;

- д.е.н., доц. Шевченко Г.М. – переможець конкурсу на здобуття стипендій Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук на виконання наукової (науково-технічної) роботи: «Організаційно-економічний механізм управління змінами в сфері оздоровчої рекреації в умовах пандемії COVID-19», також нагороджена відзнакою Президії НАН України для молодих учених «Талант, натхнення, праця»;

- д.е.н., проф. Лайко О.І. – переможець конкурсу на здобуття стипендій імені академіка НАН України Б.Є.Патона для молодих вчених Національної академії наук України – кандидатів наук (докторів філософії) і докторів наук.

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
академік АЕН України Перебийніс В.І.)*

Полтавська обласна організація СЕУ у 2021 р. здійснювала свою діяльність, спрямовану на реалізацію статутних вимог, рішень П'ятого з'їзду Спілки та наступних пленумів Правління СЕУ.

Робота президії та членів обласної організації СЕУ, основна частина яких є науково-педагогічними працівниками економічних кафедр закладів вищої освіти, зокрема, Полтавського університету економіки і торгівлі (ПУЕТ), Полтавського державного аграрного університету (ПДАУ), Кременчуцького інституту ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», у звітному періоді була зосереджена на таких основних напрямках, як підготовка кадрів економічного про-

філю вищої кваліфікації та проведення наукових досліджень економічних процесів.

Члени обласного осередку СЕУ переконані, що у контексті реформування вітчизняної освіти, посиленні конкуренції на вітчизняних і світових теренах виші мають стати репрезентантами ефективності, якості й прозорості своєї діяльності, взірцями динамічного реагування на зміни на ринку освітніх послуг і потреби економіки. Для реалізації своєї місії університетам необхідне оновлення з урахуванням світових тенденцій, з оперттям на досвід світових лідерів освітньої галузі. Перед закладами вищої освіти постає нагальна необхідність подолання низки проблем, серед яких найбільш гострими є невідповідність структури підготовки спеціалістів реальним потребам економіки та ринку праці, інфляція професійних та освітніх стандартів.

Освітня діяльність членів обласного осередку у звітному періоді була зосереджена на модернізації змісту освіти, оновленні освітніх програм, забезпеченні якості і прозорості надання освітніх послуг, ефективній комунікації з суспільством, динамічній реакції на виклики, пов'язані з демографічними проблемами, освітньою міграцією, налагодженні співпраці з бізнесом.

Члени обласного осередку поділяють думку про те, що швидкі зміни, які простежуються у глобалізованому світі, технологіях, знаннях, вимагають у найближчому майбутньому від фахівців здатності до пристосування, опанування нових навичок, професій. Відтак у системі цінностей університетів загалом, у структурах освітніх програм найбільш актуальними стають універсальні компетентності: уміння навчатися впродовж життя, оволодівати новими інформаційними ресурсами, опрацьовувати значні обсяги інформації, креативно мислити та нестандартно розв'язувати проблемні завдання. Тобто, сучасні виші мають готувати студентів, гармонійно поєднуючи такі загальні здатності із спеціалізованими знаннями і навичками у межах їхніх майбутніх професій.

Викладачі університетів – члени СЕУ у своїй діяльності враховують, що тенденції до неоіндустріалізації, упровадження концепції Індустрії 4.0, всепроникний розвиток ІТ, екологічна та енергетична проблематика найближчим часом вплинуть на попит професій. За висновками авторитетних аналітиків, на ландшафті найбільш затребуваних фахів домінуватимуть спеціалісти із проектування і впровадження новітніх технологій, забезпечення життя і здоров'я людини. Отже, уже нині слід працювати над їх підготовкою.

Результуючим показником підготовки магістрів є захист кваліфікаційних робіт. Так, в ПУЕТ на кафедрі економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем захист дипломних робіт магістрів з економіки за освітніми програмами «Економіка підприємства» та «Економічна кібернетика» відбувається на засіданнях екзаменаційної комісії у такому складі: Махмудов Ханлар Зейнал огли, завідувач кафедри підприємництва і права ПДАУ, доктор еко-

номічних наук, професор, академік АЕНУ, член президії обласної організації СЕУ, голова комісії; члени комісії – Рогоза Микола Єгорович, завідувач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем, доктор економічних наук, професор, академік АЕНУ, член президії обласної організації СЕУ та Перебийніс Василь Іванович, професор кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем, доктор економічних наук, професор, академік АЕНУ, голова обласної організації СЕУ.

Екзаменаційна комісія відзначає високий рівень представлених робіт, різноманіття тем, глибину наукових досліджень. Роботи, подані до захисту, апробовані на X Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління» (Полтава, ПУЕТ, листопад 2020 р.) та опубліковані в збірнику матеріалів цієї конференції. Під час захисту доповідей, які проходили в дистанційному режимі в форматі відео-конференції, магістранти демонстрували презентації робіт, що надавало матеріалам досліджень наочності та дозволило оцінити рівень підготовки кожного доповідача. Результати захисту кваліфікаційних дипломних робіт магістрів (100-процентна якісна успішність) свідчать про те, що рівень підготовки студентів в цілому відповідає нормативним вимогам, а це дозволило екзаменаційній комісії за результатами навчання та захисту робіт присвоїти випускникам кваліфікацію магістра.

Важливими для здобувачів вищої освіти, особливо першого курсу, є зустрічі з гарантами освітньо-професійних програм. Під час таких зустрічей гаранти ознайомлюють студентів із структурою й змістовим наповнення освітньо-професійних програм, розповідають про необхідність та доречність залучення студентів як повноцінних партнерів до процесу забезпечення якості вищої освіти, про можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів.

Незабутніми для студентів є зустрічі з роботодавцями. Серед таких – онлайн-зустріч студентів спеціальності «Економіка» I – VI курсів рівня підготовки магістра, бакалавра та молодшого бакалавра із заступником директора з комерційної діяльності ДП «Формаг-Київ ТОВ «Формаг» О. Кучанським. Він розповів про історію становлення підприємства, корпоративні цінності, основні напрямки та види діяльності, основні вимоги керівництва до кандидатів на посади. При цьому наголошував про необхідність вивчення міждисциплінарних дисциплін (баз даних, моделювання економіки та бізнес-процесів, економіки підприємства, логістики та проєкт-менеджменту), які забезпечують формування загальних та професійних компетентностей. Під час зустрічі студенти активно задавали різноманітні питання. Наприкінці зустрічі роботодавець запросив студентів на стажування із можливістю подальшої співпраці та працевлаштування.

У стінах ПУЕТ студенти, зокрема, освітньої програми «Цифрова економіка» та викладачі мали змогу поспілкуватися з представницею ІТ компанії White Label Agency Іриною Бромот, яка презентувала свою компанію та детально розповіла про можливості кар'єрного росту для всіх, хто прагне знати більше і розвиватися. Всіх зацікавлених студентів запрошено до офісу компанії, щоб отримати детальну інформацію з приводу можливого працевлаштування.

Значна увага приділяється закордонним стажуванням викладачів та студентів. Вже багато років ПУЕТ підтримує тісні зв'язки із зарубіжними компаніями, зокрема, мережею готелів «Delphin Hotels & Resorts» (Туреччина), де щороку у травні-вересні працевлаштовуються здобувачі вищої освіти.

День кар'єри ЄС, що реалізується в рамках проекту «Інформаційна підтримка мереж ЄС в Україні», – це щорічний захід, де представники мереж Європейського Союзу, бізнесу, влади, освіти обговорюють впровадження стандартів та європейських практик в Україні, участь у програмах ЄС для розвитку нових бізнес- та освітніх можливостей. Цей захід відбувається щорічно більше ніж у 15 містах України протягом останніх п'яти років.

Співорганізаторами заходу в Полтаві вже третій рік поспіль є ПУЕТ, Полтавський обласний центр зайнятості, громадські організації, інші заклади вищої та фахової передвищої освіти міста. Цього року пленарне засідання Дня кар'єри відбулося у форматі онлайн. Потім студенти відвідали ярмарку вакансій, яка проходила в холі ПУЕТ, де вони познайомилися з представниками-роботодавцями від компаній Konsort – конвеєрне обладнання, Нова пошта, QATestLab, Studio-Moderna, Укрпошта, ОРАНТА, Ukrsibbank, BNP, Paribas Group, Патрульна Поліція Полтави.

Кожного семестру здійснюється оцінювання якості освітніх програм шляхом використання анонімного анкетування студентів. Їм пропонується відповісти на запитання, що стосуються задоволеності вибором освітньої програми та її наповненості, відвідуваності навчальних занять, академічної доброчесності, навчального навантаження та практики, поєднання навчання з роботою тощо. Як засвідчили результати анкетування, більшість респондентів задоволені навчанням за обраною освітньою програмою по кафедрі економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем.

Отримані результати анкетування обговорюються на засіданнях випускових кафедр, враховуються з метою покращення якості освітнього процесу. Зокрема, передбачено акцентувати увагу на перевагах і можливостях використання ресурсів наукової бібліотеки і репозитарію, веб-ресурсів для самоосвіти, формуванні індивідуальної освітньої траєкторії при виборі навчальних дисциплін.

Напрями удосконалення навчального процесу систематично обговорюються на засіданнях науково-методичної ради університету, у роботі якої бе-

руть участь члени СЕУ. Зважаючи на складну епідеміологічну ситуацію, такі заходи зазвичай проводяться в дистанційному режимі.

На засідання науково-методичної ради ПУЕТ у звітному періоді виносилися такі питання, як: обговорення графіку освітнього процесу на 2021-2022 навчальний рік; процедура затвердження освітніх програм; організаційні аспекти вибору дисциплін здобувачами вищої освіти; порядок нарахування кредитів ЄКТС за результатами підвищення кваліфікації, стажування та неформального, інформального навчання; критерії оцінювання якості дистанційних курсів. Зазначені питання винесено на обговорення директоркою навчально-наукового центру якості вищої освіти ПУЕТ, доцентом кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем, кандидатом економічних наук, доцентом, членом СЕУ К.Ю. Вергал.

Останнім часом значна увага приділяється програмам внутрішньої академічної мобільності між закладами вищої освіти. Так, у дводенному тренінгу «Lobbying Activities of Multinational Corporations» в рамках навчальної дисципліни «Diplomatic Support for International Business» взяли участь здобувачі вищої освіти ПУЕТ та ПДАУ. Метою тренінгу було сформувати у здобувачів вищої освіти практичні навички лобіювання та адвокації інтересів міжнародних корпорацій щодо співпраці з урядами різних країн світу за напрямом імплементації Цілей сталого розвитку.

У рамках програми мобільності у цьому заході разом зі своїми колегами взяла участь директорка навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій ПДАУ, доцент кафедри підприємництва і права, кандидат економічних наук, доцент, вчений секретар обласної організації СЕУ А.В. Світлична. У результаті тренінгу здобувачі вищої освіти підготували кампанії з лобіювання та адвокації ініціативи міжнародної корпорації, розробили постер та вміло презентували груповий проєкт, аргументуючи власні ідеї.

Варто зазначити, що доцента кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем, кандидата економічних наук, доцента, члена СЕУ О.К. Кузьменко включено до складу постійно діючого колегіального робочого органу – Агентства сертифікації та акредитації «Стандарт-Експерт» Ради експертів з громадсько-професійної незалежної акредитації та сертифікації у сфері освіти.

У 2021 р. ПУЕТ святкував свої 60 років. Університет в режимі онлайн відчинив свої двері всім своїм випускникам (їх, до речі, понад 100 тисяч осіб) та приймав на свою адресу вітання. І хоча цього року з метою дотримання протиепідеміологічних заходів було прийнято рішення перенести святкування в онлайн-формат, однак свято відбулося в атмосфері єднання та доброзичливості, щирих посмішок, теплих спогадів.

Святкування розпочалося марафоном історій успіхів випускників. Ректор ПУЕТ, доктор історичних наук, професор О.О. Нестуля зазначив, що кожне покоління випускників робило свій посильний внесок у розбудову університету. Так, перші набори студентів допомагали споруджувати навчальний корпус та гуртожитки. Наступні покоління докладали чимало зусиль у становленні університету. Нинішнє покоління, утримуючи планку високих стандартів освіти, робить університет сучасним, відкритим, прогресивним.

Наукова діяльність членів обласного осередку СЕУ була зосереджена перш за все на виконанні науково-дослідних тем. Так, науковці кафедри економічної кібернетики, бізнес економіки та інформаційних систем ПУЕТ за результатами виконання наукової теми «Моделі і механізми соціально-економічного розвитку підприємств при стратегічному управлінні» (номер державної реєстрації 0113U002587) підготували і видали колективну монографію (Соціально-економічний розвиток України: моделі, механізми, стратегії: монографія / М.Є. Рогоза, В.І. Перебийніс, К.Ю. Вергал та ін.; за наук. ред. д. е. н., проф. М.Є. Рогози. – Полтава : ПУЕТ, 2021. 148 с.).

Актуальними науковими доробками є статті у виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз SciVerse Scopus та Web of Science Core Collection. По кожному науково-педагогічному працівникові рівень наукової активності оцінюється:

- показниками цитованості у Web of Science (загальна кількість публікацій, кількість публікацій з Data Citations, загальна сума цитувань, середнє значення цитування статті, Індекс Хірша (h-індекс);

- показниками цитованості у Scopus (загальна кількість публікацій, загальна кількість цитувань, Індекс Хірша (h-індекс);

- показниками цитованості у Google Scholar (кількість публікацій, кількість цитувань, Індекс Хірша (h-індекс), i10-Index), у тому числі за останні п'ять років.

Члени СЕУ беруть активну участь у апробації наукових результатів на наукових конференціях, які, як правило, організовує і проводить кожна випускаюча кафедра.

Так, кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем у листопаді 2021 р. провела XI Міжнародну науково-практичну Інтернет - конференцію «Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління». Цей науковий захід відбувся під керівництвом заступника голови оргкомітету, завідувача кафедри професора М.Є. Рогози за участю спікерів із України, Польщі та Чехії. Інтернет - конференція викликала широкий інтерес наукової спільноти. Близько 136 учасників взяли участь у заході (зокрема, 26 магістрантів, 31 студент, 36 доцентів, 12 аспірантів, 33 кандидата наук, 15 докторів наук, 15 професорів).

Учасники конференції обговорили широке коло питань щодо управління економічними системами і процесами; цифрової трансформації в економіці, державному управлінні та місцевому самоврядуванні; моделювання, прогнозування економічних систем і процесів; теоретичних основ економічної кібернетики, цифрової економіки та управління інформаційними ресурсами; інтелектуального аналізу даних та знань (Data Mining), стратегічного розвитку, механізмів і системи прийняття управлінських рішень в економіці; соціально-економічних проблем розвитку громад, територій та суб'єктів господарювання; сучасної проблематики підготовки фахівців з економіки, економічної кібернетики, аналітики, комп'ютерних інформаційних технологій та цифрової економіки; проблем та перспектив електронної освіти та сучасних освітніх програм підготовки фахівців з економіки та менеджменту. Це свідчить, що порушені на конференції проблеми мають високий запит у суспільстві.

Традиційно чільна увага приділяється студентській науковій роботі, участі здобувачів вищої освіти у наукових заходах. Зокрема, у травні на Міжнародному конкурсі студентських наукових робіт студент освітньої програми «Економічна кібернетика» ПУЕТ Сергій Кузуб посів II місце зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізацією)», презентуючи роботу на тему «Formation of digital competence of future environmental professionals in the conditions of distance educational process» (науковий керівник – доцент кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем, доктор педагогічних наук Н.В. Кононець).

Щороку у світі 10 листопада відзначається Всесвітній день науки в ім'я миру та розвитку (World Science Day for Peace and Development) – свято, засноване у 2001 р. під егідою ЮНЕСКО. До цієї події у ПУЕТ відбувся спеціальний захід – «Ніч науки». Під керівництвом науковців та студентів університету працювало 9 локацій. Кожна локація передбачала одно-двогодинні ігри, тренінги, воркшопи. У них взяли участь студенти, молодь, учні старших класів.

Загалом, для участі у «Ночі науки» зареєструвалися понад 130 учасників. Цей захід ПУЕТ проводить уже втретє. Із кожним роком кількість локацій збільшується, а зацікавленість серед учасників зростає. Основна мета заходу – популяризувати науку серед молоді. А для учнів це ще й гарна можливість дізнатися більше про майбутню професію, про свої творчі і наукові здібності.

Важливою сферою наукової діяльності науковців кафедри підприємництва і права ПДАА – членів СЕУ є апробація результатів досліджень, зокрема, на конференціях, симпозіумах, наукових семінарах і круглих столах. До проведених у звітному періоді варто віднести, зокрема, й такі наукові зібрання, як міжнародні науково-практичні конференції «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору», «Наукове забезпечення економічного розвитку, правого регулювання в управ-

ління в аграрному секторі та суміжних сферах в умовах глобалізації», «Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики», «Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки», міжкафедральний круглий стіл «Якість, безпечність та екологічність харчових продуктів». Члени СЕУ взяли участь у підготовці колективної монографії (Стійкий розвиток сільських територій у контексті реалізації державної екологічної політики та енергозбереження : кол. монографія ; за заг. ред. Т.О.Чайки. Полтава : ПП «Астрая», 2021. 408 с.).

Члени СЕУ – науково-педагогічні працівники Кременчуцького інституту ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» впродовж звітного року брали активну участь у підготовці наукових статей, тез доповідей на науково-практичних конференціях, семінарах, вебінарах, тренінгах та круглих столах.

До таких варто віднести: онлайн веб-семінар «Сучасні тренди в економіці та роль бізнес освіти»; форум-тренінг «Цифрові трансформації в освіті, бізнесі, ІТ та культурі»; вебінар, організований командою Unichesk «Полегшимо перевірку на плагіат разом з Unichesk»; цикл семінарів за темою «Академічна доброчесність – запорука якісної освіти»; міжнародні наукові конференції «Сучасний стан та тренди розвитку фінансово-економічних відносин на мікро- та макрорівнях, маркетингові та логістичні стратегії», «Science of post-industrial society: globalization and transformation processes», «Теоретико-методологічні засади розвитку регіональної економіки в умовах глобалізації», «Глобальна безпека та асиметричність світового господарства в умовах нестабільного розвитку економічних систем» та ін.

Отже, підсумки роботи у 2021 р. свідчать, що члени Полтавської обласної організації СЕУ вносять посильний вклад у підготовку висококваліфікованих кадрів економічного та управлінського профілю для національної економіки, проведення наукових досліджень економічних процесів, співпрацю з суб'єктами господарювання, громадськими організаціями тощо.

РІВНЕНСЬКЕ ОБЛАСНЕ ОБ'ЄДНАННЯ СЕУ

(Голова правління – к.е.н., професор Кушнір Н.Б.)

Рівненське обласне об'єднання СЕУ в 2021 р. зосереджувало свою діяльність на пропагуванні економічних знань, розробці конкретних пропозицій органам місцевого самоврядування щодо ефективного господарювання, соціального захисту населення, створенні передумов для стійкого розвитку економіки регіону, що спрямовані на виконання статутних завдань Спілки.

Зусиллями економістів – членів обласного об'єднання СЕУ – протягом звітного року були організовані та проведені тематичні науково-практичні конференції, форуми, круглі столи, зустрічі, навчання з актуальних проблем економічного розвитку області та України, були надані консультаційні послуги роботодавцям, інформаційні повідомлення майбутнім магістрам та бакалаврам, а також розроблені пропозиції для органів місцевого самоврядування. До перелічених заходів залучались науковці, господарники, практикуючі фахівці-економісти, працівники установ, організацій та державні службовці.

Так, у звітному році членами правління обласного об'єднання СЕУ проведена значна робота з підготовки X Міжнародної науково-практичної конференції вчених, молодих науковців, аспірантів та студентів «Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції» (травень 2021 р.), зокрема в організації роботи секцій, пов'язаних з проблемами і механізмами відтворення ресурсного потенціалу в контексті євроінтеграції, економіки природокористування та охорони навколишнього середовища, підвищення конкурентоспроможності підприємств. В роботі конференції взяли участь понад 200 учасників: представники зарубіжних країн, іноземних наукових, навчальних закладів; науковці, викладачі, аспіранти і студенти провідних вузів з регіонів України; керівники та співробітники міністерств, установ обласного та міського рівня; представники бізнесових структур, підприємств і організацій міста, області та України. Рекомендації конференції були схвалені її учасниками і висвітлені в засобах масової інформації.

За підтримки та безпосередньої участі членів обласного об'єднання СЕУ (безпосереднє керівництво, консультування, опонування, рецензування, експертиза тощо) відбулися захисти 7 кандидатських дисертацій та 4 докторських дисертацій.

Членами обласного об'єднання видано монографії, навчальні посібники, підручники (загалом 5 видань) та опубліковані статті (34), присвячені питанням організації, планування, управління, регулювання економічних, екологічних, соціальних, науково-технічних та інноваційних напрямів розвитку регіону.

Науково-дослідна робота студентів та робота з обдарованою молоддю, як один з перспективних напрямів, завжди знаходиться в центрі уваги членів обласного об'єднання СЕУ. Результатами такої роботи є:

- участь та призові місця у Всеукраїнських конкурсах дипломних робіт майбутніх магістрів і бакалаврів з економічних напрямів;
- участь та призові місця у 1 та 2 турах Всеукраїнських студентських олімпіад з економічних дисциплін та спеціальностей.

Ключові принципи, закладені в основу діяльності Рівненського обласного об'єднання СЕУ сприяють організаційній та структурній розбудові міста та регіону, наданню консультаційної допомоги підприємствам та окремим громадя-

нам з економічних питань, налагодженню співпраці з органами місцевого самоврядування, проведенню науково-практичних і тематичних економічних заходів, а також їх відображенню у засобах масової інформації.

СУМСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ (Голова правління – д.е.н., професор Басанцов І.В.)

Діяльність Сумської обласної організації СЕУ у 2021 р. була спрямована на розв'язання актуальних проблем соціально-економічного розвитку регіону, виконання рішень Пленумів Співки економістів України, проведення конференцій та інших заходів відповідно до положень Статуту організації.

В умовах карантинних обмежень, запроваджених в Україні та у світі у зв'язку із поширенням пандемії COVID-19, головна увага у діяльності Сумського обласного осередку СЕУ у звітному періоді була зосереджена на розробці заходів та пропозицій щодо проектів законодавчих та нормативних документів для здійснення невідкладних реформ розвитку регіону в нових економіко-соціальних реаліях.

У 2021 р. представники СЕУ брали активну участь у підготовці та проведенні міжнародних і Всеукраїнських економічних конференцій і семінарів. Було проведено 3 міжнародні науково-практичні конференції та 4 Всеукраїнські конференції. Підготовлено матеріали для публікації п'яти підручників, чотирьох монографій та 30 наукових статей (у тому числі у виданнях, що індексуються БД Scopus та Web of Science), а також розроблено методичні матеріали для здійснення навчального процесу з економічних дисциплін. Так у звітному періоді для нових навчальних дисциплін «Електронні сервіси та державні фінансові послуги», «Фінанси електронного бізнесу» та «Біхевіористичні теорії фінансів» були розроблені робочі програми, повні комплекти методичної літератури для практичних і самостійних занять, а також комплекти завдань для розрахункових робіт. З урахуванням правових змін доопрацьовано та впроваджено у навчальний процес методичні рекомендації щодо вивчення зазначених предметів.

У травні 2021 р. члени обласної організації СЕУ взяли участь у міжнародній науковій конференції з інновацій – якісні та кількісні дослідження - (ICI-QQR'2021), що проходила в університеті Abdelmalek Essaadi (Марокко, Тетуан).

Голова правління Сумського обласного осередку СЕУ д.е.н., проф. Басанцов І.В. та його заступник к.т.н. Зубарева О.О. брали активну участь у роботі організаційного комітету з підготовки цієї міжнародної конференції. У рамках зазначеного наукового заходу проф. Басанцов І.В. виступив з пленарною допо-

віддую на тему: «Концепція створення незалежної системи державного фінансового контролю України».

У звітному році вченими–економістами Сумського обласного осередку СЕУ були отримані авторські свідоцтва, серед яких:

- Захаркін О.О., Басанцов І.В., Захаркіна Л.С., Антонюк Н.А., Боронос В.М., Рубанов П.М., Салтикова Г.В., Гуменна Ю.Г. – авторське свідоцтво № 107705 на науковий твір «Науково-методичний підхід до врахування імовірнісного характеру процедури еколого-економічного оцінювання інвестиційних рішень» від 01.09.2021 р. ;

- Захаркін О.О., Басанцов І.В., Захаркіна Л.С., Антонюк Н.А., Гриценко Л.Л., Котенко Н.В., Похилько С.В.. – авторське свідоцтво № 107700 на науковий твір «Науково-методичний підхід до врахування запасу екологічної міцності при фінансово-економічному обґрунтуванні інвестиційних проектів» від 01.09.2021 р.

У роботі Сумського обласного осередку СЕУ одним з головних пріоритетів остається поєднання навчального процесу з науковою діяльністю та втілення наукових розробок у практику. Так, члени обласного осередку СЕУ брали участь у наступних науково-дослідних роботах (НДР):

1. Методологічні основи забезпечення інституціонально-економічної стійкості підприємства (2019-2022 рр.), науковий керівник Антонюк Н. А., № держреєстрації 0119U102422;

2. Агрегатний інструментарій грошово-фінансового впливу на економічній системі (2018-2021 рр.), науковий керівник Зайцев О. В., № держреєстрації 0117U004924;

3. Інноваційні драйвери національної економічної безпеки: структурне моделювання та прогнозування (2017-2021 рр.), науковий керівник Захаркіна Л.С., № держреєстрації 0117U003922;

4. Імітаційне моделювання траєкторії впливу поведінкових атракторів на макроекономічну стабільність: роль транспарентності та суспільної довіри (2021-2023), науковий керівник Люльов О. В., № держреєстрації 0121U100469.

Велике значення у діяльності обласної організації СЕУ приділяється науково-дослідній роботі студентів та роботі з талановитою молоддю.

На 2022 р. основними напрямками подальшої роботи для обласного осередку СЕУ визначено наступне:

- здійснення наукового консультування установ, підприємств та організацій міста та області з економічних питань;

- удосконалення та розвиток громадської роботи, яка буде спрямована на виховання майбутнього професійного покоління економістів;

- участь у розробці, корегуванні та впровадженні у практику сучасних програм соціально-економічного розвитку Сумщини;

- підготовка та проведення в Україні спільно з організацією European organization of Scientific Research and Doctoral Studies міжнародної наукової конференції «International Conference on Business Intelligence, Technology & Engineering Management (BITEM 2022)». Метою конференції є створення форуму для обміну результатами досліджень, ідей та досвіду серед науковців та практиків, які займаються вивченням питань штучного інтелекту, інформаційних систем, навколишнього середовища, енергетики, економіки тощо.

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
Заслужений економіст України Внукова Н.М.)*

Харківська обласна організація СЕУ протягом 2021 р. активно займалася різними напрямками організаційної, наукової, навчальної і громадської роботи, спрямованої на виконання вимог Статуту, що знайшло своє втілення у помітній публічній роботі з формування компетентнісного підходу у всіх сферах, розширення економіко-правових знань у різних галузях економіки, зокрема, змін, які відбуваються під дією Індустрії 4.0, розгляді науково-практичних результатів на конференціях різного рівня, у впровадженні інноваційних рішень у діяльність фінансових установ, підприємств, громадських організацій, органів державної влади та місцевого самоврядування.

Продовжено апробаційні заходи з обговорення наукових результатів фундаментального дослідження (за кошти держбюджету/обсяг фінансування) за темою «Ризик-орієнтований підхід у забезпеченні протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та розповсюдження зброї масового знищення», яка є актуальною і відповідає завданням підвищення фінансової безпеки держави.

У межах співпраці із зовнішніми стейкхолдерами академічної спільноти України Львівським національним університетом імені Івана Франка (модератор д.е.н., проф. К.В.Васьківська) відбувся за участі студентів і викладачів майстер клас професора Внукової Н.М. «Антилегалізаційне законодавство: нові вимоги за міжнародними стандартами», на якому були розглянуті зміни, які відбулись у антилегалізаційному законодавстві України 2019 року і запроваджені з 2020 року із застосування ризик-орієнтованого підходу в системі фінансового моніторингу.

До нового державного свята Дня працівника системи фінансового моніторингу, започаткованого 2020 року, відбувся 29 листопада 2021 р. Майстер-клас щодо змін у антилегалізаційному законодавстві із застосування ризик-орієнтованого підходу в системі фінансового моніторингу «Нові вимоги до визначених нефінансових установ та професій. Зміни у Законі України «Про за-

побігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Продовжується розробка нової послуги для аудиторів – аудит фінансового моніторингу.

Академія фінансового моніторингу відзначила пам'ятною медаллю, випущеною НБУ, «Державна служба фінансового моніторингу України» професора Наталію Внукову.

До Дня банківських працівників реалізований проєкт FinFest, під час якого відбулась стенд-сесія за участі студентів спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» щодо презентації проєктів цифрових фінансових послуг. У зустрічі брали участь представники Харківського банківського союзу, АТ «УКРСИББАНК», ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК», АТ КБ «ПриватБанк», обговорені питання «Майбутнє банківської сфери». У заключній частині було проведено інтерактивне анкетування, яке дало змогу сформувавши портрет сучасного банківського фахівця.

Члени обласної організації СЕУ взяли участь он-лайн у панельній дискусії «Посилення діалогу щодо прогресу реформ: роль громадянського суспільства в побудові демократичної стійкості України» за участі Прем'єр-міністрів України та Литви. Захід відбувся у межах підготовки до Міжнародної конференції з питань реформ в Україні (Ukraine Reform Conference) – ключової щорічної міжнародної події, присвяченої експертному обговоренню прогресу реформ в Україні та пріоритетним цілям щодо реалізації реформ в Україні. Започаткована Урядом 2017 року конференція виступає платформою, що об'єднує українських та міжнародних державних посадовців, топ бізнесменів, представників країн ЄС, НАТО, G7 та громадянського суспільства для підбиття річних підсумків процесу реформування в Україні та обговорення подальших пріоритетних кроків і перспектив. Панелі присвячені верховенству права та діалогу влади і громадянського суспільства та судовій і антикорупційній реформі.

Продовжується участь у виконанні наукового дослідження «Правове регулювання господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0», де одержав подальший розвиток підхід до обґрунтування необхідності врегулювання норм господарської діяльності в умовах розбудови індустрії 4.0 щодо потреби розробок у сфері права, які мають враховувати перетворення в індустрії 4.0 щодо змін індустріальної революції, швидкої віртуалізації світу, а також індивідуалізації замовлень, що вже починає запроваджуватися у господарській діяльності. Результати дослідження частково відображені у матеріалах чергового Пленуму Правління Спілки економістів України (Економіко-правові засоби сприяння партнерству в господарській діяльності інноваційного суспільства / Н.М. Внукова, С.В. Сокол // Сучасна соціально-економічна динаміка: ре-

алії та перспективи для України. Матеріали XIII Пленуму Правління Спілки економістів України за загальною редакцією академіка АЕН України, професора В.В. Оскольського. К.: ТОВ «Паперовий змії-ОПТ», 2021. – С.125-136).

Здійснено дослідження і підготовлено Аналітичний звіт «Аналіз Ланцюгів доданої вартості в кластері «Інжиниринг_Автоматизація_Машинобудування» Харківського регіону за результатами участі у Проєкті з розвитку кластерів ІАМ в регіонах Харкова та Запоріжжя «ClusteRISE», який виконувала Асоціація підприємств промислової автоматизації України (АППАУ) в рамках програми «Застосування та імплементація Угоди про асоціацію між ЄС та Україною у сфері торгівлі» за спільного фінансування Європейським Союзом та урядом Німеччини через німецьку федеральну компанію Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

Регіональне відділення продовжує співпрацю з іншим громадським професійним об'єднанням Асоціацією «Страховий бізнес» у обговоренні нормативних документів НБУ щодо змін регулювання розвитку ринку небанківських фінансових послуг в межах спліту.

Міжнародне співробітництво продовжується через публікацію результатів наукових досліджень за кордоном (Білорусь, Польща та ін), відзвівів на автореферат, зокрема, Давлятовій М. М. «Формування та розвиток «зеленої» економіки в умовах Центрально-Азіатського регіону» (Таджикистан).

Відбувся захист дисертації Мамедової Е.Р.К. на доктора філософії (10 червня 2021 р. за спеціальністю «Маркетинг»).

Члени обласної організації СЕУ брали участь у Промисловому заході Східної України II спеціалізованій виставці - Форумі «Kharkiv Prom Days» 24-26 березня 2021 року.

Члени СЕУ продовжували готувати переможців Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за різними напрямками. Команда факультету фінансів та обліку ХНЕУ імені Семена Кузнеця (Кіріна І., Бобро М., Науменко Д., Загорський О.) брала участь у NBU University Challenge з 20 вересня по 03 грудня 2021 р. («Монетарна політика: виклик НБУ університетам») – змагання студентських команд закладів вищої освіти України, які аналізували економічну ситуацію в країні та надавали рекомендації щодо монетарної політики.

Науково-практичні результати проведених досліджень впроваджено у діяльність суб'єктів господарювання та навчальний процес закладів вищої освіти Харкова.

Член обласної організації СЕУ к.е.н., доц. Ачкасова С.А. завершила виконання фундаментального дослідження для молодих вчених «Формування ризик-орієнтованої системи накопичувального пенсійного забезпечення», номер державної реєстрації 0120U101508.

Поглиблено співпрацю з Вищою державною техніко-економічною школою імені Б.Маркевича у місті Ярославі (Республіка Польща) по різних напрямках транскордонного співробітництва та програми Еразмус +, продовжено співпрацю за Угодою про співробітництво у сфері освіти, науки із Закарпатським Угорським інститутом імені Ференца Ракоці II.

Продовжується співпраця з Академією технологічних наук України (м. Київ) з питань технологічної співпраці у програмах транскордонного співробітництва; з Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України з питань нормативного регулювання розвитку підприємництва та дослідницької інфраструктури.

За високі здобутки у сфері освіти д.е.н., проф. Внукова Н.М. нагороджена Національною академією педагогічних наук України знаком «Ушинський К.Д.» (18 березня 2021 р.).

На перспективу передбачено продовження міжнародної співпраці, зокрема, у єврорегіоні «Слобожанщина», впровадження сучасних технологій освіти та науки на основі компетентнісного підходу за Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій, розширення співпраці з суб'єктами господарювання та науковими установами, закладами вищої освіти, органами місцевого самоврядування, зокрема, через міжмуніципальну співпрацю та кластеризацію.

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор, академік АН ВШ України,
академік АЕН України Нижник В.М.)*

Впродовж 2021 р. Хмельницька обласна організація СЕУ продовжувала проводити роботу, спрямовану на забезпечення наукового та інформаційного підґрунтя для пошуку резервів зростання конкурентоспроможності економіки області, підвищення її інвестиційної привабливості та зростання соціальної складової.

У 2021 р. було проведено 6 засідань Правління обласної організації СЕУ з питань соціально-економічного розвитку Хмельницької області, а також визначення напрямів діяльності та завдань організації щодо покращання економічної ситуації в регіоні. Проводилась робота і щодо залучення нових членів до Спільноти економістів України, зокрема, серед представників місцевих органів влади, освітніх установ та інших інституційних утворень, які формують інфраструктуру розвитку підприємницького середовища на Хмельниччині. Як наслідок, їх кількість сьогодні вже перевищила 450 осіб.

В межах своїх статутних завдань та компетенції члени обласної організації СЕУ спільно з фахівцями Хмельницької обласної державної адміністрації, Хмельницьких обласної та міської рад, Хмельницької торгово-промислової палати брали участь у підготовці та реалізації регіональних цільових стратегій, планів і програм, зокрема:

- Стратегії розвитку Хмельницької області на 2021-2027 рр.;
- Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Хмельницької області на 2021-2023 роки;
- Програми економічного та соціального розвитку Хмельницької області на 2021 рік.

Впродовж 2021 р. члени Хмельницької обласної організації СЕУ були співorganizаторами міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, зокрема:

1) VI Міжнародної науково-практичної конференції «Інструменти регулювання національної економіки та національної безпеки в умовах сучасних глобальних викликів», 5–6 листопада 2021р., м. Хмельницький;

2) I Міжнародної науково-практичної конференції «Проблематика та інноваційна парадигма розвитку економіки, бізнесу та hr-інжинірингу», 11–12 листопада 2021 р., м. Хмельницький;

3) VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегії, моделі та технології управління економічними системами» SMTESM-2021, присвяченої 25-річчю кафедри автоматизованих систем і моделювання в економіці, 3–4 грудня 2021 р., м. Хмельницький;

4) II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України», 16 листопада 2021 р., м. Хмельницький.

Крім того, члени обласної організації СЕУ брали участь у понад 70 науково-практичних конференціях та круглих столах, які проводились як в Україні, так і за її межами.

Традиційним для Хмельницької обласної організації СЕУ стало проведення спільно з Департаментом економічного розвитку, промисловості та інфраструктури Хмельницької облдержадміністрації, Хмельницькою торгово-промисловою палатою та бізнес-структурами регіону циклу обговорень щодо підвищення ефективності існуючих та перспектив нових напрямів формування співпраці в регіоні.

У Хмельницькому національному університеті (ХНУ) члени обласної організації СЕУ у 2021 р. завершили виконання двох науково-дослідних робіт за рахунок коштів державного бюджету:

1) № 2Б-2020 на тему: «Розробка стратегій та моделювання інноваційного потенціалу кластеризації соціально-економічних систем в контексті національної безпеки держави» (номер державної реєстрації 0120U102088). Науковий керівник – д.е.н., проф., професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування Войнаренко М.П. (з листопада 2020 р. – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку, аудиту та оподаткування Скоробогата Л.В.);

2) № 5Б-2020 на тему: «Моделювання інноваційного ресурсного потенціалу в стратегіях безпечного розвитку підприємств малого та середнього бізнесу» (номер державної реєстрації 0120U102123). Науковий керівник – д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хрущ Н.А.

У звітному році в ХНУ дослідження проводилися і по госпрозрахунковій тематиці, зокрема, відкрито одну нову та продовжилась робота над виконанням двох інших науково-дослідних робіт. Всі ці НДР виконуються за рахунок коштів підприємств регіону:

1) «Маркетингова стратегія формування міжфірмових зв'язків підприємства» (№ держ. реєстр. 0121U111778), наук. керівник – д.е.н., проф. Ковальчук С.В.;

2) № 07-2020 «Формування фінансово-економічної безпеки в системі управління підприємницькими структурами» з ТОВ «Слідан» (номер державної реєстрації 0120U104853). Науковий керівник – д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хрущ Н.А.;

3) № 06-2020 на тему: «Механізм управління фінансовим потенціалом підприємницьких структур» з ПП «ЄвроСир» (номер державної реєстрації 0120U104887). Науковий керівник – д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хрущ Н.А.

Науково-педагогічними працівниками вищих навчальних закладів Хмельницької області, які є членами обласної організації СЕУ, протягом 2021 р. здійснювалась просвітницька робота у загальноосвітніх навчальних закладах, спрямована на розширення економічної освіченості, роз'яснення актуальних питань соціально-економічного розвитку країни та Хмельниччини зокрема. Наприклад, при кафедрі міжнародних економічних відносин ХНУ було створено науковий навчально-виробничий центр «Економіст-міжнародник». Науковий керівник: д.е.н., проф. Нижник В.М. Метою діяльності Центру є організація співробітництва в галузі освіти, навчання та молодіжної політики, покращення взаєморозуміння, активізації міжкультурного діалогу між ХНУ та сторонніми організаціями. Предметом діяльності Центру є надання якісних освітніх послуг для студентів Хмельницького національного університету, а також надання інших послуг, необхідних для досягнення мети діяльності Центру. Мета роботи Центру досягається в процесі реалізації держбюджетних тем кафедри, організа-

ції та проведення конференцій, семінарів, олімпіад, участі викладачів та студентів кафедри у НДДКР. Центром у звітному році було надано індивідуальні консультації з питань проведення дисертаційних досліджень та підготовки документів до захисту у Спеціалізованій вченій раді університету. У 2021 р. дисертації на здобуття ступеня доктора філософії (кандидата економічних наук) захистили Мережко В.М., Рудик О.А.; доктора наук – Савіцький А.В., Бабчинська О.І, Співак С.М., Громова О.Є.

При кафедрі фінансів, банківської справи та страхування ХНУ функціонує Навчально-науковий виробничий центр «ПРОФІ-Т» (ННВЦ «ПРОФІ-Т»), який створено з метою розбудови навчально-наукового комплексу кафедр економічного спрямування. Керівник ННВЦ «ПРОФІ-Т» – д.е.н., професор Хрущ Н. А. Предметом діяльності центру є здійснення наукових досліджень в економіці України і світу та проведення на базі центру різноманітних форм навчальної роботи. Мета (основний напрям) наукової діяльності центру – розробка фундаментальних і прикладних інноваційних концепцій стратегічного і тактичного управління та впровадження їх у діяльність підприємницьких структур України. Напрями наукових досліджень центру:

- розробка теоретико-методологічних та прикладних аспектів процесів формування та моделювання стратегій і тактик управління діяльністю підприємницьких структур в сучасному динамічному середовищі;

- науково-методичне обґрунтування прикладних аспектів забезпечення здатності суб'єктів господарювання управляти економічним потенціалом та фінансовою безпекою в процесі їх стратегічного інноваційного розвитку;

- впровадження концептуально нових підходів до побудови методології стратегічного і тактичного управління у діяльність підприємницьких структур України.

Членами обласної організації СЕУ протягом 2021 р. опубліковано більше 15 монографій, 3 підручники, понад 50 статей у журналах, що входять до наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science), більше 100 – фахових статей, понад 250 публікацій – у збірниках матеріалів конференцій.

За результатами своєї діяльності члени обласної організації СЕУ отримали вісімнадцять свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір:

- 1) Богатчик Л.А. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір «Організаційно-економічні засади формування регіональних кластерів», № 107619, видане 26 серпня 2021 р., ідентифікатор електронного документа: CR0183260821;

- 2) Богатчик Л.А., Скоробогата Л.В. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір «Effectiveness of Financial Support for the Social Capital Development in Economic Emergence // WSEAS Transactions on Environment and Development. 2021. Volume 17. Pp. 262–270. DOI: 10.37394/232015.2021.17.27»,

видане 20 липня 2021 р., ідентифікатор електронного документа: CR0116200721;

3) Кравчик Ю.В. Літературний письмовий твір наукового характеру «Розробка економічного механізму залучення приватних інвестицій у фінансування природоохоронних проектів»;

4) Грабовська І.В. Свідоцтво по реєстрацію авторського права на твір наукового характеру «Антикризове управління» № 109576 дата реєстрації 18.11.2021р.;

5) Грабовська І.В. Свідоцтво по реєстрацію авторського права на твір наукового характеру «Управління якістю» № 109577 дата реєстрації 18.11.2021р.;

6) Грабовська І.В. Свідоцтво по реєстрацію авторського права на твір наукового характеру «КАОДП: методичні вказівки до вивчення курсу для ст. на пряму підгот. «Менеджмент» № 109537 дата реєстрації 18.11.2021р.;

7) Тюріна Н.М. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №109540 Літературний письмовий твір наукового характеру «Формування та використання експортного потенціалу машинобудівних підприємств», автори Тюріна Н.М., Шелест Є.О.;

8) Тюріна Н.М. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №109576 Літературний письмовий твір наукового характеру «Антикризове управління», автори Тюріна Н.М., Карвацка Н.С., Грабовська І.В.;

9) Тюріна Н.М. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №109541 Літературний письмовий твір наукового характеру «Управління фінансовою санацією підприємства», автори Тюріна Н.М., Карвацка Н.С.;

10) Назарчук Т.В. Свідоцтво на реєстрацію авторського права №109535 на твір наукового характеру «Економіко-математичне обґрунтування дипломних робіт», автори Назарчук Т.В., Косіюк О.М.;

11) Назарчук Т.В. Свідоцтво на реєстрацію авторського права №109536 на твір наукового характеру «Менеджмент організацій», автори Назарчук Т.В., Косіюк О.М.;

12) Назарчук Т.В. Свідоцтво на реєстрацію авторського права №109534 на твір наукового характеру «Менеджмент: методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів спеціальності «Менеджмент» «Публічне управління та адміністрування», автори Назарчук Т.В., Косіюк О.М.;

13) Карвацка Н.С. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №109576 Літературний письмовий твір наукового характеру «Антикризове управління», автори Тюріна Н.М., Карвацка Н.С., Грабовська І.В.;

14) Карвацка Н.С. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №109541 Літературний письмовий твір наукового характеру «Управління фінансовою санацією підприємства», автори Тюріна Н.М., Карвацка Н.С.;

15) Карвацка Н.С. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №109537 Літературний письмовий твір наукового характеру «Комплексна аналітична оцінка діяльності підприємства: методичні вказівки до вивчення курсу студентів напрямку підготовки «Менеджмент», автори Карвацка Н.С., Грабовська І.В.;

16) Косіюк О.М. Свідоцтво на реєстрацію авторського права №109535 на твір наукового характеру «Економіко-математичне обґрунтування дипломних робіт», автори Назарчук Т.В., Косіюк О.М.;

17) Косіюк О.М. Свідоцтво на реєстрацію авторського права №109536 на твір наукового характеру «Менеджмент організацій», автори Назарчук Т.В., Косіюк О.М.;

18) Назарчук Т.В. Свідоцтво на реєстрацію авторського права №109534 на твір наукового характеру «Менеджмент: методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів спеціальності «Менеджмент» «Публічне управління та адміністрування», автори Назарчук Т.В., Косіюк О.М.

В цілому, до основних напрямів наукової роботи членів обласної організації СЕУ у 2021 р. можна віднести:

- розробка теоретико-методологічних та прикладних аспектів процесів формування та моделювання стратегій і тактик управління діяльністю підприємницьких структур в сучасному динамічному середовищі;

- науково-методичне обґрунтування прикладних аспектів забезпечення здатності суб'єктів господарювання управляти економічним потенціалом та фінансовою безпекою в процесі їх стратегічного інноваційного розвитку;

- формування та розвиток конкурентоспроможної економіки на основі кластерної моделі;

- впровадження концептуально нових підходів до побудови методології стратегічного і тактичного управління у діяльність підприємницьких структур України;

- дослідження напрямів цифрової трансформації національної економіки та основ формування громадянського суспільства;

- аналіз системних проблем розвитку національної економіки України та визначення напрямів подолання кризових явищ;

- оцінка ефективності інвестицій в людський капітал за умов економічної глобалізації та забезпечення інвестиційного клімату в Україні;

- формулювання інноваційних підходів до реалізації професійних освітніх послуг в конкурентному середовищі;

- дослідження ролі держави у посиленні економічної безпеки України в умовах світової системної кризи;

- розробка механізмів управління виробничими економічними системами за умов розвитку кластерних технологій та глобалізаційних процесів.

ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ (Голова правління – д.е.н., професор Петкова Л.О.)

Діяльність Черкаського обласного осередку СЕУ в 2021 р. здійснювалась за такими напрямками: дослідження умов економічного зростання України; впровадження інноваційних заходів регулювання фінансового сектору; політика енергоефективності в Україні та Черкаській області.

У своїй діяльності обласна організація СЕУ тісно взаємодіє із органами державного управління та місцевого самоврядування області; Черкаським обласним ресурсним центром розвитку громад; Черкаською торгово-промисловою палатою.

Організовані та проведені всеукраїнські, міжнародні науково-практичні конференції та форуми, присвячені проблемам економічного розвитку країни та регіону, міжнародних економічних відносин, зокрема: VIII міжнародна науково-практична конференція «Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри», 27 березня 2021 р.; XVIII міжнародна науково-практична конференція молодих вчених, аспірантів і студентів «Актуальні проблеми фінансової системи України», м. Черкаси, 27 листопада 2021 року.

Члени обласної організації СЕУ беруть участь в різноманітних всеукраїнських та міжнародних заходах, що спрямовані на активізацію міжнародного співробітництва, регіонального економічного розвитку та підвищення якості вищої освіти. До числа таких заходів належать семінари НБУ для викладачів ЗВО України на тему «Практичні аспекти формулювання та реалізації монетарної політики» (м. Київ, 27-28 травня 2021 р.); 3-денна серія онлайн-лекцій за участі спікерів Щорічної дослідницької конференції НБУ «Інструменти економічної політики у світлі несподіваних змін» (7–9 червня 2021 р.), он-лайн семінар НБУ на тему «Оцінка ризиків діяльності банків та небанківських фінансових установ» для викладачів ЗВО України (21–22 жовтня 2021 р.); практичний семінар «Інфляційне таргетування в країнах з ринками, що розвиваються» (26 листопада 2021 р.), семінар НБУ для викладачів ЗВО України на тему «Практичні аспекти формулювання та реалізації монетарної політики» (23–24 грудня 2021 р.); онлайн-зустріч партнерів програми «Активні Громадяни»; конференції програм «Горизонт Європа» та «Еразмус+»; освітні курси (Prometeus, НБУ, Національна онлайн-платформа з цифрової грамотності МЦТ України).

КИЇВСЬКА МІСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
академік АЕН України Міщенко В.І.)*

У 2021 р. Київська міська організація СЕУ проводила активну роботу щодо розширення сфер своєї діяльності серед науковців з метою розроблення пропозицій щодо подолання наслідків економічної кризи, забезпечення сталого економічного зростання та популяризації економічних знань. У зв'язку з пандемією COVID-19 діяльність здійснювалась, переважно, в дистанційному режимі. Однак, незважаючи на складні умови діяльності, активність членів організації була достатньо високою, і міська організація поповнювалась новими членами.

У 2021 р. первинну організацію Спільки економістів було створено науковцями Державного університету телекомунікацій. Керівником первинної організації університету обрано доктора економічних наук, професора, академіка Академії економічних наук України, професора кафедри менеджменту Зеліско Інну Михайлівну.

Упродовж року науковці університету досліджували проблеми конкурентоспроможності та економічної безпеки телекомунікаційних підприємств, формування організаційно-економічного механізму розвитку підприємництва, адаптивності підприємств до трансформаційних процесів, інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності, організаційно-економічного забезпечення технічного переозброєння та модернізації телекомунікаційних підприємств. За участю членів осередку видається наукове фахове видання «Економіка. Менеджмент. Бізнес».

У 2021 р. членами Київської міської організації СЕУ було проведено 14 семінарів і 4 круглих столи з актуальних питань розвитку економіки, державного управління, цифрової трансформації економіки, інвестиційної діяльності, вдосконалення монетарного регулювання та реформування вітчизняного фінансового сектору.

У процесі своєї діяльності Київська міська організація СЕУ тісно співпрацювала з широким колом науковців і практиків, які працюють у ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», ДВНЗ «Університет банківської справи», Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Київському національному торговельно-економічному університеті, ДННУ «Академії фінансового управління», Державному університеті телекомунікацій, Національній Академії педагогічних наук України, Національному банку України, Міністерстві фінансів України, Товаристві «Знання» України та інших наукових установах, навчальних закладах і громадських організаціях.

Головними завданнями діяльності членів Київської міської організації СЕУ були наукове та методичне обґрунтування напрямів розвитку вітчизняної економіки в умовах пандемії COVID-19, посилення макроекономічної та макрофінансової стабільності, сприяння практичній реалізації заходів щодо монетарного стимулювання економічного розвитку, ефективного функціонування банківської системи та фінансового сектору України, а також забезпечення ефективної цифрової трансформації економіки та суспільства. Діяльність була зосереджена на розробленні рекомендацій та пропозицій для Верховної Ради України, Міністерства фінансів України, Міністерства цифрової трансформації України та Національного банку України щодо вдосконалення законодавчих і нормативних документів з метою проведення невідкладних реформ, що підтримують сталий розвиток економіки.

Члени Київської міської організації СЕУ брали активну участь у підготовці рекомендацій щодо низки проектів Законів України, а також стратегій і концепцій, які розроблялись галузевими міністерствами та відомствами. Результатами наукових досліджень членів Співки є обґрунтування напрямів економічного розвитку країни та забезпечення фінансової стабільності, розроблення пропозицій щодо стабілізації грошового та валютного ринків, розвитку та діяльності державних банків і банків з державною участю в капіталі, вдосконалення роботи з проблемними кредитами, запровадження макропруденційного регулювання, вдосконалення механізмів монетарного регулювання економіки, розроблення заходів щодо подолання цифрової нерівності та інші.

Пропозиції членів Київської міської організації СЕУ щодо головних напрямів розвитку вітчизняної економіки знайшли відображення у наукових публікаціях в зарубіжних і вітчизняних наукових виданнях.

У 2021 р. Київською міською організацією СЕУ було проведено низку наукових досліджень за такими напрямками.

1. «Роль цифрових трансформацій в процесі розвитку і розв’язання суперечностей економічної глобалізації та локалізації» (керівник – д.е.н., проф. Міщенко В.І.). За результатами дослідження опубліковано такі наукові статті:

1.1. Mishchenko S., Naumenkova S., Mishchenko V., Dorofeiev D. Innovation risk management in financial institutions. *Investment Management and Financial Innovations*. 2021. Vol. 18, Is. 1. P.190-202.

1.2. Mishchenko S., Naumenkova S. Impact of Digital Currency on the Transformation of Monetary Policy. *Three Seas Economic Journal*. 2021. Vol. 2 №4. P.43-48.

1.3. Міщенко В.І., Науменкова С.В., Міщенко С.В. Цифрові гроші центральних банків: майбутнє інституційних змін у банківському секторі. *Фінанси України*. 2021. №2. С.26-48.

1.4. Міщенко В.І., Тіщенко Є.О. Проблеми розроблення фінансової моделі інвестиційного проекту. *Economy Digitalization in a Pandemic Conditions: Processes, Strategies, Technologies*. Kielce, Poland. P.251-255.

1.5. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Суперечності використання цифрових валют центральних банків: світовий досвід. Development of modern economic science in the context of digitalization: conference proceedings, December 3-4, 2021. Riga: Baltija Publishing, 2021. С.64-68.

2. «Управління борговою безпекою України» (керівник – д.е.н., проф., професор кафедри міжнародних економічних відносин Сумського державного університету Журавка Ф.О.). У рамках зазначеного дослідження опубліковано такі наукові матеріали:

2.1. Zhuravka F., Filatova H., Šuleř P., Wołowiec T. State debt assessment and forecasting: time series analysis. *Investment Management and Financial Innovations*. 2021. 18(1). P.65-75.

2.2. Журавка Ф.О., Філатова Г.П. Оцінка впливу показників економічного розвитку на державний борг України. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. №12 (233). С. 6-17.

2.3. Zhuravka F., Suhovitruk I. Import policy: general goals and current problems of Ukraine. *International Economic Relations and Sustainable Development*: матеріали II Міжн. наук.-практ. конф., м. Суми, 21 травня 2021 р. / за заг. ред. Ю.М. Петрушенка. Суми: Сумський державний університет, 2021. С.52-54.

2.4. Zhuravka F., Kupalna A. Export potential as a crucial factor for the country's economy. *International Economic Relations and Sustainable Development*: матеріали II Міжн. наук.-практ. конф., м. Суми, 21 травня 2021 р. / за заг. ред. Ю.М. Петрушенка. Суми: Сумський державний університет, 2021. С.24-27.

3. «Розвиток монетарного трансмісійного механізму в Україні». (керівник – д.е.н., проф. Науменкова С.В.). Головні результати дослідження відображено в наукових публікаціях:

3.1. Mishchenko, V., Naumenkova, S., Mishchenko, S. Assessing the efficiency of the monetary transmission mechanism channels in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2021. Vol.16, Is.3. P.48-62.

3.2. Науменкова С.В., Міщенко В.І. Ефективність функціонування процентного каналу монетарної трансмісії в Україні. *Бізнес-навігатор*. 2021. №4(65). С.111-117.

3.3. Міщенко С.В., Міщенко В.І. Вплив валютного каналу трансмісійного механізму та валютної політики на економічний розвиток. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2021. Т. 26 Вип. 3(88). С.74-81.

3.4. Науменкова С.В., Міщенко В.І. Роль кредитного каналу в механізмі монетарної трансмісії в Україні. *Економічний простір*. 2021. № 171. С.80-86.

Крім того члени первинного осередку СЕУ – науковці Державного університету телекомунікацій проводили дослідження за такими напрямками:

1) «Методологія розробки, реалізації та оцінки стратегії управління ризиками підприємства»;

2) «Розробка рекомендацій з надання консультаційних послуг з питань комерційної діяльності й керування»;

3) «Інноваційні засади розвитку телекомунікаційних підприємств» (номер державної реєстрації 0120U100021);

4) «Науково-методичні засади маркетингових досліджень ринку телекомунікаційних послуг» (номер державної реєстрації 0117U004173).

За результатами проведених досліджень члени первинного осередку СЕУ в Державному університеті телекомунікацій опублікували понад 200 наукових праць, в тому числі наукові статті у виданнях, які включено до наукометричних баз Scopus та Web of Science. Зокрема:

1. Zelisko I., Sosnovska O., Oliinyk L., Stefkivskyu V., Manaienko I. Company business process optimization as an imperative of its economic security. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2021. № 1. P.145-153.

2. Zelisko Inna, Hu Songjie, Saranenko Andriy. Innovative Development Paradigm of Telecommunications Enterprises in the Age of Economy Digitalization. *Socioworld Social Research & Behavioral Sciences*. 2021. Vol. 04. Is. 02. P.29-37.

3. Зеліско І.М., Асан Айсуну, Ху Сунцзе. Фінансова парадигма інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств в умовах цифрової трансформації економіки. *Економічний простір*. 2021. №175. С.59-64.

4. Yevtushenko N., Salo A. Consulting in increasing innovative activities of enterprises of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2021. Vol. 7. №. 2.

5. Євтушенко Н.О. Ринок консалтингу в Україні та перспективи його розвитку в розрізі цифрової економіки. *Інфраструктура ринку*. 2021. № 58. С.38-45.

6. Yevtushenko N., Halimon T. Formation of competitive advantages in the Ukrainian consulting services market: theory and practice. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2021. Vol. 7. № 4. P.72-84.

7. Solodovnik O., Zhemoyda O., Soroka A., Matsola S., Tytarchuk I., Bielialov T. Innovative development of the foreign economic activity of the enterprise. *Sustainable Economics*. 2021. Vol. 39. Is. 3. P. 3-10.

8. Vynogradova O., Pysar N., Drokina N., Lytvynova O., Sovershenna I. Critical Evaluation of the Sustainable Development Principles Within the Fashion Business Model Components for Early-Stage Company. *Technology Audit and Production Reserves*. 2021. 3(59). P.12-17.

9. Дрокіна Н.І., Недопако Н.М., Діхтяренко І.В. Інтернет маркетинг як основний елемент сучасного маркетингу. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2021. №1 С.39-44.

10. Совершенна І.О., Недопако Н.М. Ботнар Я.В. Особливості маркетингового ціноутворення під час пандемії COVID-19. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2021. № 3.

11. Sydorenko T. New technologies and pedagogical profession: analysis of best practices (on the example of a group of universities). *Laplace Em Revista*. 2021. 7. P.135-147.

12. Глушенкова А.А., Мельнічук Л.В. Використання інформаційних технологій для прийняття управлінських рішень в бізнесі. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. К.: ДУТ, 2021. №4. С.48-53.

У 2021 р. члени Київської міської організації СЕУ брали активну участь у організації та проведенні міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій, круглих столів, семінарів, диспутів, на яких виступали з науковими доповідями, зокрема:

1. Міжнародний форум EFBM'2021 «ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. БІЗНЕС. УПРАВЛІННЯ». Зміни. Адаптація. Нова економіка / Changes. Adaptation. Newesconomy. 28 вересня – 01 жовтня 2021 р. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. (м. Київ).

2. Міжнародна науково-практична конференція «Економічний і соціальний розвиток регіонів та держави». 27 березня 2021. (м. Дніпро).

3. Міжнародна науково-практична конференція «Потенціал економічного розвитку країни та регіонів: фінансові та інноваційно-інвестиційні аспекти». 29 травня 2021 р. (м. Дніпро).

4. Міжнародна науково-практична конференція «Конкурентоспроможність національної економіки: показники, фактори впливу та шляхи підвищення». 28 серпня 2021 р. (м. Дніпро).

5. XVI Міжнародна науково-практична конференція «Інтеграція України у європейський та світовий фінансовий простір». 20 травня 2021 р. Університет банківської справи. (м. Львів).

6. XIX Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 100-річчю Одеського національного економічного університету «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях». 17–18 травня 2021 р. (м. Одеса).

7. II. International Conference on Modern Trends in Digital Economy «Digital Economy: Modern Challenges and Real Opportunities» 30 April, 2021. (Баку, Азербайджан).

8. II Міжнародна науково-практична конференція «International Economic Relations and Sustainable Development». 21 травня 2021 р. (м. Суми).

9. IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Нові інформаційні технології управління бізнесом». 11 лютого 2021 р. (м. Київ).

10. I Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Міжнародні тенденції формування професійної компетентності фахівців з обліку і оподаткування». 16–17 вересня 2021 р. (м. Київ).

Перспективними напрямками подальшої діяльності Київської міської організації Спілки економістів України є розширення спектру наукових досліджень і прикладних розробок з метою підготовки рекомендацій щодо посткризового відновлення та успішного розвитку вітчизняної економіки.

ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВИХ СЕКЦІЙ СПІЛКИ ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

У 2021 р. наукові секції Спілки економістів України активно співпрацювали з науково-дослідними установами НАН України та галузевих національних академій наук, парламентськими та урядовими комітетами і комісіями, центральними і регіональними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, закладами вищої освіти, а також з громадськими організаціями та асоціаціями підприємств і наукових установ різних галузей.

Протягом звітнього року вчені наукових секцій СЕУ залучалися до експертизи ряду проектів законодавчих актів та готували відповідні експертні висновки для подання органам влади, а також брали безпосередню участь у організації і проведенні багатьох наукових форумів, як в Україні, так і за кордоном, опублікували ряд монографій та значну кількість наукових статей у відомих вітчизняних і зарубіжних виданнях. Основні здобутки наукових секцій СЕУ за 2021 рік згідно зі звітними даними, наданими керівниками секцій, наведені нижче.

СЕКЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

*(Науковий керівник – академік НАН України,
д.е.н., професор Гейць В.М.)*

Протягом 2021 р. вчені Секції під керівництвом академіка НАН України В.М.Гейця проводили науково-дослідну роботу за темою «Оцінка та прогнози ендогенного зростання економіки України» (3.1.7.134). (термін виконання I кв. 2021 р. - IV кв. 2022 р.). Метою дослідження є розробка модернізованого модельного інструментарію для оцінки впливу факторів ендогенного характеру на динаміку і структуру вітчизняної економіки, здійснення інструментально-обґрунтованих оцінок умов і ризиків забезпечення стабільного економічного розвитку, розробка сценарних прогнозів ендогенного зростання та актуалізація заходів політики ендогенізації розвитку економіки України на середньо- та довгострокову перспективу. В межах розділу цієї теми «Оцінка впливу ендогенних факторів та ефектів формування соціальної держави на економічне зростання в Україні в середовищі оновленого модельного інструментарію» науковцями Секції проводилися дослідження щодо еволюції моделей економічного зростання в напрямі розширення ендогенного характеру факторів, що визначають його динаміку, зокрема соціальних інновацій, які є способом нагромадження соціальних здатностей як для підтримки, так і розширення діяльності бізнесу, а також нагромадження невидимих активів як джерела росту економіки. Показано, що цілеспрямованість соціалізації може досягатись, у тому числі, завдяки впли-

ву держави та громадянського суспільства, що дозволяє забезпечувати трансформації, у тому числі і в економіці, згідно суспільних інтересів, а не домінуючих приватних інтересів, домінація яких формує передумови для кризових явищ в економіці. Особливу увагу приділено ролі соціалізації в суспільних трансформаціях довгострокового характеру і яким чином вона може сприяти подоланню кризових явищ, в новітній та постновітній часи.

За результатами досліджень вченими Секції підготовлено 10 аналітичних матеріалів, доповідних записок, які були направлені до Кабінету Міністрів України та Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Серед них: аналітична записка «Роль промисловості в економічному зростанні України»; аналітична записка «Пріоритетні промислові екосистеми, здатні стати локомотивами економічного зростання»; зауваження та пропозиції до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо проведення спостереження (моніторингу) та аналізу рівня і динаміки цін», аналітична доповідь «Тінізація та детінізація економіки України»; аналітична записка «Форсайт-дослідження у рамках удосконалення державного стратегічного планування в Україні: нормативно-правові засади» тощо. За надані наукові матеріали отримано 4 позитивних відгуки.

Протягом 2021 р. науковці Секції прийняли участь у декількох наукових роботах конкурсної та госпдоговірної тематики, а саме:

- науковий проєкт «Інституційно-організаційні основи проведення Форсайт-дослідження «Економіка України - 2050». Етап II. Розділ 2. Наукове та організаційне супроводження Форсайт-дослідження «Економіка України - 2050» (2021 р.) за розділом «Наукове та організаційне супроводження здійснення суспільного діалогу на етапах обговорення бажаного майбутнього країни у довгостроковому періоді». Договір №1 від 16 січня 2020 р. Замовник: Національна академія наук України. Термін виконання: 16 січня 2020 р., науковий керівник: д.е.н., професор, чл.-кор. НАН України Скрипниченко М.І. Метою дослідження є розробка інституційно-організаційних засад проведення Форсайт-дослідження «Економіка України - 2050». В межах дослідження здійснено узагальнення досвіду країн ЄС щодо розроблення нормативних засад формування суспільного діалогу для обговорення майбутнього країни; підготовлено пропозиції щодо регламентації формування суспільного діалогу для обговорення майбутнього країни; здійснено науково-організаційне супроводження та надано рекомендації до визначення соціально значущих форм взаємодії населення та їх викликів життєдіяльності українського суспільства і держави з метою організації суспільного діалогу для обговорення майбутнього країни (рівноправності відносин держави, бізнесу і суб'єктів голосування, соціального прогресу як джерела економічного зростання, довіри в українських реаліях простору і часу тощо);

- науковий проєкт «Просторова справедливість у землекористуванні для сталого розвитку сільських територій» за II етапом «Формування інституційного середовища сталого розвитку сільських територій на основі дотримання принципів просторової справедливості та захисту прав селян на землю». Замовник – Національна академія наук України. Термін виконання наукового проєкту за темою: I квартал 2021 р. – IV квартал 2021 року. Керівник теми - д.е.н., проф., член-кор. НАН України Бородіна О.М. В межах проєкту обґрунтовано ключові засади справедливості у доступі до земельних ресурсів та аналізу реалізації принципів справедливості на різних етапах соціально-економічного розвитку; узагальнено результати досліджень про особливості землекористування та зміни якості життя громадян України на різних етапах соціально-економічного розвитку; розроблено пропозиції для формулювання положень нормативно-правових та регуляторних актів з питань аграрної політики, регіонального розвитку і ринкового обігу земель; обґрунтовано висновки з вдосконалення механізмів доступу і використання земельних ресурсів в Україні у контексті дотримання принципів просторової справедливості та у відповідності до сучасних стандартів ООН; обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення механізмів доступу і використання земельних ресурсів в Україні у контексті дотримання принципів просторової справедливості тощо;

- науковий проєкт «Загальний механізм та чинники стабілізації соціально-економічного розвитку України». Цільова комплексна програма наукових досліджень НАН України «Соціально-економічний розвиток України в умовах глобальної нестабільності», Замовник: Національна академія наук України. Науковий керівник – д.е.н., проф., член-кор. НАН України А.А. Гриценко. В рамках проєкту визначено передумови і характер «нової нормальності» в розвитку сучасного суспільства, основною особливістю якого є швидкоплинність змін, хаотичність і непередбачуваність інституційного світу. Показано, що ентеріоризаційна діяльність особистості має формувати інституційну обумовленість. Досліджено процеси впливу соціалізації на суспільну трансформацію довгострокового характеру, в частині руху від нинішнього домінантного значення космополітичної універсалізації ліберально організованого ринку, що породив нинішню кризовість у суспільстві і економіці, до еволюційного інституційного розвитку в сфері економіки і суспільних трансформацій задля виходу із кризового стану і подолання викликів сучасності;

- наукова робота «Організаційно-економічні механізми реалізації низьковуглецевого розвитку України» цільового міждисциплінарного проєкту НАН України «Науково-технічні та економіко-екологічні засади низьковуглецевого розвитку України». Договір № 3 від 15 червня 2021 року. Науковий керівник к.е.н. Подолець Р.З. Замовник: Національна академія наук України. В межах роботи здійснене наукове консультування з питань формування нормативно-

правових основ державної політики України у сфері попередження та адаптації до змін клімату з урахуванням поточного етапу міжнародної кооперації та міжнародних зобов'язань України

Науковцями Секції також надавалися консультативні послуги у сфері наукових досліджень на тему «Дослідження соціально-економічних вимірів передумов пріоритетного розвитку територій Донецької та Луганської областей» на замовлення Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. Науковий керівник: академік НАН України Геєць В.М. В межах цієї роботи виконано обґрунтування висновків щодо необхідності створення територій пріоритетного розвитку, підготовлений загальний аналітичний звіт, загальні висновки та визначені пріоритети соціально-економічного розвитку територій Донецької та Луганської областей.

На замовлення Європейського банку реконструкції та розвитку вченими Секції надано консультативні послуги на тему: «Підтримка уряду України щодо оновлення національного визначеного внеску (НВВ)». Науковий керівник к.е.н. Подолець Р.З. Метою надання послуг є підтримка уряду України у оновленні її першого НВВ, поданого до РКЗК ООН.

Протягом звітнього періоду науковці Секції брали участь у конференціях, наукових семінарах, круглих столах, засіданнях тощо. Зокрема, керівник Секції В.М. Геєць брав участь у роботі круглого столу на тему «Презентація результатів дослідження «Оцінка економічного впливу від лібералізації торгівлі з тимчасово непідконтрольними районами Луганської області». Проект USAID «Економічна підтримка Східної України» (28 січня 2021 р.); у Засіданнях клубу банкірів, а саме: у засіданні на тему «Стійкий розвиток економіки України у фокусі законодавчої діяльності комітету» (1 березня 2021 р.) та у дискусії за участі українських та міжнародних політиків, присвяченій шостій річниці Інфляційного таргетування (ІТ) в Україні, під час якої проаналізовано досвід впровадження ІТ в Україні, а також розглянуті подальші кроки у його застосуванні (16 серпня 2021 р., організатори: Національний банк України, Клуб банкірів України, Національний інститут стратегічних досліджень України та інш., м. Київ); у засіданні Міжвідомчої групи з питань детінізації економіки та розвитку добросовісної конкуренції Міністерства економіки України, 16 вересня 2021 р., м. Київ, де виступив з доповіддю «Оцінка тенденції тіньової економіки в Україні».

Протягом 2021 р. науковцями Секції опубліковано 9 наукових праць загальним обсягом 8,5 др. арк.: 3 публікації які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних (Web of Science) (Додаток 4), у фахових виданнях – 5 публікацій, обсягом – 5,5 др.арк., в 5 зарубіжних виданнях – 3 публікації, обсягом – 1,8 др. арк., 1 розділ в колективній монографії, обсягом – 1,2 др. арк. Серед них:

- розділ у монографії: Геєць В.М. Соціальна держава в ендогенізації економічного зростання / Макроперспективи ендогенізації економічного розвитку України : колективна монографія / за ред. д-р екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України М.І. Скрипниченко; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». - Електрон, дані. - К., 2021. С. 57-80. Представлено матеріали наукових розробок щодо необхідності переходу економіки України до переважно ендогенно орієнтованої економічної моделі розвитку як процесу формування системи мотивів і стимулів, які забезпечують випереджаюче відтворення інноваційних переваг національної економіки, а також активізації внутрішніх факторів та зменшення негативного впливу зовнішніх чинників у соціально-економічному розвитку країни;

- у журналі «Наука та інновації»: Heyets V., Lunina I. & Stepanova O. The formation of fiscal space while overcoming vaccine nationalism and ensuring sustainability of development. *Science and Innovation*, 77(1), 29-41. <https://doi.org/10.15407/scinel7.01.029> (Web of Science, Scopus). У статті визначено сучасні тенденції на світовому ринку вакцин проти COVID-19, які мають ознаки жорсткої конкуренції в умовах недостатніх виробничих потужностей та дефіциту вакцин. Дослідження показало суперечності між появою статусу вакцини як глобального суспільного блага та вакцинним націоналізмом;

- у журналі Економіка України: Геєць В.М. Соціалізація в суспільних трансформаціях довгострокового характеру. *Економіка України*, 2021. - № 9. - С. 3-17. Показано, що існує взаємообернений зв'язок між формуванням соціалізації та політикою «соціальної якості», якій притаманна діалектика взаємодії індивіда та колективу і яка є процесом підвищення міри соціалізації. Остання ж, завдяки взаємообумовленості, служитиме зростанню ефективності взаємодії індивіда і колективу, на основі чого розширюються можливості самореалізації особистості за умов використання європейської політики «соціальної якості» як інструменту державного управління, успішність застосування якої зумовлюють нові завдання і зміст так званої вторинної соціології;

- у журналі Економічна теорія: Геєць В.М. Соціалізація і її успішність у моделі осягнення розвитку соціального світу. *Економічна теорія*. 2021. №9. У статті подано результати аналізу диспропорційності на матеріалах, що характеризують економіку та суспільство України, які дозволили прийти до висновку про формування пастки модернізації завдяки якій трансформаційні зміни не досягають бажаних змін та представлена запропонована авторська теоретична модель розвитку соціального світу, в основу якої покладено взаємодію діалектичного характеру таких основоположних соціальних процесів як інтеріоризація, екстеріоризація, суб'єктивізація, об'єктивізація, інноватизація, що приймають участь у переформатуванні і розвитку соціального світу.

Публікації в зарубіжних виданнях:

- Heyets, V., Voynarenko, M., Dzhedzhula, V., Yepifanova, I., Trocikowski, T. Models and strategies for financing innovative energy saving activities. 2021. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, 628 (1), art. no. 012004, DOI: 10.1088/1755-1315/628/1/012004 (Scopus); - Valeriy Heyets. Endogenous Social Progress as a Source of Economic Growth.«ІСkonomista'», 2021, nr 1. URL: http://www.pt.e.pl/pliki/l/8905/Ekonomista_21-1_167-181.pdf (Web of Science Emerging Sources Citation Index (ESCI). ERIH PLUS. Scopus Journal List Scimago Journal & Country Rank i ICI Journals Master List (Index Copernicus International)). DOI: 10.52335/dvaigivkfff6;

- Heyets V., Skrypnychenko M. Eastern Europe Consensus Forecast (Ukraine). London, United Kingdom, 2021 (1-12-й випуск). URL: <https://www.consensuseconomics.com>.

Науковці Секції брали участь у Міжнародному Проекті LINK (ООН–США) щодо оцінки перспектив розвитку економіки України на період до 2022 р. за системою макромоделей економіки України (ООН–США) з 1992 р. по теперішній час. За участю науковців Секції здійснено підготовку середньострокових прогнозів основних макроекономічних індикаторів розвитку економіки України для прогнозно-аналітичного Центру «Consensus» (Великобританія, Лондон) з 1998 р. по теперішній час.

Керівник Секції В.М. Геєць у звітному році одночасно з виконанням наукових досліджень здійснював науково-організаційну та громадську діяльність як директор ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» (з 10.2005 р.); представник України в міжнародному проекті ЛІНК (ООН США) (з 1992 р.); віце-президент Спільки економістів України (з 2006 р.); науково-експертної колегії Громадської ради при Національному банку України (з 2015 р.), Ради з питань економічного розвитку України при Кабінеті Міністрів України (04.2020 р.), робочої групи Кабінету міністрів України з формування стратегії розвитку України-2030 (2020 р.), економічної Ради реформ Кабінету Міністрів України (очолює прем'єр-міністр України Шмигаль Д.А.) (2020 р.). В.М. Геєць є головним редактором журналів: «Економіка і прогнозування», «Економіка України» та членом наукових, редакційних рад і колегій багатьох міжнародних наукових журналів.

Перспективні напрями дослідження на 2022 р. визначені науковцями Секції як такі, що пов'язані з соціальною реальністю та її конструюванням в умовах цифрового простору.

СЕКЦІЯ ПО ВИВЧЕННЮ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ УКРАЇНИ

*(Науковий керівник – д.е.н., професор, академік НААН України,
Заслужений діяч науки і техніки України,
Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки,
академік Міжнародної інженерної академії Хвесик М.А.)*

В звітному періоді Секція у складі Державної установи «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» (ДУ ІЕПСР НАН України) зосереджувала увагу на таких основних напрямках наукової діяльності: економіка природокористування та природно-техногенна безпека; економічна ефективність використання, охорони та відтворення природно-ресурсного потенціалу; стратегія сталого розвитку України та її регіонів.

Протягом звітнього періоду науковцями Секції під безпосереднім керівництвом академіка НААН України М. А. Хвесика за відомчою тематикою виконувались дослідження за **п'ятьма** НДР: три фундаментальних (у тому числі дві НДР – у рамках цільової програми наукових досліджень Відділення економіки НАН України «Траєкторія сталого розвитку України до 2030 року») та **двох** прикладних і **однієї – конкурсної** тематики (на замовлення Президії Національної академії наук України).

Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» є головною установою – координатором Цільової програми наукових досліджень Відділення економіки НАН України «Траєкторія сталого розвитку України до 2030 року» (відповідно до постанови Президії НАН України від 07.07.2016 № 125; строк виконання: 2017–2021 роки, головна установа-координатор – ДУ ІЕПСР НАН України, керівник програми – директор ДУ ІЕПСР НАН України акад. НААН України М.А. Хвесик). У рамках цієї програми в поточному році сімома інститутами Відділення економіки НАН України продовжувалися дослідження за вісьмома темами НДР, за результатами яких ДУ ІЕПСР НАН України буде підготовлено монографічне дослідження.

Науковці Секції виконали значний обсяг робіт за відомчою, програмно-цільовою та конкурсною тематикою, що дозволило отримати такі найважливіші результатами досліджень за звітний період:

НДР «Формування платформи системних взаємодій природоресурсного та ринкового циклів розвитку» за Цільовою програмою наукових досліджень Відділення економіки НАН України «Траєкторія сталого розвитку України до 2030 року» – *фундаментальне дослідження*.

Розроблено моделі використання природних ресурсів з врахуванням можливості дотримання інтересів стейкхолдерів та обґрунтовано їх змістовні й фу-

нкціональні ознаки; досліджено концепт формування платформи системних взаємодій природоресурсного та ринкового циклів розвитку, що передбачає врахування базових принципів формування платформи: дієвість, ефективність, системність, компліментарність; визначено особливості інституціональні передумови функціонування платформи системних взаємодій; досліджено розвиток платформи з урахуванням елементів консервативного та прогресивного характеру та визначено особливості розвитку функціонального та секторального рівнів платформи системних взаємодій; запропоновано інноваційні інструменти і заходи поліпшення функціонування платформи взаємодії, які включають *інструменти генерального спрямування*, що формують загальний фон для розвитку економіки загалом і платформ взаємодій зокрема та *спеціалізовані інструменти*, що здійснюють прямий вплив на платформу взаємодій.

НДР «Розвиток інституціонального середовища фінансово-економічного регулювання водокористування» за Цільовою програмою наукових досліджень Відділення економіки НАН України «Траєкторія сталого розвитку України до 2030 року» – *фундаментальне дослідження*.

Розроблено методологічні підходи щодо формування та розрахунку індикаторів ефективності використання водних ресурсів у промисловості та житлово-комунальному господарстві для різних просторових рівнів управління та завдань державної водогосподарської політики.

Удосконалено теоретичні підходи застосування системного аналізу щодо функціонування водогосподарського комплексу з використанням концепції «Рушійні сили – навантаження – стан – дія – реакція» (DPSIR), що дозволяє послідовно аналізувати фактори зовнішніх впливів, тиск на систему внутрішніх факторів, стан системи, ефекти функціонування системи та її трансформаційні процеси, особливості реагування суб'єктів управління водними ресурсами.

Набули подальшого розвитку теоретико-методологічні засади формування інституціонального середовища сталого водокористування, які передбачають імплементацію нових інститутів в існуючу систему економічних відносин, що дасть змогу підвищити ефективність залучення водних ресурсів у господарський оборот та мінімізувати негативний вплив на природні водні об'єкти.

НДР «Методологічні засади сталого господарювання» – *фундаментальне дослідження*.

Розроблено структуровану комбінаторику теоретико-методологічних засад забезпечення системного гомеостазу сталого господарювання, включаючи принципи та закономірності формування стійкості господарських систем; впорядковано перелік механізмів забезпечення системного гомеостазу сталого господарювання; визначено сукупність шляхів, методів та засобів гармонізації інтересів суб'єктів сталого господарювання; запропоновано комплекс організаційних засобів забезпечення системного гомеостазу сталого господарювання

просторових утворень.

Уперше: розроблено комплекс гомеостатичних механізмів забезпечення стійкості господарських систем за рахунок досягнення певного виду гомеостазу у полісуб'єктному середовищі господарської діяльності; запропоновано методологічні позиції мультирівневого управління забезпеченням стійкості господарських систем за домінантами гомеостазу; визначено роль фінансової складової сталого господарювання, а також окреслено принципи, базові ознаки та специфіку фінансових механізмів щодо підтримки системного гомеостазу; запропоновано графічну модель досягнення ефекту сталого господарювання у форсайт-проєкті та ідентифіковано етапи організації сталого фінансування в рамках платформного формату забезпечення гомеостазу взаємодії стейкхолдерів.

НДР «Сценарно-синергетичні домінанти екологічнобезпечного природокористування» (прикладне дослідження).

Визначено структуру змістовних ознак процесу формування сценарно-синергетичних домінант екологічної безпеки. Обґрунтовано теоретико-методологічні засади та визначено сутнісні ознаки і характеристики реформування сценарно-синергетичних домінант соціо-еколого-безпечного природокористування в сучасних умовах. Визначено особливості формування системи домінант у сфері управління відходами, засновані на взаємозв'язках між різними параметрами, пов'язаними з управлінням відходами (як в інституціональному, так і пооб'єктному вимірі), демографією та соціальними процесами. Розкрито особливості трансформації системи сценарно-синергетичних домінант соціо-еколого-економічної безпеки, спрямованої на подолання суперечності між задекларованими завданнями розвитку і реальними змінами, що відбуваються в економіці та суспільстві.

На основі вивчення міжнародного досвіду виділено конструктиви щодо формування системи сценарно-синергетичних домінант екологічної безпеки в контексті сталого розвитку, зокрема, застосування сценарно-синергетичного підходу у сфері управління відходами, забезпечення енергетичної безпеки.

НДР «Оцінювання екосистемних активів територіальних громад» – прикладне дослідження.

Обґрунтовано функціональний зв'язок між екосистемними послугами та екосистемними активами територій. Основним методологічним підходом до оцінювання екосистемних активів визначено концепцію загальної економічної вартості, що включає оцінку вартості використання та невикористання товарів і послуг, продукованих екосистемами. Запропоновано загальну методологію оцінки вартості екосистемних послуг, яка включає їх ідентифікацію, вибір методів оцінювання та показників.

Визначено основні екосистемні послуги для оцінювання активу території, пов'язаного з водою. Представлено методологічний підхід до оцінки загальної

економічної вартості екосистемних послуг природоохоронних територій. Розроблена методологія оцінки вартості регулюючої екосистемної послуги ґрунту з утримання вуглецю та забезпечуючої послуги – з постачання землями сільськогосподарського призначення врожаю.

Розроблено алгоритм впровадження методів оцінювання екосистемних активів в управлінні природокористуванням на місцевому рівні, що включає впровадження екосистемного підходу в екологічне законодавство; інституційне забезпечення реалізації політики у сфері захисту екосистем; методичне та інформаційне забезпечення.

Науковий проект **«Базові імперативи сталого природокористування в умовах децентралізації управління та євроінтеграції»** за етапом II **«Системні імперативи формування сталого природокористування в Україні»** в рамках цільової комплексної міждисциплінарної програми наукових досліджень НАН України з проблем сталого розвитку та раціонального природокористування в умовах глобальних змін навколишнього середовища на 2020–2024 рр. – *прикладне дослідження*.

Визначено змістовно-функціональні ознаки базових імперативів сталого природокористування в Україні як системи обов'язкових, об'єктивно зумовлених принципів екологічної поведінки, напрямів, форм і методів господарювання, механізмів, інструментів і засобів їх реалізації, що мають обов'язковий характер, використовуються в межах правового поля та відображають суспільні інтереси, впливають на зміни в навколишньому природному середовищі та сприяють вирішенню соціальних проблем.

Доведено, що внаслідок впливу зовнішніх факторів відбуваються зміни базових імперативів функціонування сучасних систем управління водними ресурсами. Обґрунтовано необхідність врахування цих змін шляхом удосконалення стратегічних документів, які визначають пріоритети та принципи здійснення національної водогосподарської політики. Акцентовано увагу на удосконаленні методів економічного регулювання та розробці механізмів й інструментів фінансового забезпечення сталого водогосподарювання. Розроблено інституціональну матрицю базових інститутів у лісовому секторі України, що на основі трансформації імперативів сталого природокористування дає змогу легітимізувати неформальні інститути та реінтерпретувати імпортовані формальні правила сталого використання, відтворення та охорони лісових ресурсів.

Ученими Секції – співробітниками ДУ ІЕПСП НАН України – за звітний період підготовлено в інтересах та на замовлення органів державної влади та місцевого самоврядування 102 наукових розробки (*усі за бюджетною програмою 6541030*) – інформаційно-аналітичних матеріалів і експертних висновків, з яких на 56 отримано листи-підтвердження про впровадження. Усі наукові розробки мають вагомe значення для економічного та соціального розвитку Украї-

ни. Наукові результати, підтверджені відповідними документами, відзначаються високим науковим рівнем і використовуються в державних органах управління національним господарством. Найвагомішими з них є наступні:

Державне регулювання процесів забезпечення сталого природокористування в Україні (аналітична записка) – Підкомітет Верховної Ради України з питань оцінки законопроектів щодо впливу на показники бюджету та відповідності бюджетному законодавству, лист-підтвердження про впровадження № 395д9/12-2021/81174 від 05.03.2021;

Інформаційно-аналітичні матеріали щодо економічної оцінки стану забезпеченості водними ресурсами України та формування стратегії розвитку національного водогосподарського комплексу – Державне агентство водних ресурсів України, електронний лист-підтвердження про впровадження від 25.01.2021;

Пропозиції щодо посилення дієвості застосування в Україні податку на викиди двоокису вуглецю (аналітична записка) – Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, лист-підтвердження про впровадження № 25/4-10/3338-21 від 17.02.2021;

Питання удосконалення розроблення Регіональних планів управління відходами в Україні (аналітична записка) в рамках НДР «Сценарно-синергетичні домінанти екологічнобезпечного природокористування» – Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів, лист-підтвердження про впровадження № 25/6-23/5441-21 від 16.03.2021;

Атомна енергетика України: сценарно-синергетична домінанта сталого розвитку (доповідна записка) в рамках НДР «Сценарно-синергетичні домінанти екологічнобезпечного природокористування» – Рада національної безпеки і оборони України, лист-підтвердження про впровадження № 1063/14-05/2-21 від 24.03.2021;

Запобігання ризикам при трансформаціях в управлінні зрошенням (аналітична записка) – Державне агентство водних ресурсів України, лист-підтвердження про впровадження № 4603/3/11-21 від 30.07.2021;

Соціальні домінанти як осередок розвитку територіальних громад на інноваційній основі (синергетичний аспект) (доповідна записка) – Київська обласна державна адміністрація, лист-підтвердження про впровадження № 4773/36.01/36.07.01-2021 від 09.06.2021;

Наукові підходи до вартісного виміру екосистемних активів території (аналітична записка) – Громадська організація «Клуб економістів», лист-підтвердження про впровадження № 02-4 від 15.02.2021;

Наукові розробки, рекомендації та пропозиції щодо ефективності функціонування механізмів інституціонального забезпечення розвитку корпоративних відносин у водогосподарському комплексі України на основі імплементації у

водогосподарську практику різноманітних видів публічно-приватного партнерства – Приватне підприємство «Підтримка», лист-підтвердження про впровадження № 146 від 10.03.2021.

У звітному році науковці Секції – співробітники ДУ ІЕПСР НАН України брали участь у роботі колегій, науково-технічних та експертних рад центральних органів виконавчої влади, а також є членами: експертних рад, консультативних рад, науково-експертних колегій, редколегій журналів та відповідальними редакторами наукових видань, зокрема науковий керівник Секції по вивчення продуктивних сил України Спілки економістів України академік М.А. Хвесик брав участь у роботі колегій і науково-технічних рад центральних органів виконавчої влади, а також є: консультантом Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування; головою секції з питань економіки, управління інфраструктурою та інвестиційної діяльності науково-технічної ради Державного агентства водних ресурсів України; членом Бюро Відділення економіки НАН України; членом Бюро Відділення аграрної економіки і продовольства НААН України; членом консультативної ради з питань розвитку сільського господарства та сільських територій; членом експертної групи Ради національної безпеки і оборони України з питань національної безпеки в екологічній сфері; членом координаційної ради комплексної наукової програми «Регіональні проблеми раціонального природокористування» Київського національного університету імені Тараса Шевченка; членом редколегії українських і міжнародних наукових журналів: «Економіка природокористування і сталий розвиток» (головний редактор); «Економіка АПК», «Екологія та безпека життєдіяльності», «Землепорядний вісник», «Водне господарство України», «Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки», «Бізнес, економіка, сталий розвиток, лідерство та інновації» (засноване установою спільно з Приватним вищим навчальним закладом-інститутом «Українсько-Американський університет Конкордія»), «Журнал наукових і прикладних досліджень» (Болгарія), електронного видання «Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки» (засноване установою спільно з Житомирським державним університетом імені Івана Франка).

У 2021 р. науковцями Секції – співробітниками ДУ ІЕПСР НАН України надавалися рецензії на монографії, відгуки на автореферати, а також здійснювалося офіційне опонування по докторських і кандидатських дисертаціях на захистах у різних наукових установах та закладах вищої освіти.

У звітному році ДУ ІЕПСР НАН України укладено чотири договори про співпрацю з вітчизняними та зарубіжними навчальними закладами – зокрема, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», Національним педагогічним університетом імені М. П. Драгоманова, Технічним університетом м. Варна (Республіка Болгарія), а

також продовжено співпрацю із Суспільним інститутом, Канада (The Grassroots Institute, Canada).

У звітному році в ДУ ІЕПСР НАН України проводилися он- та оф-лайн методологічні семінари для аспірантів і молодих учених, науковцями інституту прочитано лекційні курси навчальних дисциплін освітньої складової підготовки для доктора філософії.

Науковцями Секції – співробітниками ДУ ІЕПСР НАН України підготовлені та опубліковані особисто або у співавторстві в різних видавництвах України 12 книжкових видань, з них 6 – рекомендовані до друку вченими радами інших установ та три наукових журнали (з них одне електронне фахове видання спільно з Житомирським державним університетом імені Івана Франка та одне – з Приватним вищим навчальним закладом-інститутом «Українсько-Американський університет Конкордія»). Найвагоміші видання:

Інституційне забезпечення фінансово-економічного регулювання водокористування / [за заг. ред. акад. НААН України, д.е.н., проф., Заслуженого діяча науки і техніки України М. А. Хвесика]. – /Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» /. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2021. – 349 с. [Електронне видання].

Формування платформи системних взаємодій природно-ресурсного та ринкового циклів розвитку / [за заг. ред. акад. НААН України, д.е.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України М. А. Хвесика]. – /Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» /. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2021. – 360 с. [Електронне видання].

М. В. Ільїна, В. М. Колмакова, О. О. Веклич та ін. Оцінювання екосистемних активів територіальних громад. – / Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»/. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2021. – 288 с. [Електронне видання].

Природно-ресурсний потенціал України: забезпечення добробуту та екологічної безпеки населення / [за заг. ред. акад. НААН України, д.е.н., проф. М. А. Хвесика]. – /Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»/. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2021. – 148 с. [Електронне видання].

А. А. Омельченко. Екологічна безпека України: глобальний і регіональний виміри. – / Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»/. – К.: Видавництво «ПрофКнига», 2021. – 300 с.

Концепт сталого господарювання: загальні положення / [за заг. ред. акад. НААН України, д.е.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України М. А. Хвесика]. – /Державна установа «Інститут економіки природокористу-

вання та сталого розвитку Національної академії наук України»/. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2021. – 72 с. [Електронне видання].

З метою популяризації наукових результатів Секції – Інституту в засобах масової інформації співробітниками регулярно публікувалися експертні коментарі, статті, наукові огляди, доповіді. Науковці Секції – співробітники ДУ ІЕПСР НАН України читали лекції у закладах вищої освіти, виступали з інтерв'ю у ЗМІ:

Участь у інтерв'ю науковців:

Керівник Секції акад. НААН України М. А. Хвесик долучився до проекту Центру перспективних ініціатив та досліджень «17 сталих питань» Громадської організації «Центр перспективних ініціатив та досліджень» та дав інтерв'ю на тему «Децентралізація – умова для сталого розвитку та захисту довкілля».

01 вересня 2021 р. в газеті «Урядовий кур'єр» було опубліковано інтерв'ю наукового керівника Секції по вивчення продуктивних сил України Спілки економістів України акад. НААН України М. А. Хвесика на тему «Сучасна меліорація та дотримання природоохоронних законів гарантуватимуть Україні статус світового продовольчого донора». – Режим доступу:

<https://ukurier.gov.ua/uk/articles/category/economics/?page=1>

Публікації у друкованих засобах масової інформації:

Професор Веклич О. Ціна землі // Дзеркало тижня. 31.08.2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/macrolevel/tsina-zemli.html>.

У 2021 р. науковці Секції – співробітники ДУ ІЕПСР НАН України взяли активну участь у роботі більш ніж 111 конференцій, були організатором/співорганізатором трьох конференцій (Україна) та однієї Міжнародної Літньої польової школи (Канада) та проведено низку заходів щодо сприяння впровадженню наукових розробок у виробництво, поширення їх серед наукової спільноти, представників ділових кіл. Основною формою цієї роботи було проведення науково-практичних конференцій, зустрічей у рамках міжнародного наукового обміну та Міжнародної школи-лабораторії, зокрема таких як:

I Міжнародна науково-практична конференція (дистанційно) «Актуальні проблеми менеджменту в умовах сучасних викликів» (07–08.04.2021, м. Івано-Франківськ) – співорганізатор;

Літня польова школа (на базі просвітницької НУО The Grassroots Institute (Канада)) (он-лайн форма) «Гірські екосистеми та управління ресурсами» (Mountain Ecosystems & Resources Management) (19–28.09.2021, Карпати) – співорганізатор;

XIV Міжнародна науково-практична конференція (дистанційно) «Академічна та університетська наука – результати та перспективи» (09.12.2021, м. Полтава) – співорганізатор.

VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Актуальні

проблеми управління соціально-економічними системами» (17.12.2021, м. Луцьк) – співорганізатор.

Найголовнішими партнерами ДУ ІЕПСР НАН України в міжнародному науковому співробітництві виступали наукові установи академії наук та заклади вищої освіти Білорусії, Болгарії, Великої Британії, Грузії, Канади, Польщі та інших країн. Тривала робота щодо розвитку міжнародного співробітництва з Інститутом підприємницької діяльності (Мінськ) та Громадською радою з розробки та реалізації стратегії сталого розвитку Міорського району (Вітебська обл.) Республіки Білорусь, Національною академією наук Білорусії, Грузинським технічним університетом (м. Тбілісі), Корейським інститутом економіки сільських районів, Лондонським імперським коледжем (Великобританія) та з Суспільним Інститутом / Grassroots Institute (Канада).

У 2021 р. ДУ ІЕПСР НАН України укладено два договори про співпрацю із зарубіжними навчальними закладами – зокрема, Технічним університетом м. Варна (Республіка Болгарія) та продовжено співпрацю із Суспільним інститутом, Канада (The Grassroots Institute, Canada).

Керівника Секції М. А. Хвесика обрано членом Міжнародної консультативної ради Grassroots Institute (Канада), до складу якої входять відомі світові вчені, представники вузівської науки, громадськості, експертного середовища; також акад. НААН України М. А. Хвесик брав участь у низці міжнародних наукових конференцій.

Науковці Секції брали участь у проведенні міжнародних зустрічей за участю іноземних гостей в он-лайн форматі:

- 12 квітня 2021 р. директор ДУ ІЕПСР НАН України М. А. Хвесик та заступник директора з наукової роботи д.е.н., с.н.с. Г. О. Обиход взяли участь у он-лайн раді директорів The Grassroots Institute, продовжуючи спільні глобальні програми із досягнення цілей сталого розвитку. Крім того, було сформовано два нових напрямки роботи: 1) змістовне наповнення нової Rangelands Initiative, започаткованої через глобальну платформу / портал для фермерів; 2) реєстрація двох міжнародних журналів (на додаток до постійно діючого журналу GJNR). Детальніше за посиланням: <http://journals.grassrootsinstitute.net/call-for-papers-adv.html> <http://grassrootsinstitute.net/focus.html>;

- 27 квітня 2021 р. директор ДУ ІЕПСР НАН України акад. НААН України М. А. Хвесик в якості делегованого представника Президії НАН України взяв участь у першому он-лайн засіданні Консультативної ради Проекту «GEIPR Ukraine» («Глобальна програма екоіндустріальних парків в Україні: реалізація на місцевому рівні»), котрий підтримується урядом Швейцарії та реалізується Організацією Об'єднаних Націй у сфері промислового розвитку (ЮНІДО). Рада є дорадчим органом, що складається з представників державних установ, неурядових асоціацій, приватного бізнесу, наукових кіл та експертів, се-

ред її завдань: обговорення питань, пов'язаних із впровадженням Проєкту «GEIPP Ukraine» в Україні; консультування щодо вирішення виявлених труднощів, що виникають під час реалізації Проєкту; збір інформації від ключових національних зацікавлених сторін та забезпечення відповідності діяльності Проєкту національним інтересам та потребам представників державного та приватного секторів. У ході засідання учасникам було презентовано Проєкт «GEIPP Ukraine»; узгоджено мету, регламент, цілі та подальшу роботу Консультативної ради, обрано її Голову та представника для доповіді на засіданні Наглядової ради Проєкту «GEIPP Ukraine»; у травні-червні 2021 р. відбулися онлайн зустрічі дирекції ДУ ІЕПСР НАН України з дослідником Сеонгун Лі Корейського сільськогосподарського економічного інституту (KREI), який фінансується урядом Республіки Корея, з питань міжнародної співпраці у галузі наукових досліджень на тему «Партнерство з країнами у секторі сільського та лісового господарства»;

- 16 червня 2021 р. директор ДУ ІЕПСР НАН України акад. НААН України М. А. Хвесик в якості делегованого представника Президії НАН України взяв участь у Міжнародному семінарі з формування екоіндустріальних парків «Переваги та стимули для екоіндустріальних парків», котрий підтримується урядом Швейцарії та реалізується Організацією Об'єднаних Націй у сфері промислового розвитку. Основними завданнями семінару були: обмін міжнародним досвідом стосовно переваг і стимулів розвитку парків та успішними історіями їхнього застосування; обговорення потенційних переваг впровадження парків в Україні у колі освітян, науковців та представників держсектору; підвищення обізнаності представників державного та приватного секторів стосовно переваг парків та спроможності національних інституцій, залучених до створення екоіндустріальних парків;

- 17 листопада 2021 р. директор ДУ ІЕПСР НАН України акад. НААН України М. Хвесик і заступник директора з наукової роботи д.е.н., с.н.с. Г. Обиход на запрошення Центру з вивчення продуктивних сил та природних ресурсів Грузинського технічного університету взяли участь у засіданні, присвяченому 100-річчю Грузинського технічного університету та 90-річчю від дня народження академіка Національної академії наук Грузії Іраклія Жорданія, де обговорили подальші плани спільної роботи з наукового супроводу процесів економіки природокористування та впровадження політики сталого розвитку, екологічної безпеки за трансформаційних умов та презентували результати дослідження за цільовою програмою наукових досліджень Відділення економіки НАН України «Траєкторія сталого розвитку України до 2030 року»;

- у березні 2021 р. д.е.н., с.н.с. Г. О. Обиход взяла участь в он-лайн зустрічі з представником Закладу освіти «Інститут підприємницької діяльності» (Республіка Білорусь), де було обговорено подальшу спільну роботу з Інститу-

том підприємницької діяльності (Мінськ) та Громадською радою з розробки та реалізації стратегії спільних проектів сталого розвитку окремих територій, за підтримки Фонду імені Фрідріха Еберта (Федеративна Республіка Німеччина);

- д.е.н., с.н.с. Г. О. Обиход увійшла до складу Міжнародного організаційного комітету Літньої школи «Summer Field School & Workshop on Mountain Ecosystems and Resource Management», заснованого спільно із The Grassroots Institute (Канада);

- д.е.н., проф. В. В. Микитенко є членом Союзу промислових експертів та роботодавців Нідерландів, фундатором Асоціації теплоенергетичних компаній СНД, а також здійснювала науково-технічну співпрацю та експертизу міжнародних наукових проектів у межах напрямів досліджень ДУ ІЕПСР НАН України за напрямками прикладної, організаційної та науково-методичної діяльності: Спільки промисловців Нідерландів та роботодавців ЄС (Confederation of Netherlands Industry and Employers (VNO-NCW)); міжнародних Альянсів: «Alliance to Save Energy»; «Alliance to REEEP»; «Alliance to international Air-condition, heating, refrigeration»; «Aprotech Engineering»; нею організовано та проведено сім науково-практичних вебінарів за участю наукових співробітників відділу методології сталого розвитку та науковців і дослідників Центру Medical Center Darwin Life-Nadiya, а також науково-дослідної інституції British Consul. Результатом міжнародної та науково-технічної співпраці стали підтримка вільного обміну досвідом і знаннями між науковими й науково-технічними співробітниками різних країн і галузей науки та освіти; забезпечення доступу до інформації та знань у сфері науково-прикладних досліджень із питань економіки природокористування та сталого розвитку; розвиток науково-видавничої справи;

- к.е.н., с.н.с. Н. В. Коржунова брала участь у роботі 22-го та 23-го засідань Міжнародної Комісії захисту річки Дунай (ICPDR).

Міжнародний науковий обмін:

- з 01 жовтня 2020 р. по 31 липня 2021 р. науковий співробітник відділу економічних проблем водокористування Секції – ДУ ІЕПСР НАН України, молодий учений к.е.н. Г.С. Штогрин проходила наукове стажування у Вармінсько-Мазурському університеті (Польща) (згідно з Протоколом до Угоди про наукове співробітництво між Польською академією наук і Національною академією наук України) з метою підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки. У рамках стажування вона прослухала і успішно завершила курс лекційних матеріалів більш ніж десяти дисциплін, пов'язаних з охороною навколишнього середовища та водовикористанням, опублікувала ряд праць і взяла участь в конференції;

- з 16 вересня 2021 р. у місячний термін науковий співробітник відділу економічних проблем водокористування ДУ ІЕПСР НАН України, молодий

учений к.е.н. Г. С. Штогрин проходила наукове стажування в Інституті сільсько-го та сільськогосподарського розвитку Польської академії наук (Польща) (згідно з Протоколом до Угоди про наукове співробітництво між Польською академією наук і Національною академією наук України).

Основні напрями міжнародного наукового і науково-технічного співробітництва полягають у налагодженні співпраці із зарубіжними науковцями для проведення спільних досліджень, обміну досвідом і підготовки кадрів.

Науковий керівник Секції академік НААН України М.А. Хвесик значну увагу приділяє роботі з науковою молоддю, підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації з числа молодих учених.

СЕКЦІЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

(науковий керівник - д.е.н., професор Кравців В.С.)

У 2021 р. Секція зосереджувала увагу на таких напрямках регіональних досліджень:

- наукове супроводження процесів формування та реалізації державної регіональної політики;
- обґрунтування інструментарію стимулювання економічної активності проблемних територій різних функціональних типів;
- дослідження впливу фінансових детермінант на економічне зростання регіонів та територіальних громад;
- обґрунтування інструментів підвищення ефективності стратегування регіонального розвитку в Україні на засадах smart-спеціалізації;
- визначення напрямів подолання ексклюзивності регулювання соціально-економічного розвитку регіонів;
- розроблення рекомендацій з вдосконалення економічного регулювання екологічної безпеки регіонів;
- обґрунтування стратегічних пріоритетів розвитку економіки великих та середніх міст Західного регіону України;
- визначення напрямів підвищення ефективності механізмів управління активами територіальних громад;
- обґрунтування механізмів детінізації ринку комерційних послуг на національному та регіональному рівнях;
- побудова економіко-математичних моделей оптимізації структури промисловості України у секторальному розрізі;
- обґрунтування напрямів та інструментарію економічного регулювання зовнішньої міграції населення;

- визначення основних тенденцій та перспектив розвитку логістично-транспортної інфраструктури прикордонних областей Західного регіону України;

- дослідження екологічних та соціальних детермінант забезпечення якості життя населення Карпатського регіону України;

- дослідження міграційної мобільності молоді Карпатського регіону України тощо.

Основні результати наукових досліджень у звітному році:

1) обґрунтована система заходів та інструментів підвищення ефективності стратегування регіонального розвитку в Україні на основі смарт-спеціалізації;

2) визначено дію та характер впливу фінансових детермінант на економічне зростання регіонів та територіальних громад, обґрунтовано зміни поведінки суб'єктів економіки під дією карантинних обмежень;

3) розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності використання соціально-економічного потенціалу територій різних функціональних типів;

4) запропонована система заходів по детінізації комерційних послуг на різних ієрархічних рівнях управління;

5) обґрунтовано концепцію протидії ексклюзивному регулюванню соціально-економічного розвитку регіонів;

6) розроблено рекомендації щодо використання інструментів економічного регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища регіонів;

7) побудовано економіко-математичні моделі оптимізації структурних параметрів промисловості регіонів за критерієм підвищення рівня інноваційності продукції;

8) детерміновано напрями управління земельними активами територіальних громад в умовах відкриття ринку землі;

9) запропоновано концептуальний підхід до диверсифікованого розвитку міст Західного регіону України;

10) обґрунтовано напрями та інструментарій економічного регулювання зовнішньої міграції населення регіонів України;

11) здійснено оцінку ефективності господарської діяльності сектору машинобудування на мікрорівні у розрізі великих, середніх і малих підприємств;

12) визначено основні тенденції та перспективи розвитку логістично-транспортної інфраструктури у транскордонному просторі Україна – ЄС;

13) обґрунтовано інституційні інструменти сталого розвитку професійної (професійно-технічної) освіти регіонів на засадах публічно-приватного партнерства;

14) здійснено аналіз особливостей розвитку регіональних ринків споживчих товарів в умовах пандемії COVID-19.

У звітному році вчені-економісти активно працювали над розробкою документів концептуального та прогностичного характеру, наукових доповідей, методичних рекомендацій для їх впровадження в практичну діяльність центральних, регіональних та місцевих органів влади.

Зокрема, з *проблематики регіональної політики та соціально-економічного розвитку регіонів* було підготовлено та надіслано до центральних органів влади зауваження та пропозиції до законопроектів: «Про внесення змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики»», «Про особливості стимулювання регіонального розвитку», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо продажу земельних ділянок державної та комунальної власності або прав на них», «Про інноваційні парки», «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень», розроблено проект Закону України «Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку у гірських зонах України». Зокрема, вчені-економісти співпрацювали з Міністерством розвитку громад і територій України щодо реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки в частині ідентифікації та механізмів розвитку функціональних типів територій, а також взяли участь у обговоренні Національної економічної стратегії – 2030 за напрямом «Регіональний розвиток» (Міністерство розвитку громад та територій України, 3-4 березня 2021 р.).

За тематикою досліджень проблем *транскордонного співробітництва*, зокрема, підготовлено зауваження та пропозиції до проекту Закону України «Про транскордонне співробітництво» (у новій редакції) та низку науково-аналітичних та експертних матеріалів, які були скеровані профільним міністерствам та відомствам, комітетам Верховної ради України, обласним державним адміністраціям.

Продовжувалась робота з розвитку співпраці академічної та вузівської науки, зокрема в рамках діяльності науково-навчального комплексу «Економосвіта», до складу якого входять: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього НАН України», ДВНЗ «Університет банківської справи», Інститут економіки та менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», Тернопільський національний економічний університет, Львівський торговельно-економічний університет, Луцький національний технічний університет, Волинський національний університет ім. Л. Українки, ГО «Інститут транскордонного співробітництва та європейської інтеграції», Державна вища технічно-економічна школа в Ярославі (Польща).

Серед результатів роботи комплексу у звітному році слід відзначити:

- залучення представників академічної науки до навчального процесу у вищих навчальних закладах комплексу та науковців ВНЗ до виконання НДР в академічних установах;

- підвищення кваліфікації наукових та науково-педагогічних кадрів, захист дисертацій в спеціалізованих радах установ-партнерів;

- спільна видавнича діяльність, підготовка та публікація монографій, навчальних посібників для вищої школи та збірників наукових праць;

- спільне проведення науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів з актуальних проблем економіки (переважно в онлайн-форматі, у зв'язку із пандемією COVID-19).

У звітному році активно розвивалося міжнародне наукове співробітництво з іноземними установами країн ЄС. Основними формами міжнародної співпраці були: організація спільних наукових конференцій, круглих столів та семінарів (в онлайн-форматі); публікація статей у виданнях установ-партнерів; здійснення наукових досліджень визначеної тематики; підготовка спільних проектів, монографій тощо.

Так, 11.05.2021 р. було проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні питання використання та збереження природних ресурсів прикордонних територій України і Польщі»/«Current issues of use and conservation of natural resources of the border areas of Ukraine and Poland» (співорганізатори: Західний науковий центр НАН України і МОН України; «Представництво Польської академії наук у Києві; ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України»; Інститут екології Карпат НАН України). Конференція була присвячена актуальним питанням розвитку і удосконалення міжнародного співробітництва з метою збереження природного середовища і ресурсів прикордонних територій України та Польщі, започаткуванню нових взаємовигідних науково-практичних проектів, контактів між академічними і освітніми інституціями, владними органами, представниками реальних секторів економік в інтересах української та польської сторін. За результатами конференції опубліковано збірник матеріалів конференції.

19.03.2021 р. проведено Міжнародну наукову конференцію «Підприємництво в умовах кризи COVID-19 – уроки на майбутнє» / «Entrepreneurship in Crisis COVID-19 - Lessons for the Future» в режимі он-лайн. Головними організаторами конференції виступили: Жешувський Університет (Польща) та ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України». Участь у роботі конференції взяли понад 40 науковців з 5 країн, а саме України, Польщі, Румунії, Чехії та Словаччини. Результатом проведення конференції стала публікація статей у виданнях установ-партнерів.

Спільно із факультетом менеджменту Лодзького університету проведено Міжнародну наукову конференцію «Виклики сучасного підприємництва та роз-

виток регіонів»/»Challenges of Modern Entrepreneurship and Regional Development» (19.05.2021 р.). У рамках конференції було проведено секції: «Промисловість в умовах глобальних змін»; «Підприємництво як фактор регіонального розвитку»; «Економічні та соціальні наслідки пандемії Covid-19». Участь у роботі конференції взяли понад 50 науковців з 5 країн (України, Польщі, Чехії, Словаччини та Литви). З доповідями на конференції виступили 10 науковців ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України».

Організовано та проведено також в онлайн-форматі, спільно із Ченстоховською Політехнікою, Хожувським відділенням Вищої банківської школи (Познань) та Варшавською головною торговельною школою, X Міжнародну наукову конференцію «Сталий розвиток в управлінні та фінансах: наука-бізнес-самоврядування в умовах COVID 19»/«Zrównoważony rozwój w zarządzaniu i finansach: nauka – biznes – samorząd. Perspektywa «COVID 19» (Львів-Хожув-Ченстохова, 24.06.2021 р.).

Вчені-регіоналісти також взяли участь у ряді закордонних конференцій та круглих столах, зокрема у: Міжнародному круглому столі «Східні кордони ЄС під час пандемії: консолідація зусиль у тріаді представників академічних установ – громадянського суспільства – політики»/«The EU's eastern borders during the pandemic: consolidating efforts in the triad of representatives of academic institutions - civil society – politics» (м.Орадя (Румунія), 27–28.05.2021 р.); Міжнародній конференції «Економічні та соціальні наслідки пандемії COVID-19»/«Ekonomiczno-społeczne skutki pandemii COVID-19» (Варшава, 10.06.2021 р.); Міжнародній науковій конференції «Криза як детермінанта економічних інновацій»/«Kryzys jako determinanta innowacji gospodarczych» (Познань, 17.06.2021 р.); Міжнародній конференції «Управління в форматі «Підприємство-Місто-Регіон» у мінливому середовищі. Дилеми та виклики»/«Zarządzanie w układzie Przedsiębiorstwo-Miasto-Region w zmiennym otoczeniu. Dylematy i wyzwania» (Краків, 18–19.06.2021 р.); Міжнародній конференції «Територіальне та міжорганізаційне співробітництво '2021»/ Territorial and Inter-Organizational Cooperation '2021» (Бренна (Польща), 22–24.09.2021 р.) та ін.

У звітному році продовжувалися дослідження за міжнародним грантом за результатами конкурсу проектів ЕРАЗМУС+ Програми Європейського Союзу за підтримки Європейського інструменту сусідства (European Neighbourhood Instrument). Проект «Стимулювання місцевого економічного зростання в прикордонних регіонах у процесі інтеграції до ЄС: кращі практики країн Східного партнерства» спрямований на поглиблення і поширення європейських знань щодо шляхів покращення економічного зростання місцевих громад у прикордонних регіонах країн Східного партнерства. ДУ «Інститут регіональних дослі-

джені ім. М.І. Долишнього НАН України» є координатором проекту, партнери проекту – наукові установи Румунії, Польщі, Угорщини та Молдови. В рамках виконання проекту підготовлено інформаційний бюлетень «Інструменти економічного розвитку місцевих громад: кращі європейські практики у сфері ТКС. Серія 2. Транскордонні кластери»/Newsletter «Instruments of local communities' economic development: best European practices in the sphere of CBC». Series 2. Cross-border clusters», який надіслано в органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування прикордонних регіонів.

З проблематики соціально-економічного розвитку сільських територій, спільно з науковцями Інституту розвитку села та землеробства Польської академії наук (м. Варшава), у звітному році виконувався спільний проект «Розвиток сільських територіальних громад в умовах адміністративно-територіальної реформи та децентралізації влади».

Значну роботу у науковому забезпеченні політики регіонального розвитку у звітний період провели установи Відділення економіки НАН України, вчені-регіоналісти вищих навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ НА 2022 РІК

У наступному 2022 р. СЕУ зосереджуватиме зусилля у науковій, науково-прикладній, педагогічній і громадській роботі відповідно до своїх статутних завдань з метою застосування інтелектуальних можливостей регіональних осередків, наукових секцій та багатотисячної спільноти членів Спілки для формування обґрунтованих пропозицій щодо стратегічних і програмних ініціатив, пріоритетних реформ та відповідних практичних заходів на державному і регіональному рівні з питань реконструктивної відбудови економіки України після війни для подання Національній раді з відновлення України від наслідків війни, утвореній Указом Президента України від 21 квітня 2022 р. №266/2022, органам влади і органам місцевого самоврядування, забезпечення використання при цьому світового досвіду відбудови економіки інших країни після воєн та збройних конфліктів, сприяння поширенню кластерних, цифрових та інших сучасних форм ефективного ведення бізнесу, надання всебічної наукової, методичної і консультативної допомоги місцевим органам влади з питань розвитку регіонів країни після війни, зокрема в частині відновлення і розбудови місцевої виробничої і соціальної інфраструктури, вирішення проблем зайнятості, підтримки вразливих верств населення та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах внаслідок війни тощо.

З урахуванням викладеного мають виконуватися у 2022 р. і завдання Спілки, передбачені «Основними напрямками роботи Спілки економістів України на період до 2023 року», які схвалені п'ятим З'їздом Спілки 1 листопада 2016 р., зокрема продовжиться робота у складі таких заходів:

- поширення нового економічного світогляду, що базується на концептуальному вченні В.І. Вернадського про ноосферу, та розробка науково-практичних пропозицій щодо реалізації теоретичних надбань ноосферної економіки з метою побудови розумної моделі господарювання, орієнтованої на досягнен-

ня соціального блага та забезпечення гармонійного з природою поступу суспільства, які відобразатимуться у документах та інших матеріалах, що подаватимуться Спілкою до органів влади;

- обґрунтування необхідності впровадження сучасних механізмів державного стратегічного планування і програмування на середньо- (до 5 років) і довгострокову (15-20 років) перспективу як основної умови передбачуваної економічної політики та підготовка відповідних пропозицій органам влади;

- відновлення діяльності наукової секції розвитку конкурентоспроможності економіки на основі кластерної моделі Спілки як організаційно-методичного центру з питань впровадження виробничих та обслуговуючих кластерів у різних сферах господарства країни, висвітлення досвіду і переваг кластерної форми організації бізнесу, порядку створення кластерів на місцевому, регіональному та транскордонному рівнях, що сприятиме вирішенню багатьох проблем повоєнної відбудови економіки країни;

- активізація діяльності наукових секцій СЕУ, зокрема в частині стратегічного, організаційного та інституційного забезпечення регіонального і місцевого розвитку; дослідження проблем аграрної економіки, реформи земельних відносин і розвитку сільських територій; вдосконалення організаційно-фінансових механізмів розвитку агропромислового комплексу; широкого використання євроінтеграційного потенціалу України та забезпечення конкурентоспроможності української продукції на світових ринках; розвитку туристичної галузі, а також підготовка відповідних висновків, пропозицій та рекомендацій на розгляд чергового пленуму Правління Спілки для наступного подання до органів влади;

- використання сайту Спілки в якості постійно діючого інтернет-майданчика для проведення наукових дискусій, семінарів, систематичного оприлюднення оглядів законодавства, експертних висновків щодо проектів нормативних актів, бібліографічних показників та рецензій актуальних економічних видань тощо;

- розширення співпраці з науковими установами і закладами вищої освіти із залучення до складу регіональних осередків Спілки керівників і викладачів університетів, інститутів, факультетів, коледжів економічного спрямування, активізація шефства над цими установами з боку регіональних осередків Спілки, зокрема в контексті забезпечення виробничої практики студентів та включення до програм підготовки фахівців економічних спеціальностей заходів щодо поширення актуальних знань і наукового доробку членів Спілки;

- проведення щорічних науково-практичних конференцій з актуальних питань економічного і соціального розвитку, конкурентних переваг на ринку, зовнішньоекономічної діяльності, участі України у міжнародних економічних відносинах, обмін результатами наукових і прикладних досліджень членів СЕУ, пропагування нових досягнень економічної науки, підвищення рівня освіченос-

ті та економічного мислення громадян, діяльність у частині видання матеріалів пленумів Правління СЕУ і науково-практичних конференцій, а також річних звітів про діяльність СЕУ й інших публікацій, що пропагують цілі і завдання Співки.

* * *

Президія, Правління Спілки економістів України, керівники її наукових секцій та регіональних організацій (осередків), всі члени Спілки продовжуватимуть активну роботу в сфері дослідження актуальних питань економічного розвитку України в теперішньому глобальному світовому контексті, пов'язаному з очікуваним формуванням нового світогосподарського і політичного порядку, та з урахуванням нинішніх структурних трансформацій у світовій торгівлі і міжнародних економічних відносинах, а також підготовку пропозицій щодо різних напрямів реформ, які необхідні для національної економіки в умовах воєнного стану, на період її відбудови після війни та на середньострокову перспективу. За таких умов значно актуалізуються проблеми: ефективної реконструкції економіки України після війни; реформи управління на державному і регіональному рівні; регуляторної політики, спрямованої на подолання і убезпечення в майбутньому кланово-олігархічних утворень та їх впливу на владу; забезпечення відокремлення політики держави від господарських функцій виконавчої влади; всебічного розвитку конкуренції та ділової ініціативи; посилення ролі громадськості у прийнятті господарських рішень на рівні регіонів та належного врядування. На чільне місце виходять завдання організації і забезпечення виконання умов, передбачених Угодою з ЄС, необхідних для подальшого руху України до статусу рівноправного члена Євросоюзу.

Залишаються в фокусі уваги питання використання цифрових технологій у всіх сферах суспільного життя і пов'язані з цим ризики та проблеми безпеки, підвищення рівня освіти та обізнаності населення, активізації наукової експертної діяльності і громадського контролю у сфері законотворчості та моніторин-

гу роботи державних і місцевих органів влади, політичних партій, міжнародних неурядових організацій тощо.

Звіт підготовлено в порядку широкого інформування громадськості про діяльність Спілки економістів України. Викладені в ньому результати наукових досліджень, теоретичних і прикладних розробок, інші відомості та статистичні дані підтверджені відповідними документами та матеріалами, що отримані Спілкою з офіційних відкритих джерел інформації, від керівників регіональних осередків та наукових секцій, з наукових публікацій, а також із засобів масової інформації та з інших публічних джерел відповідно до чинного законодавства України.

ЗМІСТ

Звітують економісти України (вступ)	3
Основні показники соціально-економічного становища України	
за підсумками 2021 року	5
Діяльність обласних організацій (осередків) Спілки економістів України	22
Вінницька	24
Дніпропетровська	28
Житомирська	29
Закарпатська	32
Запорізька	34
Івано-Франківська	37
Одеська	39
Полтавська	44
Рівненська	51
Сумська	53
Харківська	55
Хмельницька	58
Черкаська	64
Київська міська	65
Діяльність наукових секцій	71
Секція економічного прогнозування	71
Секція по вивченню продуктивних сил України	77
Секція регіональних досліджень	88
Завдання на 2022 рік	94

Спілка економістів України

Науково-практичне видання

Звіт про діяльність Спілки економістів України за 2021 рік

За загальною редакцією академіка АЕН України,
професора **В.В. Оскольського**

Упорядник В.В. Гуменюк

Підписано до друку 18.05.2022 р. Формат 60×84¹/₈. Папір. офс.
Гарнітура «Times New Roman». Друк. офс. Ум. друк. арк. 11,62
Наклад: 7 прим.